

PROJEKT GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

GMINY BORKI

NA LATA 2023- 2030

Zamawiający: **Urząd Gminy Borki**
Ul. Wojska Polskiego 41
21-345 Borki

Wykonawca:
Joanna Smuszkiewicz-Bityk z zespołem

Spis treści

1.	Wstęp	6
1.1.	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023	7
1.2.	Podsumowanie projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023	15
1.3.	Podsumowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023	19
1.4.	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023- 2030	20
2.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, identyfikacja potencjałów oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	21
2.1.	Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	21
	Delimitacja obszaru zdegradowanego	21
	Delimitacja obszaru rewitalizacji	24
	Sfera społeczna	25
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	26
	Sfera środowiskowa	26
	Sfera techniczna	27
	Sfera gospodarcza	28
	Podsumowanie	28
	Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji	29
2.2.	Zasięgi przestrzenne obszarów rewitalizacji wraz z ich charakterystyką	30
2.3.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz identyfikacja potencjałów w obszarze rewitalizacji	33
	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	51
	Potencjały	52
	Dziedzictwo kulturowe i oferta kulturalna	54
2.4.	Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	60
3.	Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	63
	Podsystem społeczny	63
	Podsystem środowiskowy	63
	Podsystem techniczny i przestrzenno- funkcjonalny	64
	Podsystem gospodarczy	64

Podsumowanie:	64
4. Cele rewitalizacji i kierunki działań, które eliminują lub ograniczają negatywne zjawiska	66
Cele strategiczne i ich kierunki	66
5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	71
6. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.	102
7. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.	105
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin i Powiatu Radzyńskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku.....	105
Program Rozwoju Gminy Borki na lata 2021-2027.....	106
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borki.....	107
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borki na lata 2021-2025	109
„Gmina Borki przyjaznym i komfortowym miejscem, przyciągającym bogactwem turystycznym i wciąż żywymi lokalnymi tradycjami”	110
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borki na lata 2021-2025	111
8. Mechanizmy włączania różnych grup interesariuszy w procesie rewitalizacji. Partnerstwo i partycypacja.	111
Partycypacja na etapie opracowania diagnozy	112
Etapy opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji	114
9. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych- komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji	119
10. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji	121
Komitet Rewitalizacji	123
Koszty zarządzania wdrożeniem programu rewitalizacji.....	124
Harmonogram działań zarządczych.....	124
11. System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030	125
Ewaluacja i aktualizacja	126
System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	129
12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (DZ. U. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456)	130
13. Specjalna Strefa Rewitalizacji	131

14. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	131
15. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych obszaru rewitalizacji	134
Spis tabel	135
Spis zdjęć	136
Spis rysunków	136
Spis wykresów	137

1. Wstęp

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030” to dokument, który określa działania i kierunki rozwoju na rzecz poprawy jakości życia podejmowane przez samorząd oraz wszystkich interesariuszy w tym: mieszkańców, podmioty prowadzące działalność gospodarczą i społeczną w obszarze rewitalizacji.

Ustawa o rewitalizacji jest polskim aktem prawnym regulującym kwestie związane z rewitalizacją terenów miejskich i wiejskich oraz ustanawiającym instrumenty i narzędzia wsparcia dla działań rewitalizacyjnych. Ustawa została uchwalona 9 października 2015 roku i weszła w życie 18 listopada 2015 r. Ustawa wskazuje obowiązkowe elementy GPR i zwraca szczególną uwagę na partycypacyjny charakter prac. W gminnym programie rewitalizacji określa się między innymi:

1. Obszar rewitalizacji
2. Cele rewitalizacji
3. Strategię rewitalizacji - opisuje się planowane działania rewitalizacyjne i sposób ich realizacji.
4. Źródła finansowania - wskazuje się, skąd będą pochodzić środki na realizację działań rewitalizacyjnych.

Ważnym elementem Gminnego Programu Rewitalizacji jest jego komplementarność międzyokresowa rozumiana jako kontynuowanie działań (projektów) z wykorzystaniem źródeł finansowania z różnych programów operacyjnych na te same cele. Takie podejście pozwala na ciągłość procesów rewitalizacyjnych mających już swoją historię, a także umożliwia wykorzystanie dotychczasowego dorobku rewitalizacyjnego.

Przy tworzeniu GPR kierowano się zasadami, które mają na celu zapewnić skuteczność realizacji programu. Szczególną uwagę poświęcono:

- ◆ przejrzystości i rzetelności przy tworzeniu procedur kwalifikacji wniosków i wyboru projektów dotyczących rewitalizacji,
- ◆ ocenie spójności i racjonalności planowanych działań rewitalizacyjnych wpisanych do GPR w odniesieniu do innych strategii, programów oraz planów obowiązujących i dotyczących rozwoju gminy,
- ◆ kompleksowości przeprowadzanych działań rewitalizacyjnych,
- ◆ wysokiemu udziałowi społeczeństwa w pracach na etapie powstawania GPR i tworzenia projektów, w celu zapewnienia skuteczności prowadzonych działań w przeciwdziałaniu negatywnym lokalnym zjawiskom społecznym i gospodarczym,
- ◆ ocenie efektywności działań rewitalizacyjnych realizowanych na zdegradowanym obszarze w zakresie zapewnienia trwałych efektów rozwojowych tego obszaru.

Program rewitalizacji to dokument strategiczny, za pomocą którego władze gminy będą mogły uruchamiać mechanizmy oraz realizować przedsięwzięcia mające na celu szczególny rodzaj interwencji. Interwencja władz gminy z pomocą partnerów i interesariuszy rewitalizacji będzie miała miejsce na terenie 4 sołectw, które pozostają w stanie regresu i które zostały wskazane jako obszar rewitalizacji na podstawie przeprowadzonej diagnozy. Działania rewitalizacyjne będą podejmowane również poza obszarem rewitalizacji, o ile ich efekty będą służyły niwelowaniu zdiagnozowanych na tym obszarze problemów.

1.1. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023

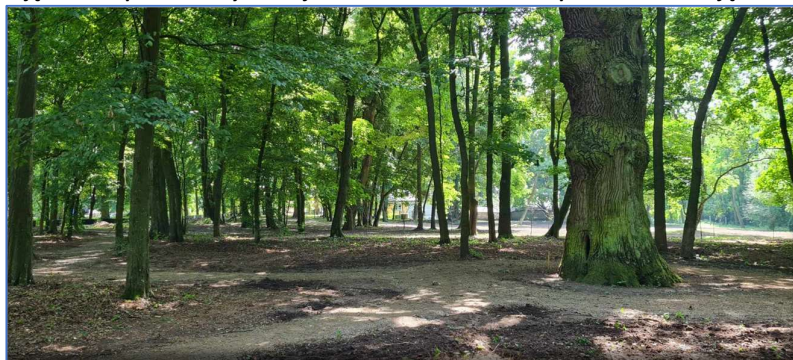
Tworzenie dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji podyktowane jest potrzebą definiowania uświadomionych celów, na bazie których określany jest plan działania. Zgodnie z zasadą ciągłości w planowaniu w pracach nad niniejszym GPR za punkt odniesienia posłużyły doświadczenia z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023.

Gmina Borki ma już za sobą pierwsze doświadczenia z zakresu prowadzenia rewitalizacji, ponieważ uchwałą nr **XXX/206/2017 Rady Gminy Borki z dnia 14 września 2017 r.** przyjęty został Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023 (LPR). Program ten opracowano według tzw. procedury pozaustawowej zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim. Przejściowe przepisy o rewitalizacji dopuściły obowiązywanie programów rewitalizacji opracowanych wg tej procedury do końca roku 2023. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023 został wpisany do wykazu prowadzonego przez Marszałka Województwa Lubelskiego (**uchwała Nr CCXVIII/4258/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 26 września 2017 r.**), co było jednoznaczne z pozytywną weryfikacją i umożliwieniem przedsięwzięciom zawartym w tym dokumencie do ubiegania się o współfinansowanie ze środków unijnych na ich rewitalizację.

Gmina Borki z sukcesem wykorzystuje szanse i możliwości realizacji wielu inwestycji z wykorzystaniem unijnych środków pomocowych. Do najważniejszych w Gminie Borki zaliczyć można projekt pt. „**Nowa odłona Gminy Borki - Rewitalizacja**”. Projekt współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich.

Pierwszym z obiektów wchodzących w skład pakietu rewitalizacyjnego jest **Zespół Parkowy w miejscowości Wola Osowińska**, który po odnowie, oraz odpowiednim zagospodarowaniu terenu, jest atrakcyjnym obiektem rekreacyjnym pozwalającym mieszkańcom oraz turystom odwiedzającym tereny Gminy na wypoczynek i aktywny sposób spędzania wolnego czasu.

Zdjęcie 1 Zespół Parkowy w miejscowości Wola Osowińska przed rewitalizacją

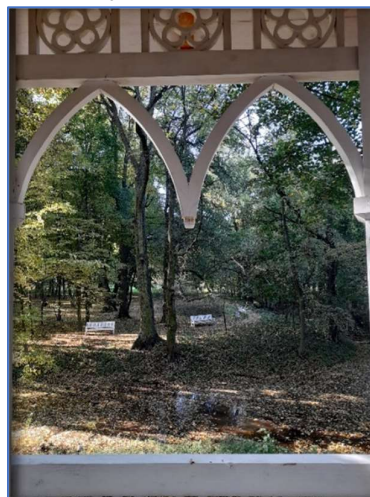
Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Zdjęcie 2 Zespół Parkowy w miejscowości Wola Osowińska w trakcie rewitalizacji

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Zdjęcie 3 Zespół Parkowy w miejscowości Wola Osowińska w porze jesiennej po rewitalizacji

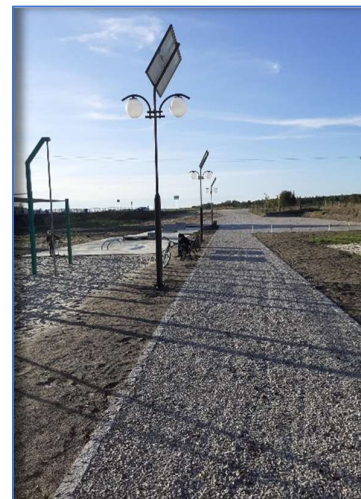
Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Kolejnym miejscem wziętym pod uwagę w realizowanym projekcie był nieużywany **teren parafii w centrum Borek**. Po zakończeniu projektu, obiekt pełnił funkcje nie tylko, nastawione na usługi społeczne, ale również te kulturowe. Umożliwia to organizowanie wydarzeń tematycznych co przyczynia się do pełniejszego wykorzystania potencjału tego miejsca oraz większej integracji mieszkańców.

Ponadto, projekt zakładał **przystosowanie terenów znajdujących się nad rzeką Bystrzycą do stworzenia ośrodka rekreacyjno-sportowego wraz z zewnętrznym oświetleniem w technologii LED, zasilanym panelami fotowoltaicznymi, powstał nowoczesny kompleks**, którego celem jest zachęcenie mieszkańców zarówno do aktywności fizycznej, jak i tej społecznej. Realizacja zadania umożliwiła lokalnym sportowcom szlifować swoje umiejętności na nowoczesnym obiekcie.

Zdjęcie 4 Skate Park w miejscowości Borki po rewitalizacji

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Rewitalizacja zakładała też działania w miejscowości Wrzosów. Było to przekształcenie lokalnej remizy w Centrum Usług Społecznych. Realizacja pozwoliła na stworzenie obiektu, który spełnia kilka celów, w tym: pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, oraz wypełnienie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury. Dodatkowo, w budynku utworzono inkubator inicjatyw gospodarczych, który pozytywnie wpłynął na aspekt przedsiębiorczy regionu.

Zdjęcie 5 Centrum Integracji w miejscowości Wrzosów po rewitalizacji

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Realizacja projektu „Nowa odsłona Gminy Borki - Rewitalizacja” przyczyniła się do zatrzymania procesu marginalizacji rewitalizowanych obszarów gminy Borki oraz wzrostu ich znaczenia w regionie. Grupą docelową, która odniosła bezpośrednie korzyści z realizacji projektu byli i nadal są przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji zamieszkujący sołectwa Wola Osowińska, Borki, Wrzosów, w tym szczególnie osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, jak również mieszkańcy gminy korzystający ze zmodernizowanej infrastruktury i potencjalni turyści, przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe, działające na terenie obszaru rewitalizacji.

Celem głównym zrealizowanego projektu „**Nowa odsłona Gminy Borki - Rewitalizacja**” była poprawa sytuacji gminy oraz wzmocnienie potencjałów rozwojowych obszaru zdegradowanego na terenie gminy Borki. Dodatkowo, dzięki realizacji projektu, osiągnięto następujące cele szczegółowe:

- ◆ poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej i estetyki przestrzeni publicznej;
- ◆ wzrost atrakcyjności obszaru oraz ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego;
- ◆ stworzenie warunków do tworzenia wydarzeń społecznych, co pozytywnie wpływa na jakość i dostępność usług społecznych, kulturalnych oraz turystycznych;
- ◆ likwidacja izolacji obszarów problemowych – aktywizacja zawodowa i społeczna osób zamieszkujących obszary rewitalizacji.

Kolejnym kluczowym projektem zrealizowanym na terenie Gminy Borki ze środków unijnych był projekt „**Eko Energia w Gminie Borki**” z działania 4.1 wsparcie wykorzystania OZE. Celem projektu było upowszechnienie technologii wytwarzania czystej energii wśród mieszkańców poprzez powszechny montaż odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Borki oraz redukcji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego poprzez zmniejszenie emisji związków szkodliwych dzięki zwiększeniu udziału energii ze źródeł odnawialnych. Projekt obejmował dostawę i montaż instalacji solarnych do ogrzewania c.w.u. (zestawów) o łącznej mocy 366,168 kW montowanych na budynkach/gruntach osób prywatnych:

- instalacje dwu-panelowe w ilości 76 szt.
  - instalacje trzy-panelowe w ilości 19 szt.
- Łączna ilość 95 szt.

oraz dostawę i montaż instalacji fotowoltaicznych (zestawów) o łącznej mocy 578,4 kW (3,0 kW x 92 szt.+4,2 kW x72 szt.) montowanych na budynkach osób prywatnych

- instalacje o mocy min. 3,0 kW w ilości 92 szt. (w tym 11 instalacji z inwerterem jednofazowym)
  - instalacje o mocy min. 4,2 kW w ilości 72 szt.
- Łączna ilość 164 szt.

oraz na dostawie i montażu instalacji fotowoltaicznych (zestawów) o łącznej mocy 41,4 kW (3,0 kW x 4 szt. + 4,2 kW x 7 szt.) montowanych na budynkach użyteczności publicznej

- instalacje o mocy min. 3,0 kW w ilości 4 szt.
  - instalacje o mocy min. 4,2 kW w ilości 7 szt.
- Łączna ilość zestawów: 11 szt.

Zdjęcie 6 Instalacje fotowoltaiczne

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

W roku 2023 zakończył się projekt pt. „**Budowa i Modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego i drogowego w Gminie Borki**”. Projekt otrzymał dofinansowanie z RPO WL 2014-2020 z działania 5.5. promocja niskoemisyjności.

Zakres inwestycji dotyczył m.in.:

- ◆ budowy kablowego oświetlenia ul. Lipowa Borki i Pasmugi wraz z szafką sterowania oświetleniem,
- ◆ budowy kablowego oświetlenia drogowego Maruszewiec i Stara wieś wraz z budową szafki sterowania oświetleniem,
- ◆ budowy kablowego oświetlenia ul. Chmielna Borki wraz z budową szafki sterowania oświetleniem,
- ◆ budowy kablowego oświetlenia ulicznego ul. Wojska Polskiego i ul. Parkowa Borki wraz z budową szafki sterowania oświetleniem,
- ◆ budowy sieci elektroenergetycznej oświetlenia drogowego Tchórzew, budowa sieci elektroenergetycznej oświetlenia drogowego Tchórzew Kolonia (Siarczysta Góra),
- ◆ budowy kablowego oświetlenia drogowego ul. Spółdzielcza Borki, budowa sieci elektroenergetycznej oświetlenia drogowego w Krasew,
- ◆ budowy sieci elektroenergetycznej oświetlenia drogowego w Osownie oraz instalowanie urządzeń oświetleniowych na istniejącym obiekcie budowlanym w m. Stara Wieś (3 szt. oprav).

Zdjęcie 7 Budowa i modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego i drogowego w Gminie Borki w trakcie realizacji

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Zdjęcie 8 Budowa i Modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego i drogowego w Gminie Borki po realizacji

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

W roku 2020 zakończono **termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Tchórzewie Kolonia**. Realizacja inwestycji była możliwa dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych w kwocie 699 627,64 zł (działania 5.2 efektywność energetyczna sektora publicznego). Przedmiotem projektu była głęboka modernizacja energetyczna budynku Szkoły Podstawowej w Tchórzewie Kolonia. W ramach projektu wykonano m.in.: całkowitą wymianę instalacji c.o. na wraz z 73 grzejnikami na instalację niskopojemnościową z grzejnikami wyposażonymi w termozawory współpracujące z systemem zarządzania energią, wymianę wyeksploatowanej kotłowni węglowej na kotłownię wyposażoną w kondensacyjny, wysokosprawny kocioł gazowy LPG o mocy ok. 60kW. Ponadto w ramach kosztów niekwalifikowanych wykonano: ocieplenie stropodachu wentylowanego, ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana okien, wymiana drzwi.

Zdjęcie 9 termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Tchórzewie Kolonia po rewitalizacji

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Kolejną inwestycją w zakresie termomodernizacji był budynek usługowo-mieszkalny w Woli Osowińskiej. Inwestycja również była dofinansowana z działania 5.2 efektywność energetyczna sektora publicznego. Wartość dofinansowania to 98 548,12, wartość całkowita zadania to 324 553,73 zł.

Zdjęcie 10 Termomodernizację budynku usługowo – mieszkalnego w Woli Osowińskiej po rewitalizacji

Źródło: fot. Urząd Gminy Borki

Wszystkie przytoczone realizacje wpłynęły na zwiększenie atrakcyjności Gminy Borki w tym podniesienia rangi turystycznej i ochronę środowiska poprzez zastosowanie energooszczędnych rozwiązań.

Przystąpienie do realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w 2017 r. poszerzyło możliwości wykorzystania współpracy różnych podmiotów, w tym władz samorządowych, inwestorów, mieszkańców oraz organizacji pozarządowych. Ważnym zadaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji było zaangażowanie jak najszerszego grona interesariuszy, w tym mieszkańców, w procesy rewitalizacji gminy oraz przeprowadzenie szeroko podejmowanych procesów edukacyjnych w tym zakresie.

Ujęte w dokumencie przedsięwzięcia miały na celu realizację wizji zapisanej w Lokalnym Programie Rewitalizacji, czyli: „Po realizacji programu rewitalizacji Gmina Borki przezwycięży kryzysy i zlikwiduje bariery na obszarach najbardziej zdegradowanych w szczególności w zakresie problemów społecznych i niedogodności infrastrukturalnych, co przyczyni się do dynamicznego rozwoju gospodarczego. Znacznie zwiększona aktywność mieszkańców oraz zrealizowanie wskazanych przez nich zadań przyczyni się do możliwie najlepszego wykorzystania lokalnego potencjału obszaru Gminy”.

Przedstawione w poniższej tabeli inwestycje wpisane do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023 w dużej mierze były realizowane przy udziale środków unijnych oraz dotacji z budżetu państwa.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

1.2. Podsumowanie projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023

Tabela 1 Lista projektów podstawowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023

PROJEKTY Z LISTY PODSTAWOWEJ						
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Stan realizacji	Cel	Finansowanie	Wartość projektu
1.	Budowa i doposażenie budynku wielofunkcyjnej biblioteki, pełniącej funkcje centrum społecznego i ośrodka kultury.	Gmina Borki	Projekt nie został zrealizowany z powodu odmowy przyznania dofinansowania.	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna, - Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej.	-	-
2.	1.Budowa ośrodka rekreacyjno-sportowego przy rzece Bystrzycy 2.Modernizacja budynku remizy z przeznaczeniem na pełnienie funkcji ochrony przeciwpożarowej oraz cele społeczne, kulturalne, gospodarcze, turystyczne 3.Utworzenie terenu relaksu i widowisk przestrzennych przy budynku byłej plebanii 4.Zagospodarowanie zabytkowego zespołu dworsko-ogrodowego wraz z otoczeniem.	Gmina Borki, organizacje pozarządowe	Zrealizowano. Projekt zrealizowano pod wspólnym tytułem tj. „ Nowa odłona Gminy Borki - Rewitalizacja ”.	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna, -Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej, -Poprawa sytuacji kryzysowej oraz wzmocnienie potencjałów rozwojowych obszaru zdegradowanego na terenie gminy Borki.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich.	Wartość projektu 5 222 626,60 zł Dofinansowanie UE 3 992 852,76 zł
3.	Modernizacja budynków stanowiących mienie komunalne i ich otoczenia (budynek ośrodka zdrowia, apteki, GOKiS istniejąca izba regionalna ginących zawodów).	Gmina Borki, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Zrealizowany. W ramach projektu zmodernizowano budynek usługowo-mieszkalny, czyli tzw. Aptekę oraz budynek szkoły podstawowej	- Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. - Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie 5.1 Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw	Termomodernizacja cz. mieszkalnej- 324 553, 73 zł termomodernizacja cz. użytkowej - 143 274, 63 zł Termomodernizacja szkoły z działania 5.2 - 1 168 238, 46 zł 20 000 zł budżet gminy

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

PROJEKTY Z LISTY PODSTAWOWEJ						
			<p>w Tchórzewie – Kolonii.</p> <p>Częściowo zmodernizowano też budynek ośrodka zdrowia w Borkach poprzez wymianę źródła ciepła oraz budynek ośrodka zdrowia w Woli Osowińskiej poprzez kompleksowy remont dachu</p>		5.2. Efektywność energetyczna sektora publicznego	
4.	<p>Poprawa stanu lokalnej infrastruktury (infrastruktura drogowa, techniczna, ochrony środowiska.</p>	Gmina Borki	Zrealizowano.	<p>-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna,</p> <p>-Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej,</p> <p>-Poprawa atrakcyjności gospodarczej, przestrzennej, środowiskowe,</p> <p>-Zwiększenie poziomu aktywności gospodarczej.</p>	Brak danych	<p>Modernizacja drogi gminnej nr 102143L „przez wieś” Wrzosów wraz z chodnikiem na odc. Około 1,700 m za kwotę 746 689,93 zł</p> <p>Modernizacja (Przebudowa) drogi gminnej nr 115805L dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Krasew Kolonia” 101 227,33 zł (Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych)</p> <p>Przebudowa drogi gminnej nr 102138L od km 1+600 do km 2+454 w m. Maruszewiec (Fundusz Dróg Samorządowych) 263 958 000 zł</p> <p>Modernizacja drogi gminnej nr 102118L dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Krasew Kolonia.” Z FOGR za kwotę 154 491,69 zł</p> <p>Przebudowa drogi gminnej nr 102117L w m. Wola Chomejowa na</p>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

PROJEKTY Z LISTY PODSTAWOWEJ						
						<p>terenie gminy Borki z FDS za kwotę 277 262,55 zł</p> <p>Przebudowa drogi gminnej nr 102127L w miejscowości Wola Osowińska w km 0+000 - 0+710 za FDS za kwotę 582 657,11 zł</p> <p>Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Borki (102264L, 102265L), Stara Wieś (102145L) i Wrzosów (102143L) z FDS na łączną kwotę 2 435 511, 30 zł</p> <p>Modernizacja drogi gminnej nr 102137L dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Stara Wieś z FOGR za kwotę 181 075,07 zł</p> <p>Modernizacja drogi w Borkach ul. Spółdzielcza i ul. Magnoliowa z Funduszu Dróg Samorządowych</p>
5.	Aktywizacja zawodowa.	Gmina Borki, GOPS, JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Niezrealizowany	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna, - Zwiększenie poziomu aktywności gospodarczej.	-	-
6.	Kompleksowe wsparcie osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszary rewitalizacji. <i>Tytuł projektu:</i> <i>Aktywne włączenie</i>	Gmina Borki, GOPS, JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Zrealizowany	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna, - Zwiększenie poziomu aktywności gospodarczej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie 11.1 Aktywne włączenie	Wartość projektu 218 159,44 zł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Borki

Tabela 2 Lista projektów uzupełniających ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023

PROJEKTY Z LISTY UZUPEŁNIAJĄCEJ						
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Stan realizacji	Cel	Finansowanie	Wartość projektu
1.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży.	Gmina Borki, placówki szkolne	Zrealizowane, ale bez udziału środków unijnych.	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna	Brak danych	Brak danych
2.	Rewitalizacja najbardziej zdegradowanych terenów po PGR.	Gmina Borki, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Niezrealizowany	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. - Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej	-	-
3.	Urządzenie ścieżek rowerowych.	Gmina Borki, organizacje pozarządowe.	Niezrealizowany, z uwagi na brak środków i brak stosownych naborów.	-Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej. -Zwiększenie poziomu aktywności społecznej	-	-
4.	Budowa amfiteatru w ramach budowy ośrodka rekreacyjno-sportowego.	Budowa amfiteatru w ramach budowy ośrodka rekreacyjno-sportowego	Niezrealizowany	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. - Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej	-	-
5.	Zagospodarowanie budynku po szkole wraz z terenem przyległym.	Gmina Borki, organizacje pozarządowe	Niezrealizowany	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. - Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej	-	-
6.	Budowa gminnego stadionu sportowego.	Gmina Borki, organizacje pozarządowe	Niezrealizowany	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. - Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej	-	-
7.	Przebudowa boiska sportowego przy Zespole Placówek Oświatowych w m. Wola Osowińska.	Gmina Borki, organizacje pozarządowe	Niezrealizowany	-Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. - Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej	-	-

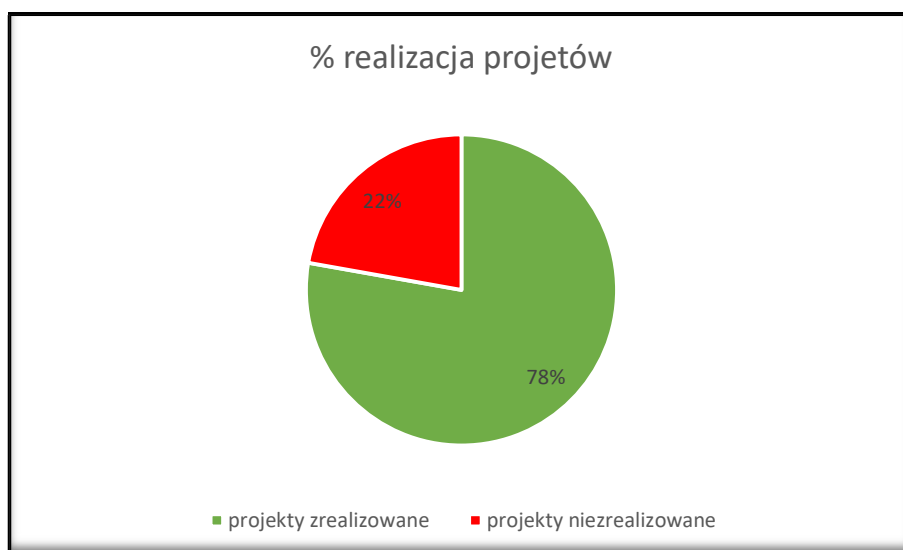
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Borki

1.3. Podsumowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023

Według powyższej tabeli na dziewięć projektów wpisanych na listę projektów podstawowych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, aż siedem projektów zostało zrealizowanych, co stanowi **78%**, wszystkich inwestycji zaplanowanych w ramach Lokalnego programu Rewitalizacji Gminy Borki. Tylko dwa projekty nie zostały zrealizowane, co stanowi jedynie 22%.

Inaczej sytuacja przedstawia się odnośnie projektów wpisanych na listę uzupełniającą. Na siedem projektów tylko jeden został zrealizowany, co oznacza, że 86% projektów nie zostało zrealizowanych.

Wykres 1 Stan realizacji projektów z listy podstawowej

Źródło: opracowanie własne

Wykres 2 Stan realizacji projektów z listy uzupełniającej

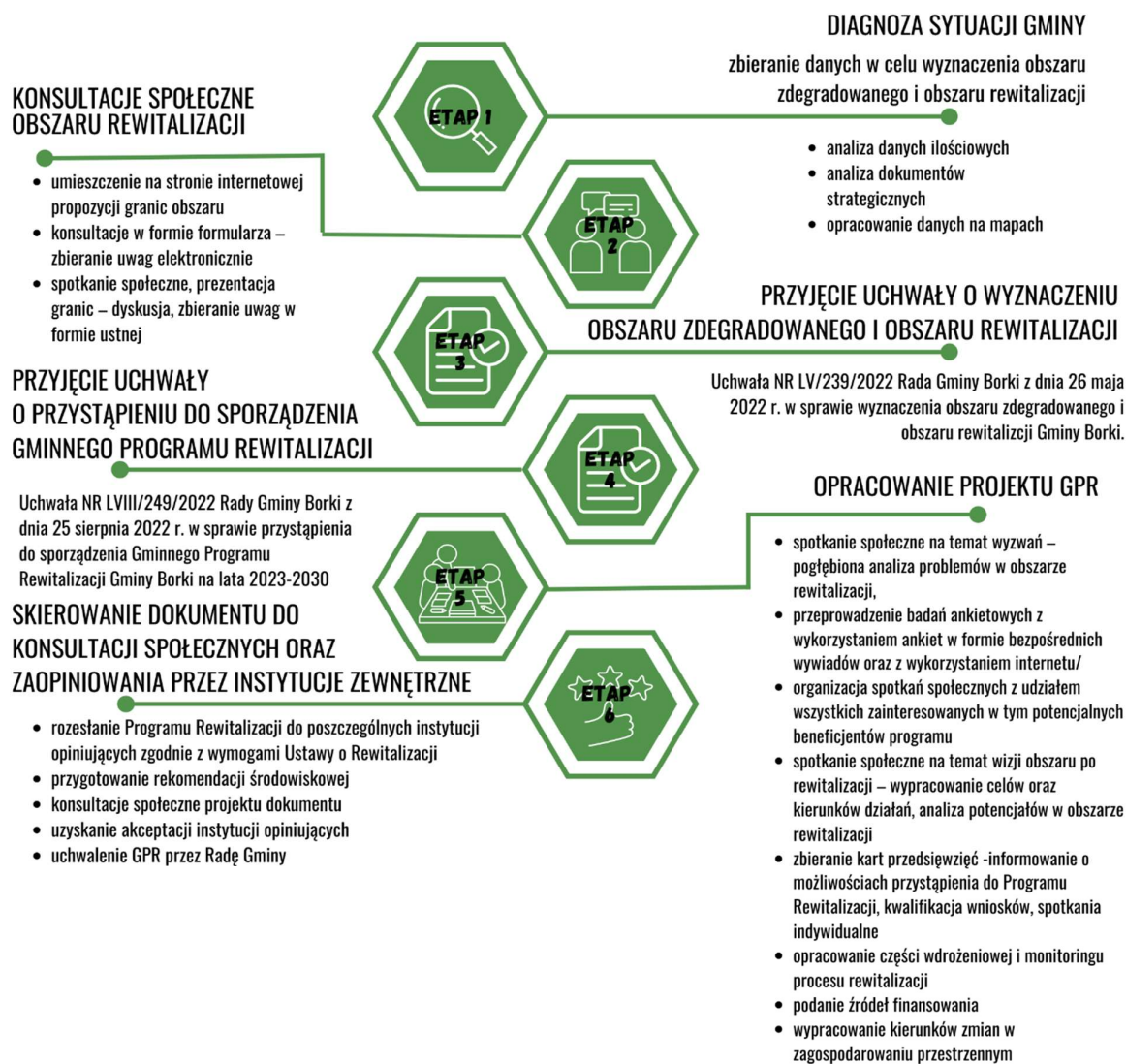
Źródło: opracowanie własne

1.4. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023- 2030

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem, który określa priorytety działań oraz kierunek rozwoju obszaru rewitalizacji na dłuższy okres czasu, a jego wdrożenie wymaga współpracy różnych podmiotów, w tym władz samorządowych, inwestorów, mieszkańców oraz organizacji pozarządowych.

Przygotowanie GPR to długofalowy proces, wymagający przejścia przez wiele etapów. Etapy tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 1 Etapy tworzenia GPR

Źródło: opracowanie własne

2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, identyfikacja potencjałów oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

2.1. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Podstawą prawną przy sporządzaniu Gminnego Programu Rewitalizacji jest *ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485)*. Zgodnie z przywołaną wyżej ustawą, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Jest on prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zostało poprzedzone badaniami ilościowymi i jakościowymi (ankieta, wywiady z mieszkańcami). W rezultacie został sporządzony dokument, który zawiera analizę szeregu zjawisk przeprowadzoną dla całej gminy.

Pierwszym krokiem w opracowaniu diagnozy było wyznaczenie obszaru zdegradowanego. W celu identyfikacji i oceny intensywności występowania negatywnych zjawisk na badanym obszarze zastosowano dobór wskaźników w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego analizie poddano wskaźniki przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 3 Zestawienie wskaźników użytych do delimitacji obszaru zdegradowanego

Sfera społeczna	
Zjawisko	Wskaźnik
Problemy demograficzne	Wskaźnik obciążenia osobami starszymi
	Wskaźnik obciążenia demograficznego
Bezrobocie	Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym
	Długotrwale bezrobotni (powyżej 24 miesięcy) na 100 mieszkańców
	Długotrwale bezrobotni (powyżej 24 miesięcy) na 100 w wieku produkcyjnym
	Uprawienie do zasiłku na 100 mieszkańców
Ubóstwo	Uprawieni do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym
	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców
Bezpieczeństwo	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 osób korzystających z pomocy społecznej
	Liczba założonych niebieskich kart na 1000 mieszkańców
	Liczba interwencji policji na 100 mieszkańców

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Zjawisko	Wskaźnik
Zagospodarowanie terenu	Powierzchnia terenów w m ² zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną na 100 mieszkańców
	Obiekty o funkcjach społeczno-kulturalnych na 100 mieszkańców
Sfera środowiskowa	
Degradacja środowiska	Ilość azbestu do unieszkodliwienia (w kg) na 100 mieszkańców
	Dziki wysypiska na 10 000 mieszkańców
Sfera techniczna	
Zjawisko	Wskaźnik
Infrastruktura techniczna	Liczba szamb na 100 mieszkańców
	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców
	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców
Sfera gospodarcza	
Zjawisko	Wskaźnik
Przedsiębiorczość	Wykreśleni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym
	Aktywni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym
	Zarejestrowani przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców
	Wykreśleni przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców
	Stosunek wykreślonych przedsiębiorców w 2020 r. do zarejestrowanych przedsiębiorców w 2020 r.

W celu dokonania delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto, że w sferze społecznej negatywnych względem wartości dla całej gminy musi być 50% analizowanych wskaźników Ponadto w pozostałych sferach musi wystąpić degradacja na poziomie co najmniej 50%. Podsumowanie wskaźników znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 4 Podsumowanie wskaźników we wszystkich sferach¹

	Sfera społeczna	Sfera przestrzenno - funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera gospodarcza	Suma
Borki	10	1	1	0	3	15
Krasew	5	2	1	2	1	11
Maruszewiec Nowy	2	2	1	3	1	9
Maruszewiec Stary	3	2	1	1	2	9
Nowiny	2	1	2	3	2	10
Olszewnica	4	1	1	2	2	10
Osowno	4	1	0	1	3	9
Pasmugi	1	2	1	3	1	8
Sitno	2	1	0	2	2	7
Stara Wieś	6	2	0	2	4	14
Tchórzew	10	0	1	1	2	14

¹ Kolorem czerwonym zaznaczono miejscowości, w których wystąpiła degradacja w poszczególnych sferach.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

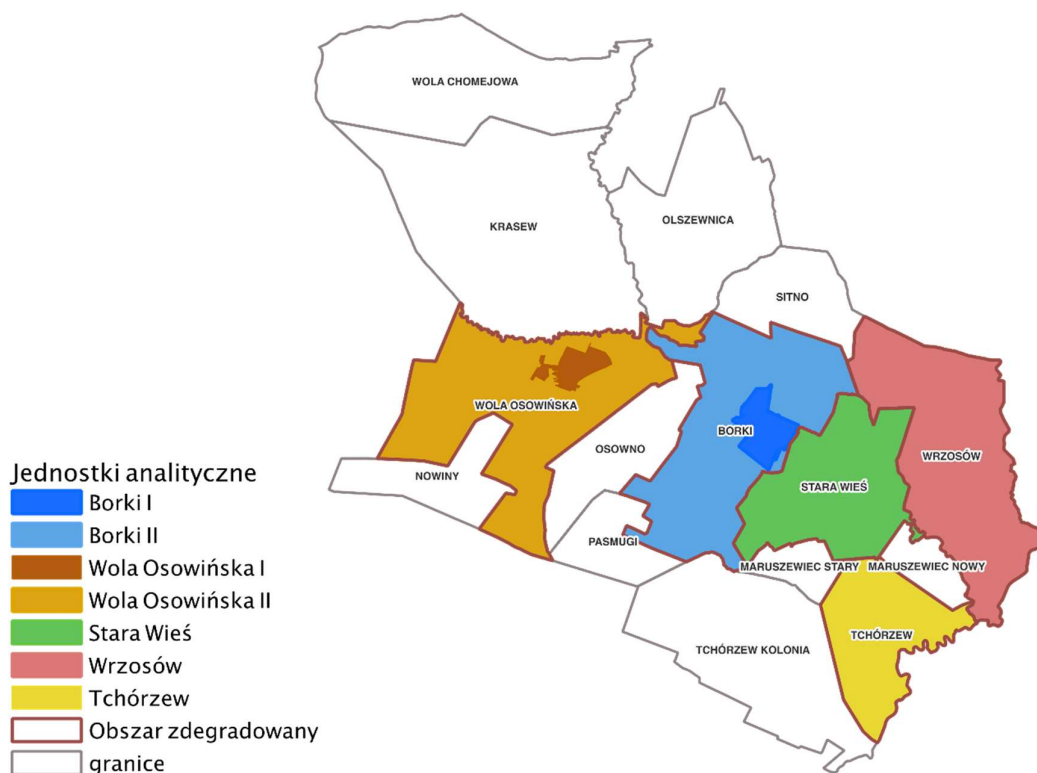
Tchórzew-Kolonia	1	2	0	2	2	7
Wola Chomejowa	3	2	1	2	2	10
Wola Osowińska	8	0	0	2	4	14
Wrzosów	6	1	1	0	1	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Borki

Na tej podstawie wskazano 5 miejscowości jako zdegradowane: **Borki, Stara Wieś, Tchórzew, Wola Osowińska oraz Wrzosów.**

Obszar zdegradowany zajmuje łączną powierzchnię 47,75 km², co stanowi 42,7% powierzchni całej Gminy oraz zamieszkiwany jest przez 2872 osoby, co stanowi 47% wszystkich mieszkańców.

Rysunek 2 Podział obszaru zdegradowanego na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne, podkład: <https://www.openstreetmap.org/>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Delimitacja obszaru rewitalizacji

Z uwagi na konieczność wypełnienia wymagań ustawowych, tj. wykazania, że obszar rewitalizacji nie może przekraczać więcej niż 20% całej gminy oraz obejmować więcej niż 30% jej mieszkańców obszar został podzielony na mniejsze jednostki urbanistyczne. w ramach obszaru zdegradowanego wydzielono 7 jednostek, które poddano dalszej analizie.

Tabela 5 Podział obszaru zdegradowanego na jednostki do analizy.

Jednostka	Opis podobszaru	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności
Borki I	<p>Zasięg przestrzenny: Obszar obejmuje ulice: Akacyjowa, Jana Pawła II, Magnoliowa, Nadrzeczna, Parkowa, Radzyńska, Spółdzielcza, Wojska Polskiego od nr 1 do 41a.</p> <p>Obszar obejmuje najbardziej zurbanizowaną część sołectwa Borki. W granicach obszaru zlokalizowane są m.in.: szkoła, kościół, Urząd Gminy, park oraz obszar po byłych stawach będący własnością prywatną</p>	1,03	458
Borki II	<p>Zasięg przestrzenny: Obszar obejmuje ulice: Borki-Kolonia, Chmielna, Jaśminowa, Lipowa, Wojska Polskiego od nr 42 do 55.</p> <p>Obszar obejmuje pozostałą część miejscowości Borki, który ma charakter typowo peryferyjny.</p>	10,36	249
Stara Wieś	<p>Zasięg przestrzenny: Obszar obejmuje całą miejscowość</p>	7,53	643
Tchórzew	<p>Zasięg przestrzenny: Obszar obejmuje całą miejscowość.</p>	5,49	182
Wola Osowińska I	<p>Zasięg przestrzenny: Obszar obejmuje ulice: Parkowa, Nowa, Wesoła.</p> <p>Obszar obejmuje najbardziej zurbanizowaną część miejscowości Wola Osowińska wraz parkiem i kościołem.</p>	0,64	288
Wola Osowińska II	<p>Zasięg przestrzenny: Obszar obejmuje ulice: Filipińska, Górna, Kocka, Kolonia, Krzywie, Polna, Wąska.</p> <p>Obszar obejmuje pozostałą część miejscowości Wola Osowińska, który ma charakter typowo mieszkalny.</p>	11,8	700
Wrzosów	<p>Zasięg przestrzenny: Obszar obejmuje całą miejscowość.</p>	10,9	352

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Każdą jednostkę analizowano w odniesieniu do obszaru zdegradowanego.

Sfera społeczna

We wskaźniku liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców najstąbiej w tym wskaźniku wypadła Stara Wieś z wynikiem 24,11 oraz Borki I z wynikiem 13,54. Średnia wartość wskaźnika dla obszaru zdegradowanego wyniosła 14,24. W liczbie osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców obszar zdegradowany osiągnął wartość wskaźnika na poziomie 2. Najstąbiej w tym wskaźniku wypada podobszar Borki I – 4,15 oraz Wola Osowińska I – 3,82. W przypadku liczby osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców wskaźnik dla obszaru zdegradowanego wyniósł 16,30. Ze wszystkich 7 analizowanych obszarów najstąbiej w tym wskaźniku wypada Wrzosów – 22,16 oraz Borki I – 20,74, a najlepiej Stara Wieś – 16,17, która osiągnęła w tym wskaźniku korzystniejszą wartość niż cała gmina.

Na całym obszarze zdegradowanym bezrobotnych na 100 mieszkańców przypada 3,59. Najlepiej w tym wskaźniku wypada spośród wszystkich podobszarów Wola Osowińska I – 2,78, a najstąbiej Borki I gdzie wartość wskaźnika osiągnęła 4,15.

Najwyższy poziom bezpieczeństwa mierzony liczbą założonych niebieskich kart na 100 wskazuje, iż najgorzej w tym wskaźniku wypada Wola Osowińska – 1,04, a najlepiej Stara Wieś – 0,16. Wskaźnik ten na obszarze zdegradowanym osiągnął wartość 0,42.

Tabela 6 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze społecznej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Jednostka	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Bezrobotni ogółem na 100 mieszkańców	Liczba założonych niebieskich kart na 100 mieszkańców
Borki I	13,54	4,15	20,74	4,15	0,44
Borki II	11,65	0,80	7,23	2,81	0,80
Stara Wieś	24,11	3,27	16,17	3,27	0,16
Tchórzew	10,44	2,20	19,78	6,04	0,00
Wola Osowińska I	11,11	3,82	19,44	2,78	1,04
Wola Osowińska II	11,57	1,86	11,57	3,71	0,29
Wrzosów	8,81	0,85	22,16	3,13	0,57
Obszar zdegradowany	14,24	2,54	16,30	3,59	0,42

Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Najmniej korzystnie sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wypada w obszarze Borki II, gdzie nie zidentyfikowano terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną oraz obiektów o funkcjach społeczno-kulturalnych.

Niekorzystna wartość wskaźnika: powierzchnia terenów w m² zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną na 100 mieszkańców względem obszaru zdegradowanego (dla którego wartość wskaźnika wynosi: 7595,72) wystąpiła jeszcze w jednostkach: Stara Wieś, Tchórzew oraz Wola Osowińska II.

Niekorzystna wartość wskaźnika: obiekty o funkcjach społeczno-kulturalnych na 100 mieszkańców względem obszaru zdegradowanego (dla którego wartość wskaźnika wynosi: 0,31) wystąpiła jeszcze w jednostkach: Stara Wieś, Wola Osowińska II oraz Wrzosów.

Tabela 7 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Jednostka	Powierzchnia terenów w m ² zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną na 100 mieszkańców	Obiekty o funkcjach społeczno-kulturalnych na 100 mieszkańców
Borki I	20286,46	0,44
Borki II	0,00	0,00
Stara Wieś	3297,05	0,16
Tchórzew	6538,46	0,55
Wola Osowińska I	25776,74	1,04
Wola Osowińska II	171,43	0,14
Wrzosów	4744,32	0,28
Obszar zdegradowany	7595,72	0,31

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

Najmniej korzystna wartość wskaźnika ilość azbestu do unieszkodliwienia (w kg) na 100 mieszkańców została odnotowana w jednostce Tchórzew (597 765,40 kg na 100 mieszkańców). Powyżej średniej dla obszaru zdegradowanego (132 909,78 kg na 100 mieszkańców) odnotowano jeszcze w jednostce Wrzosów.

Największa liczba dzikich wysypisk na 1000 mieszkańców wystąpiła w jednostce Borki I (6,55). Wyższe wartości wskaźnika od uśrednionej wartości dla obszaru zdegradowanego, tj. 2,09, odnotowano jeszcze w jednostkach Borki II (4,02) oraz Wrzosów (2,84).

Tabela 8 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze środowiskowej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Jednostka	Ilość azbestu do unieszkodliwienia (w kg) na 100 mieszkańców	Dziki wysypiska na 1 000 mieszkańców
Borki I	17 586,24	6,55
Borki II	81 493,98	4,02
Stara Wieś	126 801,40	0,00
Tchórzew	597 765,40	0,00

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Wola Osowińska I	95 838,54	0,00
Wola Osowińska II	125 948,9	1,43
Wrzosów	134 312,80	2,84
Obszar zdegradowany	132 909,78	2,09

Źródło: opracowanie własne

Sfera techniczna

Średnia wartość wskaźnika liczba szamb na 100 mieszkańców dla obszaru zdegradowanego wyniosła 1,36. Niekorzystne, tj. wyższe wartości ww. wskaźnika odnotowano w jednostkach Borki I (1,53), Borki II (1,61), Stara Wieś (1,71) oraz Wola Osowińska I (1,74).

Wartość wskaźnika liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców dla obszaru zdegradowanego wyniosła 28,97. Niekorzystne, tj. niższe wartości odnotowano w jednostkach Borki II (28,92), Stara Wieś (26,28) oraz Wola Osowińska II (21,86).

Natomiast w przypadku wskaźnika liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców dla obszaru zdegradowanego wyniosła 9,44. Niekorzystne wartości wskaźnika względem wartości dla obszaru zdegradowanego w jednostkach Stara Wieś (0,78), Tchórzew (0,55), Wola Osowińska I (0,35) i Wola Osowińska II (0,14).

Tabela 9 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze technicznej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Jednostka	Liczba szamb na 100 mieszkańców	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców
Borki I	1,53	36,68	27,29
Borki II	1,61	28,92	21,69
Stara Wieś	1,71	26,28	0,78
Tchórzew	1,10	38,46	0,55
Wola Osowińska I	1,74	32,29	0,35
Wola Osowińska II	1,29	21,86	0,14
Wrzosów	0,28	30,40	23,86
Obszar zdegradowany	1,36	28,97	9,44

Źródło: opracowanie własne

Sfera gospodarcza

Średnia wartość zarejestrowani przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców dla obszaru zdegradowanego wyniosła 3,48. Niekorzystne, tj. niższe wartości ww. wskaźnika odnotowano w jednostkach Borki II (0,00), Stara Wieś (1,56), Wola Osowińska I (0,00) oraz Wola Osowińska II (2,86).

Wartość wskaźnika wykreśleni przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców dla obszaru zdegradowanego wyniosła 2,79. Niekorzystne, tj. wyższe wartości odnotowano w jednostkach Borki II (8,03), Wola Osowińska (6,94) oraz Wrzosów (2,84).

Natomiast w przypadku wskaźnika zarejestrowani przedsiębiorcy ogółem na 1000 mieszkańców dla obszaru zdegradowanego wyniosła 32,73. Niekorzystne, tj. niższe wartości wskaźnika względem wartości dla obszaru zdegradowanego w jednostkach: Borki II (24,10) Tchórzew (16,48), Wola Osowińska I (27,78), Wola Osowińska II (21,43) oraz Wrzosów (21,43).

Tabela 10 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze gospodarczej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji

	Zarejestrowani przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców	Wykreśleni przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców	Zarejestrowani przedsiębiorcy ogółem na 1000 mieszkańców
Borki I	6,55	2,18	63,32
Borki II	0,00	8,03	24,10
Stara Wieś	1,56	1,56	35,77
Tchórzew	10,99	0,00	16,48
Wola Osowińska I	0,00	6,94	27,78
Wola Osowińska II	2,86	1,43	21,43
Wrzosów	5,68	2,84	28,41
Obszar zdegradowany	3,48	2,79	32,73

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Na podstawie powyższej analizy dokonano podsumowania degradacji wyznaczonych jednostek analitycznych. Podsumowanie prezentowane jest w tabeli poniżej.

Tabela 11 Podsumowanie delimitacji obszaru rewitalizacji – liczba wskaźników niekorzystnych względem wartości dla obszaru zdegradowanego

Jednostka	Sfera społeczna	Sfera przestrzenno-funkcyjna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera gospodarcza	Suma
Borki I	4	0	1	1	0	6
Borki II	1	2	1	2	3	9
Stara Wieś	2	2	0	3	1	8
Tchórzew	2	1	1	1	1	6
Wola Osowińska I	3	0	0	2	3	8
Wola Osowińska II	1	2	0	2	2	7
Wrzosów	2	2	2	0	2	8

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji

Założeniem pogłębienia analizy ilościowej było zawężenie obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji w celu wykazania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej degradacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej lub środowiskowej lub technicznej lub gospodarczej przy jednoczesnym zachowaniu wymagań określonych ustawą o rewitalizacji, tj. takich, że obszar rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców (dalej jako założenia 20/30). w ramach delimitacji obszaru rewitalizacji przyjęto, że co najmniej 40% wskaźników w sferze społecznej musi przyjmować wartości niekorzystne względem wartości dla obszaru zdegradowanego, natomiast w pozostałych sferach liczba wskaźników z wartościami niekorzystnymi względem obszaru zdegradowanego musi być większa lub równa 50%.

Na podstawie powyższych założeń dokonano wyboru jednostek wchodzących w skład obszaru rewitalizacji. w pierwszym kroku dokonano hierarchizacji w sferze społecznej. Na podstawie przyjętych założeń wytypowano 5 jednostek:

- ◆ Borki I,
- ◆ Wola Osowińska I
- ◆ Stara Wieś,
- ◆ Tchórzew,
- ◆ Wrzosów.

Z uwagi na to, że liczba mieszkańców oraz powierzchnia ww. jednostek przekracza przyjęte w ustawie założenia 20/30. w wyniku analizy wywnioskowano, że 3 jednostki charakteryzują się degradacją na poziomie 2 wskaźników. Dlatego też niezbędna była ich analiza pod kątem ogólnej degradacji w pozostałych sferach.

Na tej podstawie ustalono następującą kolejność:

- ◆ Wrzosów (8 na 10 wskaźników negatywnych),
- ◆ Stara Wieś (8 na 10 wskaźników negatywnych),
- ◆ Tchórzew (6 na 10 wskaźników negatywnych).

Na tej podstawie do obszaru rewitalizacji nie włączono jednostki Tchórzew.

2.2. Zasięgi przestrzenne obszarów rewitalizacji wraz z ich charakterystyką

W oparciu o sporządzoną diagnozę Rada Gminy Borki podjęła uchwałę **LV/239/2022 z dnia 26 maja 2022 roku r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Borki** w wyniku delimitacji za obszary do rewitalizacji włączono 4 podobszary: Borki I, Stara Wieś,

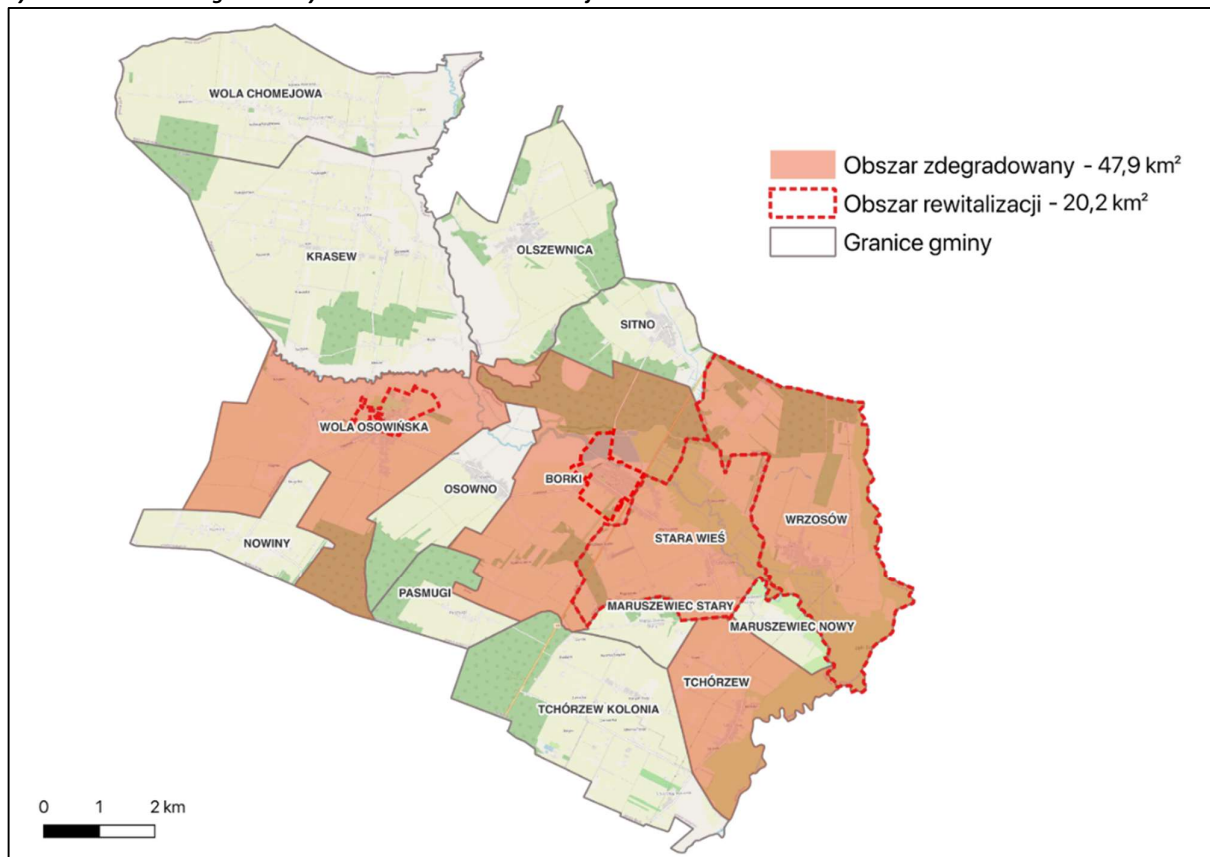
Wola Osowińska i oraz Wrzosów. w poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę włączonych obszarów.

Tabela 12 Jednostki rewitalizacji wraz z charakterystyką

Podobszar	Powierzchnia	Liczba ludności	Charakterystyka degradacji jednostki
Borki I	1,03	458	Jednostka charakteryzuje się najwyższym stopniem degradacji w sferze społecznej 4 na 5 wskaźników przyjęto wartości niekorzystne względem wartości dla obszaru zdegradowanego. Ponadto jednostka ta charakteryzuje się degradacją w sferze środowiskowej 1 na 2 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego.
Stara Wieś	7,53	643	Jednostka charakteryzuje się wysokim stopniem degradacji w sferze społecznej 2 na 5 wskaźników przyjęto wartości niekorzystne względem wartości dla obszaru zdegradowanego. Ponadto jednostka ta charakteryzuje się degradacją w sferze przestrzenno-funkcjonalnej 2 na 2 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego oraz w sferze technicznej 3 na 3 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego.
Wola Osowińska I	0,64	288	Jednostka charakteryzuje się wysokim stopniem degradacji w sferze społecznej 3 na 5 wskaźników przyjęto wartości niekorzystne względem wartości dla obszaru zdegradowanego. Ponadto jednostka ta charakteryzuje się degradacją w sferze technicznej 3 na 3 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego oraz w sferze gospodarczej 2 na 3 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego.
Wrzosów	10,9	352	Jednostka charakteryzuje się wysokim stopniem degradacji w sferze społecznej 2 na 5 wskaźników przyjęto wartości niekorzystne względem wartości dla obszaru zdegradowanego. Ponadto jednostka ta charakteryzuje się degradacją w sferze przestrzenno-funkcjonalnej 2 na 2 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego, sferze środowiskowej 2 na 2 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego oraz w sferze gospodarczej 2 na 3 wskaźniki przyjęły wartości niekorzystne względem średniej wartości dla obszaru zdegradowanego.

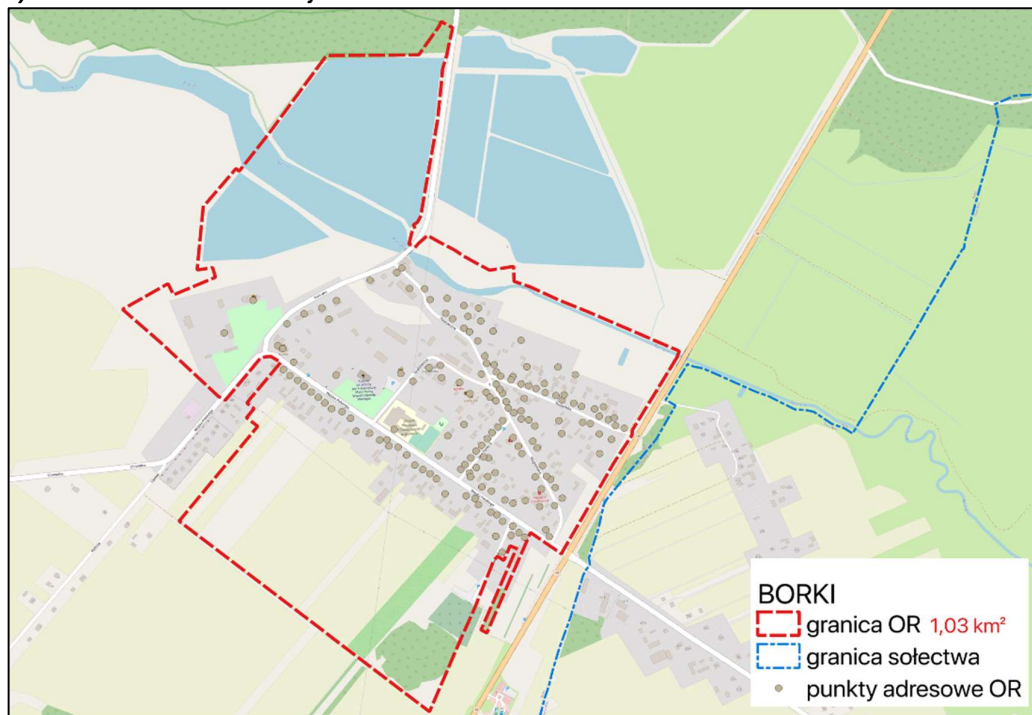
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3 Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji w Gminie Borki

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 4 Podobszar rewitalizacji – Borki I

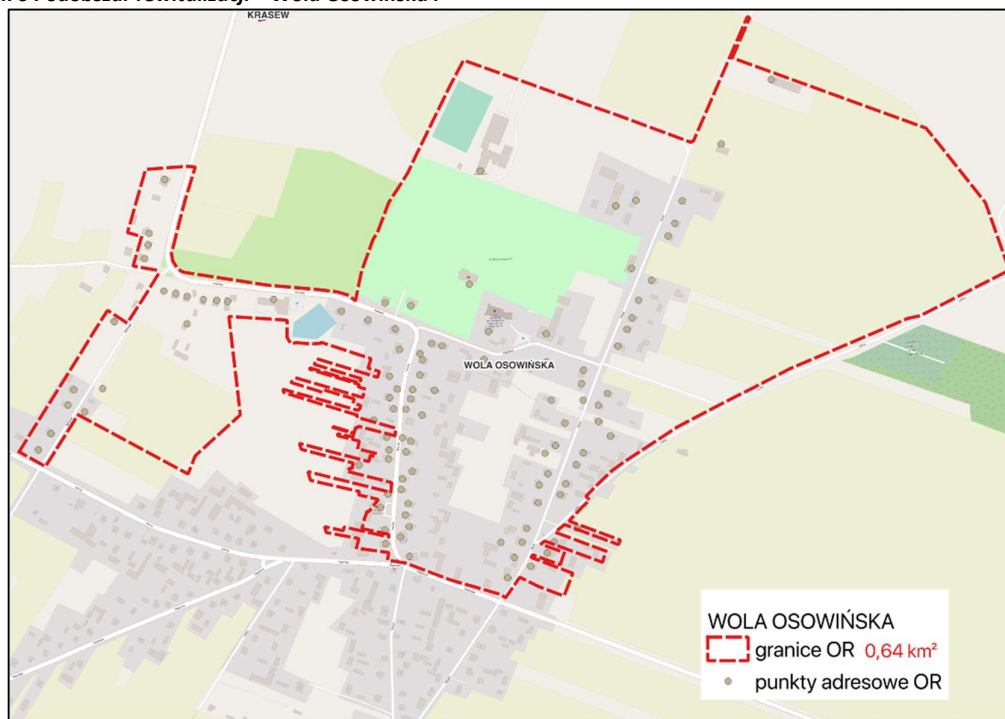
Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 5 Podobszar rewitalizacji – Stara Wieś

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

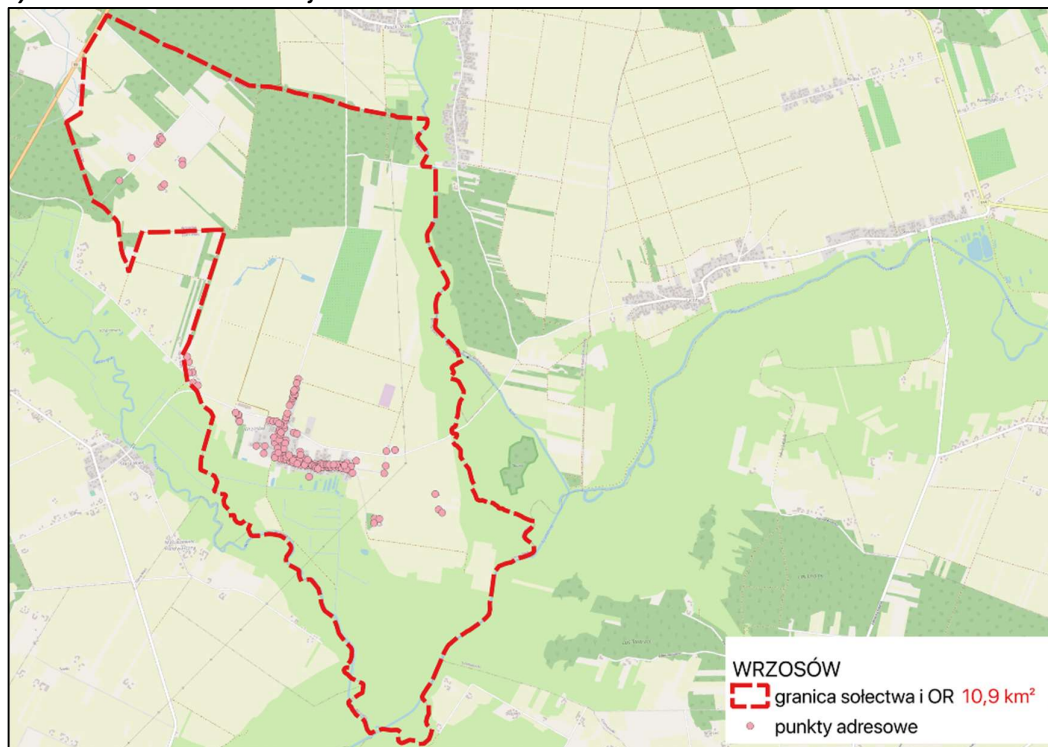
Rysunek 6 Podobszar rewitalizacji – Wola Osowińska I

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 7 Podobszar rewitalizacji – Wrzosów

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Obszar rewitalizacji w Gminie Borki obejmuje: 20,1 km², co stanowi 17,98% powierzchni całej Gminy oraz jest zamieszkiwany przez 1741 mieszkańców, co stanowi 28,5% wszystkich mieszkańców Gminy.

2.3 Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz identyfikacja potencjałów w obszarze rewitalizacji

Sfera społeczna – czynniki i zjawiska kryzysowe

Sferę społeczną podzielono w ramach analizy wskaźników na cztery obszary problemowe: problemy demograficzne, bezrobocie, ubóstwo i bezpieczeństwo. Nasilenie każdego z tych problemów na danym obszarze jasno obrazuje istnienie stanu kryzysowego.

Problemy demograficzne

W celu identyfikacji problemów związanych problemem demograficznym na terenie Gminy Borki przeanalizowano następujące wskaźniki:

- ◆ Wskaźnik obciążenia osobami starszymi
- ◆ Wskaźnik obciążenia demograficznego

Gminę Borki zamieszkuje ogółem 6109 mieszkańców, a na 1km² przypadają 55 osób. Najwięcej osób zamieszkuje **Wolę Osowińską**- 938 osób (co stanowi 15,7% ogółu ludności gminy Borki).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Tabela 13 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji w Gminie Borki

Sołectwa gminy Borki	Liczba ludności
Borki	707
Stara Wieś	643
Wola Osowińska	938
Wrzosów	352
Gmina Borki	6109

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z gminy Borki.

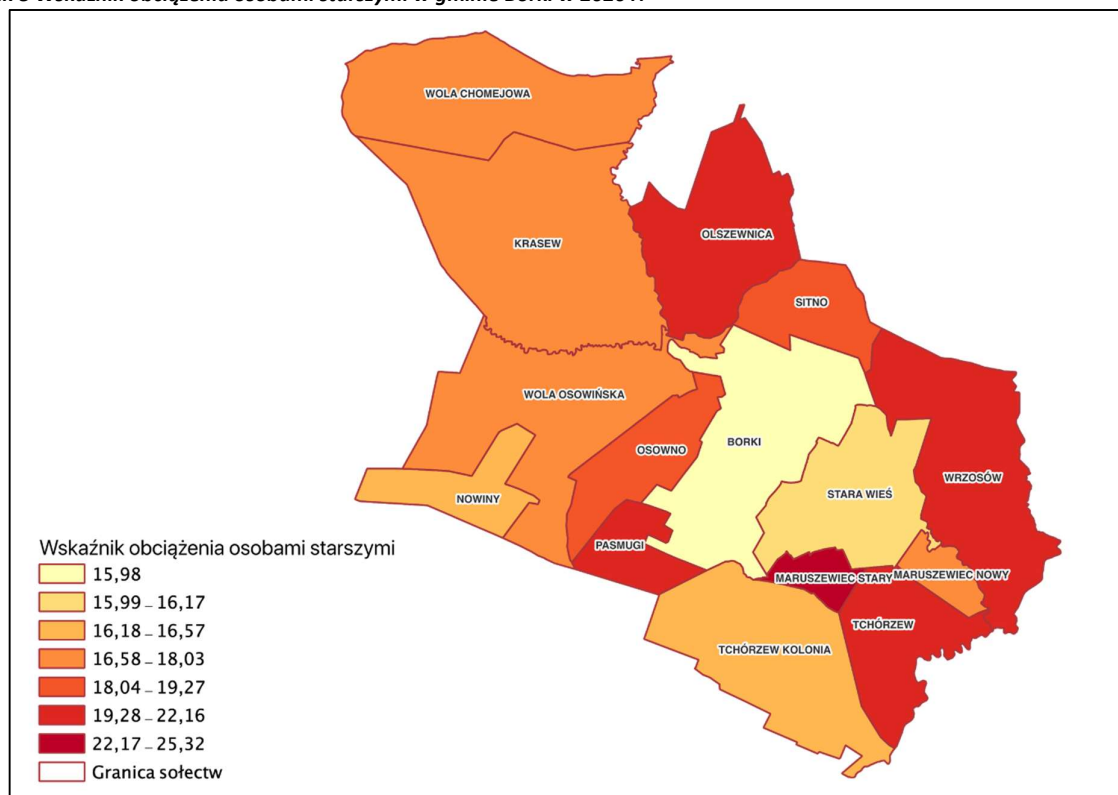
Charakteryzując strukturę demograficzną gminy należy zauważyć, że przeważająca większość miejscowości jest obciążona demograficznie. w większości ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-14) i poprodukcyjnym (65 plus) przeważa nad ludnością w wieku produkcyjnym (15 – 64). Bardzo wysoką wartość tego wskaźnika odnotowano we **Wrzosowie** – 71,71.

Tabela 14 Wskaźnik obciążenia osobami starszymi oraz wskaźnik obciążenia demograficznego na obszarze rewitalizacji w Gminie Borki

Sołectwa gminy Borki	Wskaźnik obciążenia osobami starszymi	Wskaźnik obciążenia demograficznego
Borki	15,98	63,66
Stara Wieś	16,17	64,03
Wola Osowińska	17,91	57,12
Wrzosów	22,16	71,71
Gmina Borki	18,02	63,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskany z gminy Borki

Rysunek 8 Wskaźnik obciążenia osobami starszymi w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

W całej gminie Borki wskaźnik obciążenia osobami starszymi wyniósł 18,02, a odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem wyniósł 15,9%. Analizując wskaźnik obciążenia osobami starszymi w poszczególnych jednostkach największą wartość odnotowano we **Wrzosowie – 22,16 osób**.

Bezrobocie

W celu identyfikacji problemów związanych z bezrobociem na terenie Gminy Borki przeanalizowano następujące wskaźniki:

- ◆ Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym
- ◆ Długotrwale bezrobotni (powyżej 24 miesięcy) na 100 mieszkańców
- ◆ Długotrwale bezrobotni (powyżej 24 miesięcy) na 100 w wieku produkcyjnym
- ◆ Uprawienie do zasiłku na 100 mieszkańców
- ◆ Uprawieni do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym

W całej gminie Borki liczba osób bezrobotnych wynosiła w 2020 roku 188 osób, z czego 89 osób stanowili mężczyźni, a 99 kobiety. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 5,03 osób bezrobotnych.

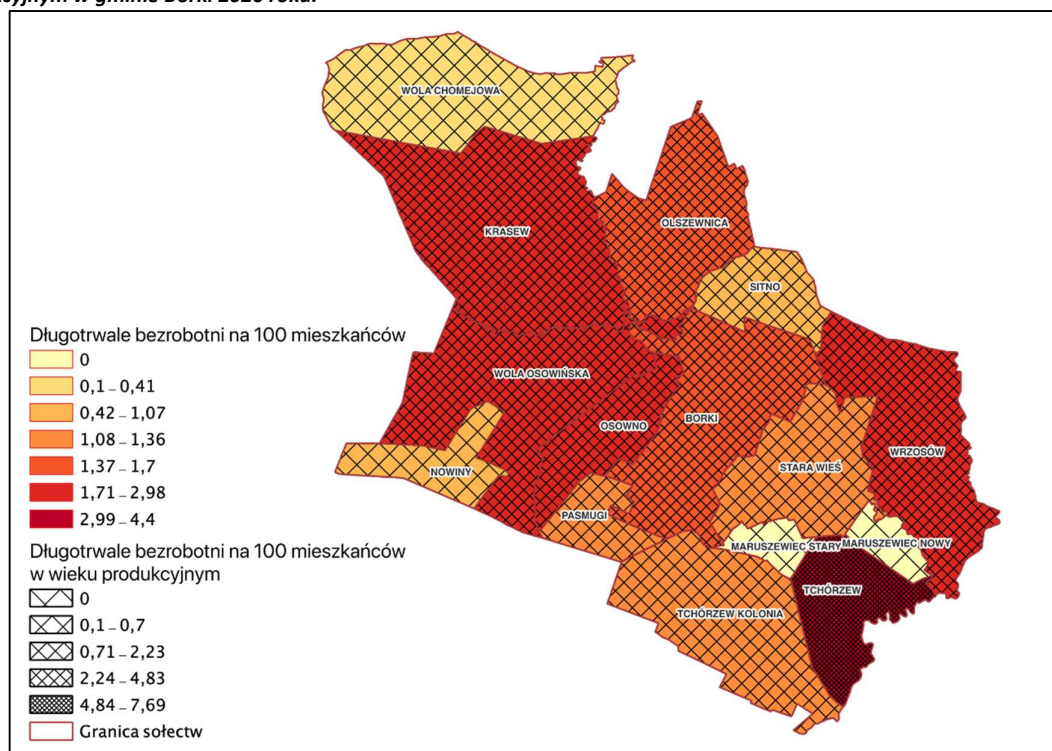
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Tabela 15 Szczegółowe dane w zakresie liczby bezrobotnych w odniesieniu do obszarów rewitalizacji zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Jednostka	Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	Długotrwale bezrobotni (powyżej 24 miesięcy) na 100 mieszkańców	Długotrwale bezrobotni (powyżej 24 miesięcy) na 100 w wieku produkcyjnym
Borki	6,02	1,70	2,78
Stara Wieś	5,36	1,24	2,04
Wola Osowińska	5,70	1,92	3,02
Wrzosów	5,37	1,99	3,41
Gmina Borki	5,03	1,65	2,70

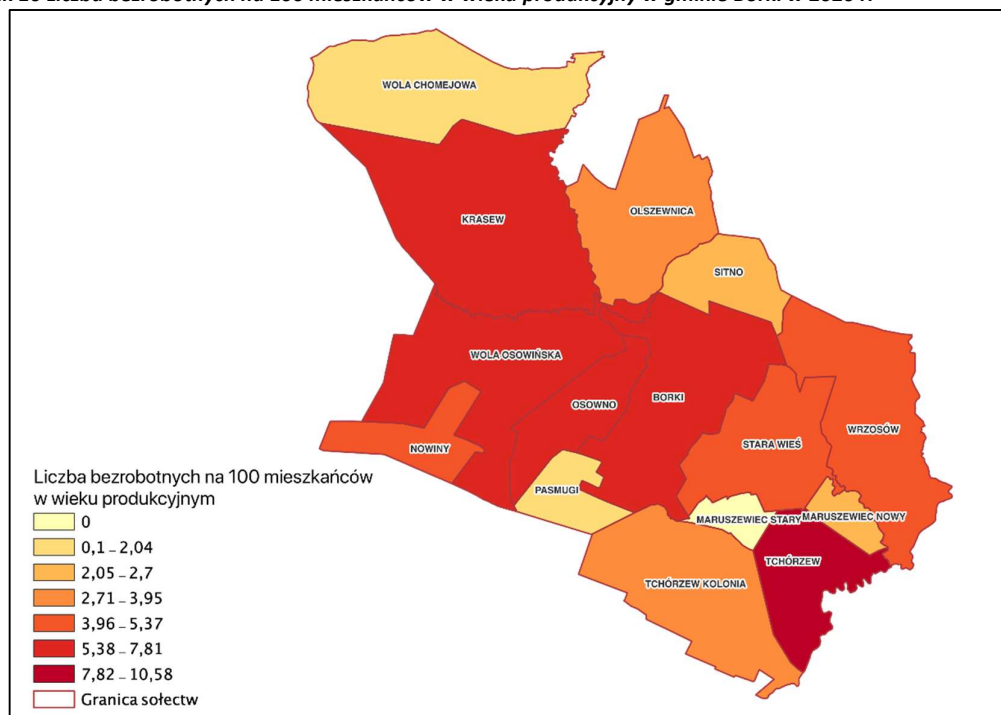
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim oraz Gminy Borki

Rysunek 9 Długotrwale bezrobotni na 100 mieszkańców oraz długotrwale bezrobotni na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Borki 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 10 Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

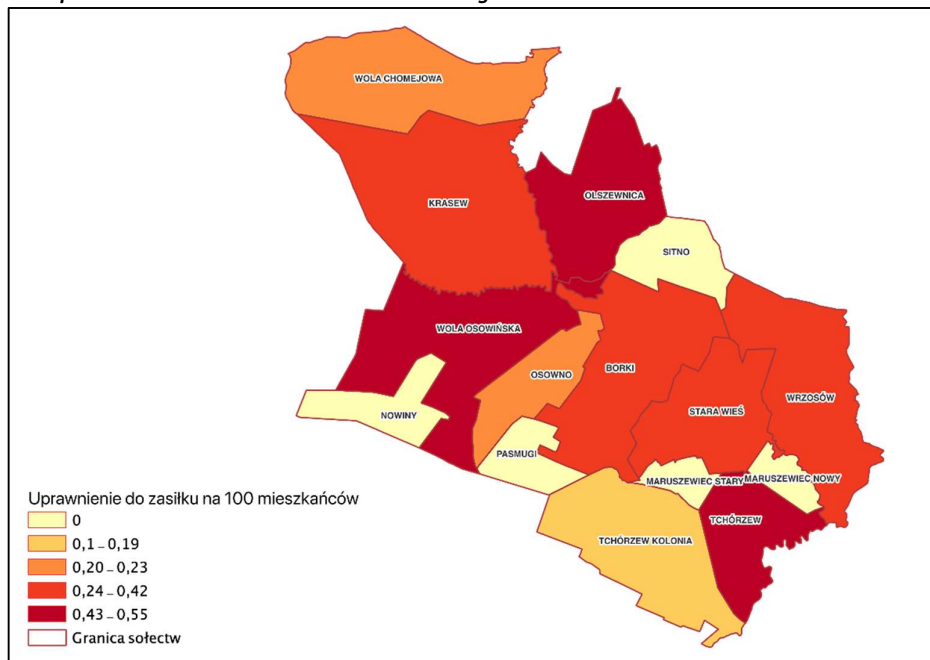
W całej gminie Borki wskaźnik uprawnionych do zasiłku na 100 wyniósł w 2020 roku 0,31. w dwóch sołectwach wartość wskaźnika była większa niż w całej gminie i były to sołectwa **Wola Osowińska** – 0,53 oraz **Borki** – 0,42. Największy odsetek osób uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym odnotowano w **Woli Osowińskiej** – 8,38 i były to wartości znacznie przekraczające wartość wskaźnika w całej gminie, który wyniósł 5,08.

Tabela 16 Uprawnieni do zasiłku na 100 mieszkańców oraz uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji

Jednostka	Uprawnienie do zasiłku na 100 mieszkańców	Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym
Borki	0,42	6,94
Stara Wieś	0,31	5,10
Wola Osowińska	0,53	8,38
Wrzosów	0,28	4,88
Gmina Borki	0,31	5,08

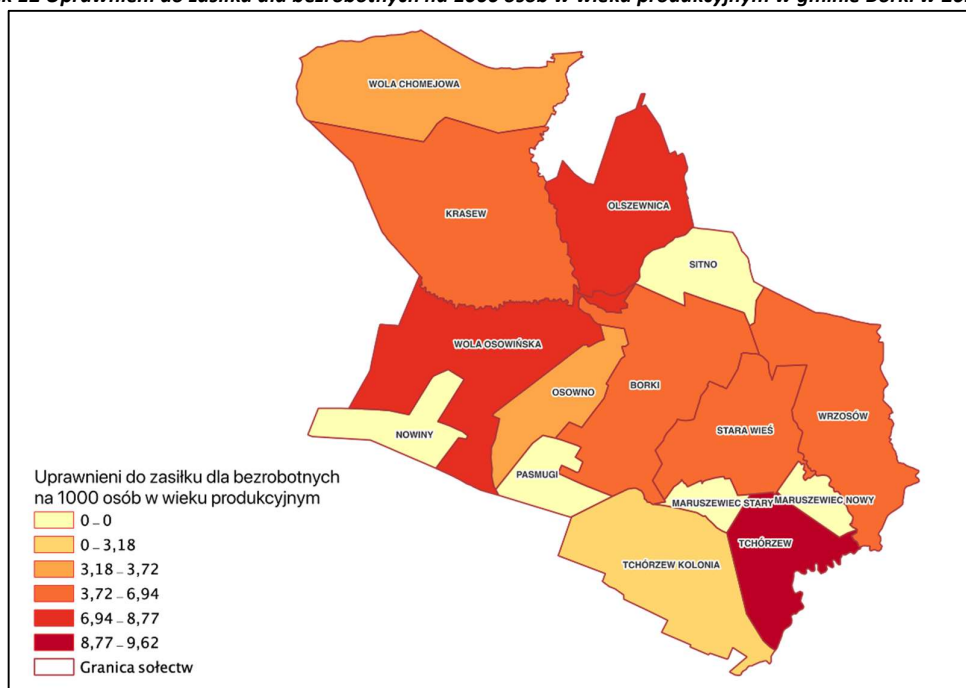
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskiej oraz Gminy Borki

Rysunek 11 Uprawnieni do zasiłku na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 12 Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Pomoc społeczna

W celu identyfikacji problemów związanych z bezrobociem na terenie Gminy Borki przeanalizowano następujące wskaźniki:

- ◆ W celu identyfikacji problemów związanych z bezrobociem na terenie Gminy Borki przeanalizowano następujące wskaźniki:
- ◆ Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 osób korzystających z pomocy społecznej

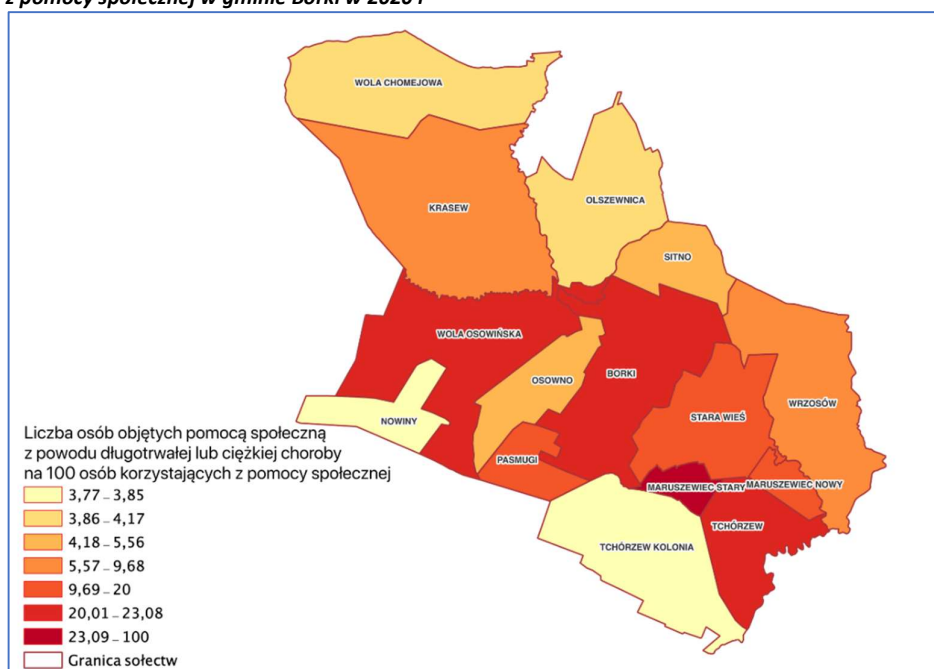
Na terenie gminy Borki na 100 mieszkańców przypadało 1,56 osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby i 12,73 osoby na 100 osób korzystających z pomocy społecznej również ze względu na długotrwałą i ciężką chorobę.

Tabela 17 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców i 100 osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji

Jednostka	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 osób korzystających z pomocy społecznej
Borki	2,97	23,08
Stara Wieś	3,27	13,55
Wola Osowińska	2,56	21,24
Wrzosów	0,85	9,68
Gmina Borki	1,56	12,73

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 13 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Borki w 2020 r

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Bezpieczeństwo

W celu identyfikacji problemów związanych z bezpieczeństwem na terenie Gminy Borki przeanalizowano następujące wskaźniki:

- ◆ Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców.
- ◆ Liczba interwencji policji na 100 mieszkańców

Poziom bezpieczeństwa w gminie Borki można ocenić na podstawie między innymi dwóch wskaźników: liczby założonych niebieskich kart na 1000 mieszkańców oraz liczby interwencji policji na 100 mieszkańców. Niebieska karta jest dokumentem wypełnianym przez policję po stwierdzeniu przemy w rodzinie i służy dokumentowaniu przemy w rodzinie.

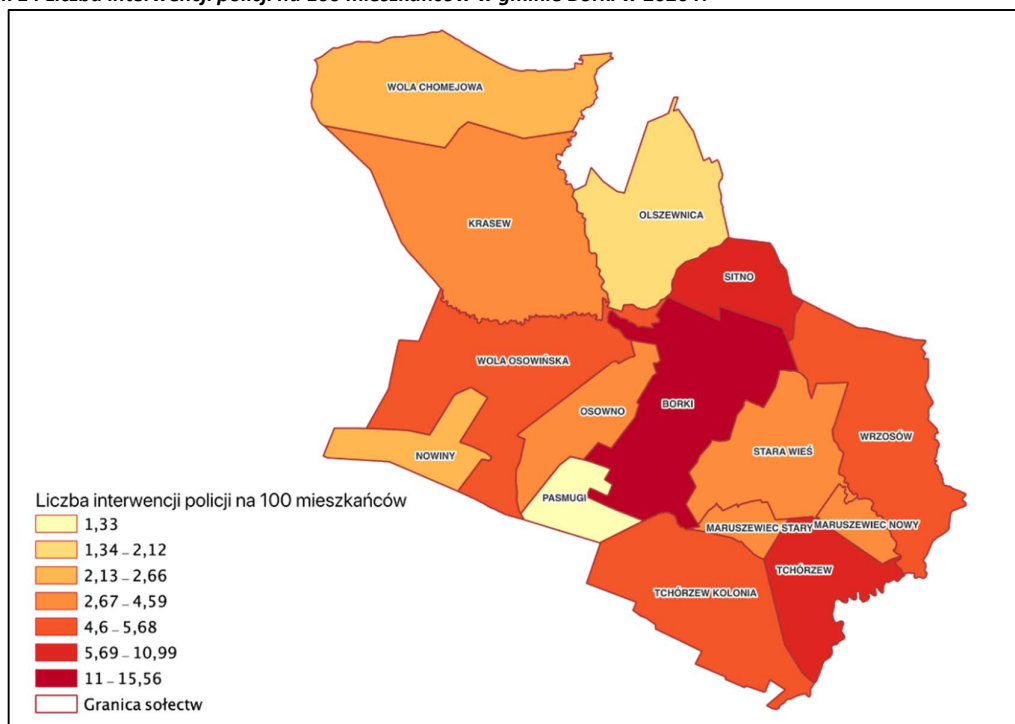
Tabela 18 Poziom bezpieczeństwa w gminie Borki w podziale na sołectwa mierzony liczbą założonych niebieskich kart na 1000mieszkańców oraz liczbą interwencji na 100 mieszkańców.

Jednostka	Liczba założonych niebieskich kart na 1000 mieszkańców	Liczba interwencji policji na 100 mieszkańców
Borki	5,66	15,56
Stara Wieś	1,56	4,20
Wola Osowińska	5,33	5,22
Wrzosów	5,68	5,68
Gmina Borki	3,93	5,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Radzynie i Gminy Borki.

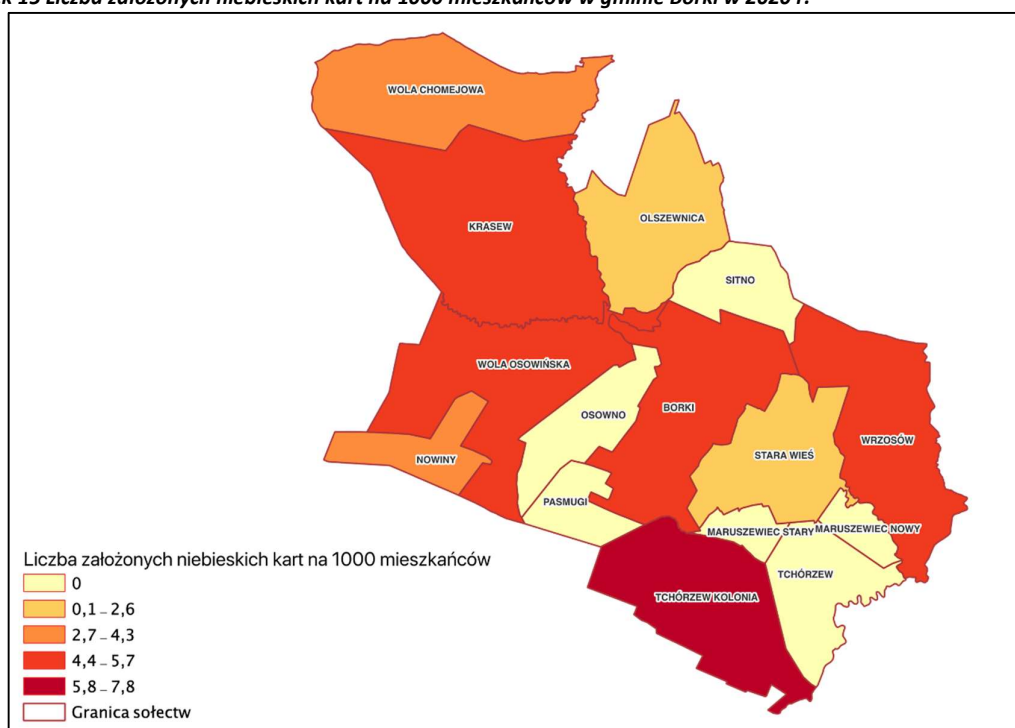

Rysunek 14 Liczba interwencji policji na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 15 Liczba założonych niebieskich kart na 1000 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Sfera przestrzenno-funkcjonalna – czynniki i zjawiska kryzysowe

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenu.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej zostały przeanalizowane następujące wskaźniki:

- ◆ Powierzchnia terenów w m² zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną na 100 mieszkańców
- ◆ Obiekty o funkcjach społeczno-kulturalnych na 100 mieszkańców

Najwięcej terenów o powierzchni terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadającą na 100 mieszkańców znajduje się w sołectwie **Borki**, gdzie na 100 mieszkańców przypada 13141,73 m² powierzchni oraz w **Woli Osowińskiej – 8042,32 m²**. Najwięcej obiektów o funkcjach społeczno-kulturalnych przypadało na 100 mieszkańców znajduje się w miejscowości **Wola Osowińska (0,43)**.

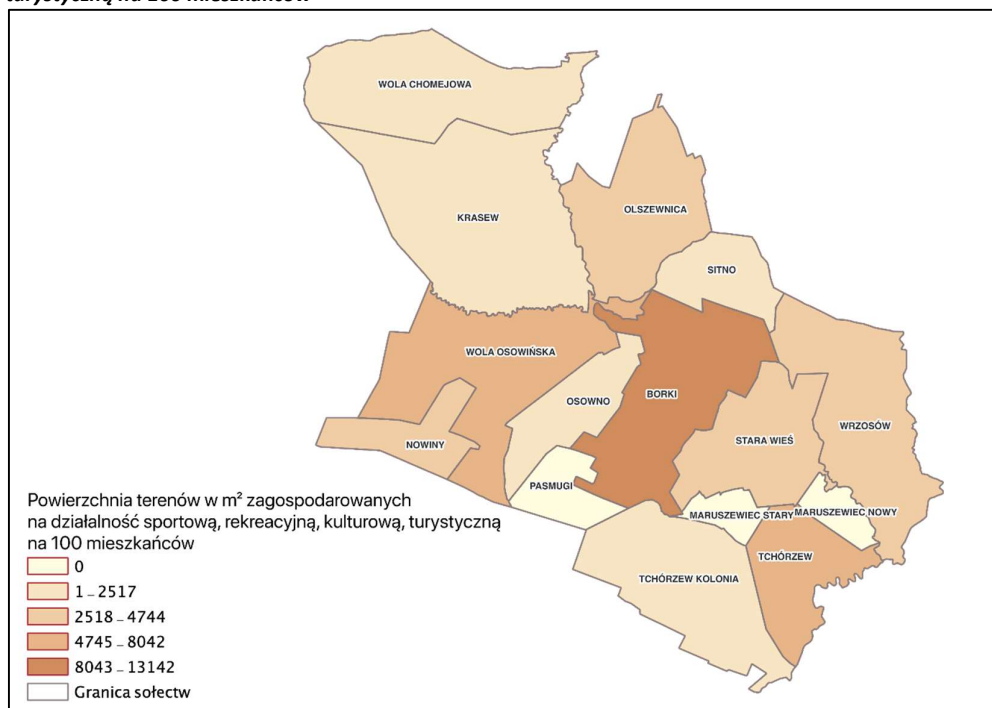
Tabela 19 Charakterystyka powierzchni terenów przeznaczonych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną na 100 mieszkańców wraz z liczbą obiektów społeczno-kulturalnych przypadających na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa w gminie Borki w 2020 r.

Jednostka	Powierzchnia terenów w m ² zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną na 100 mieszkańców	Obiekty o funkcjach społeczno-kulturalnych na 100 mieszkańców
Borki	13141,73	0,28
Stara Wieś	3297,05	0,16
Wola Osowińska	8042,32	0,43
Wrzosów	4744,32	0,28
Gmina Borki	4728,48	0,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Borki.

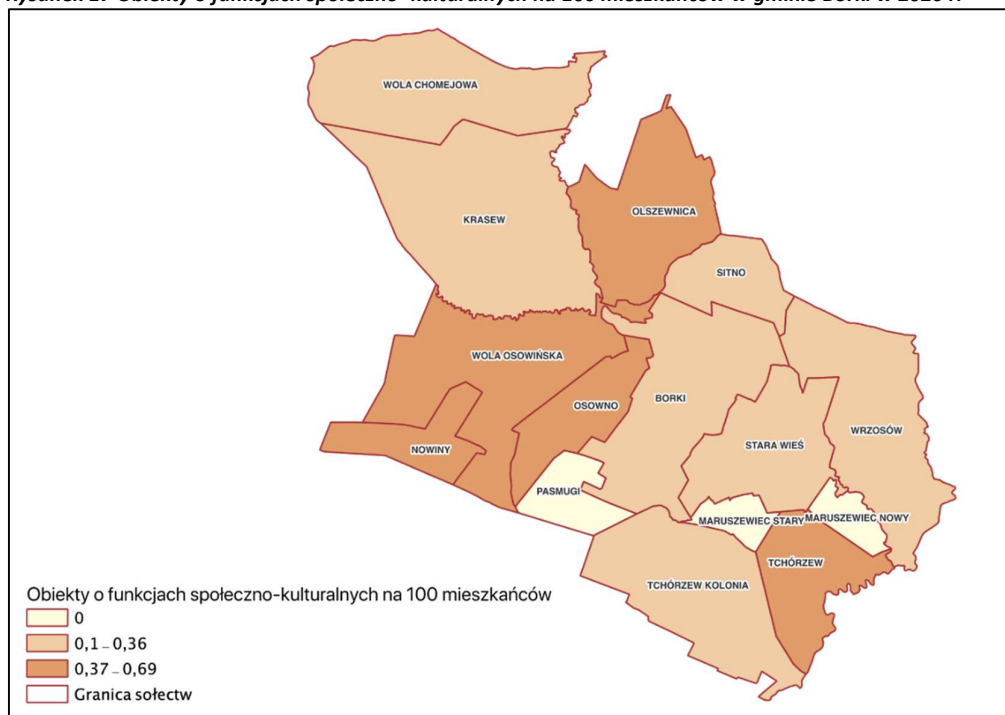
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Rysunek 16 Powierzchnia terenów w m² zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 17 Obiekty o funkcjach społeczno- kulturalnych na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Sfera środowiskowa – czynniki i zjawiska kryzysowe

W ramach sfery środowiskowej przeanalizowano dwa wskaźniki:

- ◆ Ilość azbestu do unieszkodliwienia (w kg) na 100 mieszkańców
- ◆ Dzikie wysypiska na 1 000 mieszkańców

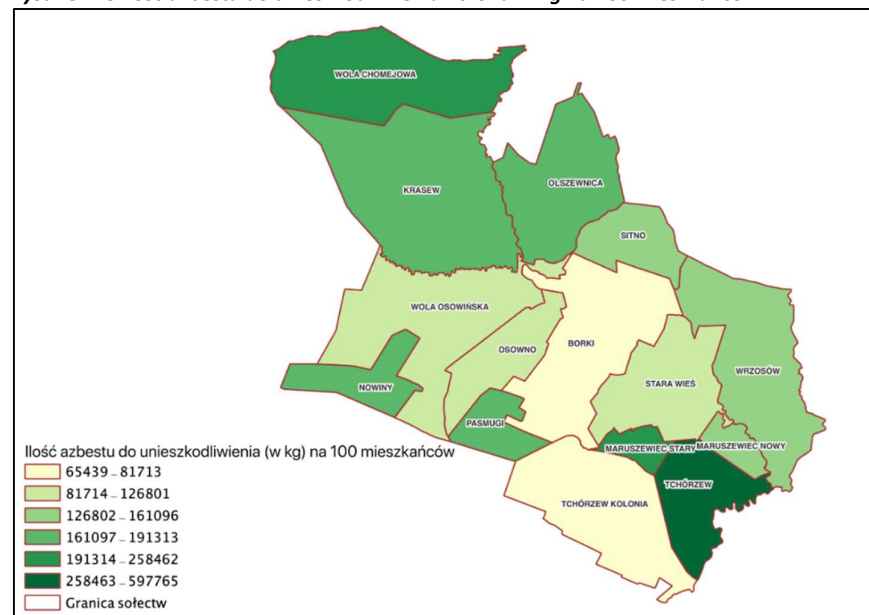
Jednym z największych problemów w sferze środowiskowej w gminie Borki są duże pokłady azbestu wymagające utylizacji. w 2019 roku w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” dofinansowanego z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie kontynuowano utylizację azbestu. Największy problem odnotowano w miejscowości **Wrzosów**, gdzie według danych na 100 mieszkańców przypadało aż 134 312,78 kg azbestu i była to ilość znacznie odbiegająca od tych zarejestrowanych w pozostałych miejscowościach. Dla porównania w **Borkach** na 100 mieszkańców przypadało 65439,18 kg azbestu przeznaczonego do unieszkodliwienia. Niektóre sołectwa borykały się również z dzikimi wysypiskami, które bez wątpienia wpływają na degradację środowiska. W **Borkach** na 1 000 mieszkańców w 2019 roku przypadało 8,49 takich wysypisk. w miejscowości **Stara Wieś** nie odnotowano żadnego wysypiska śmieci. We **Wrzosowie** 2,84, a w **Woli Osowińskiej** 1,07.

Tabela 20 Ilość azbestu do unieszkodliwienia (w kg) na 100 mieszkańców oraz dzikie wysypiska na 10 000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji

Jednostka	Ilość azbestu do unieszkodliwienia (w kg) na 100 mieszkańców	Dzikie wysypiska na 1 000 mieszkańców
Borki	65 439,18	8,49
Stara Wieś	126 801,40	0,00
Wola Osowińska	123 417,59	1,07
Wrzosów	134 312,78	2,84
Gmina Borki	152 399,61	1,47

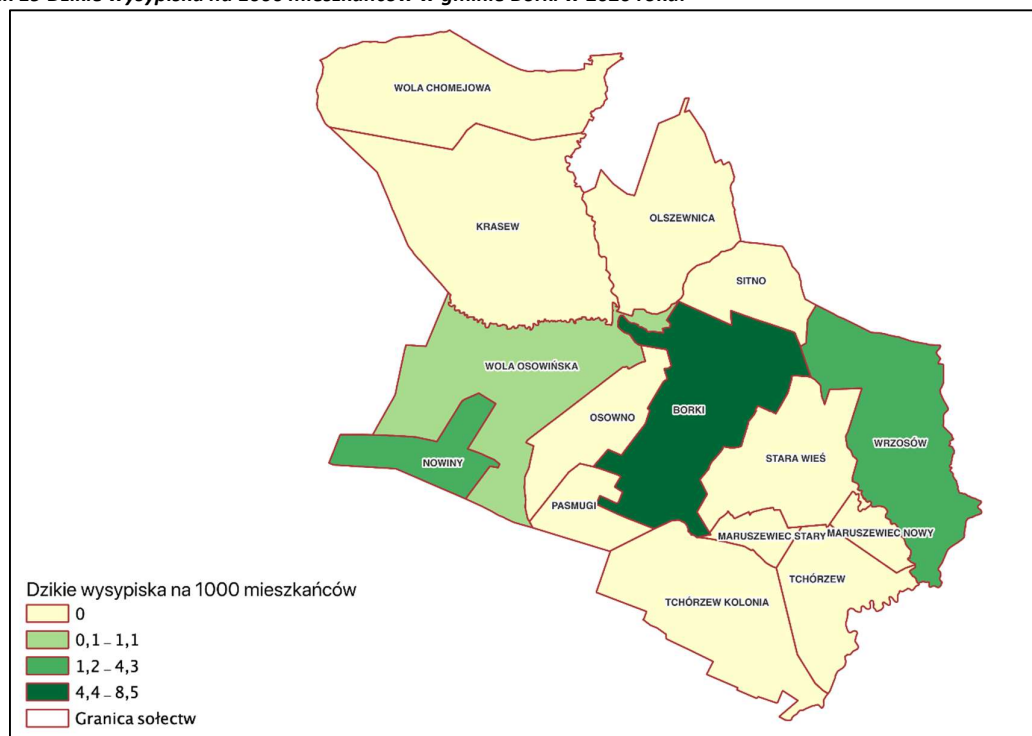
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Borki.

Rysunek 18 Ilość azbestu do unieszkodliwienia liczona w kg na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 19 Dzikie wysypiska na 1000 mieszkańców w gminie Borki w 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Sfera techniczna– czynniki i zjawiska kryzysowe

W sferze technicznej przeanalizowano trzy wskaźniki:

- ◆ Liczba szamb na 100 mieszkańców,
- ◆ Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców,
- ◆ Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców.

Wskaźnik liczby szamb na 100 mieszkańców wskazuje, że największa ich liczba przypada w miejscowości **Stara Wieś**. Natomiast niekorzystna sytuacja w gminie występuje w miejscowości **Wrzosów** (0,28). Na bardzo niskim poziomie utrzymuje się w gminie podłączenie do sieci kanalizacyjnej bądź przydomowej oczyszczalni ścieków na 100 mieszkańców. w Starej Wsi oraz Woli Osowińskiej wartości tego wskaźnika nie przekraczały 1. Największą liczbę budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej odnotowano w **Borkach** - 25,46, we **Wrzosowie**, 23,86. w przypadku liczby budynków podłączonych do sieci wodociągowej nie ma już aż tak dużych dysproporcji pomiędzy sołectwami. w całej gminie na 100 mieszkańców przypada 26,67 budynków podłączonych do sieci. Najniższa wartość wskaźnika występowała w **Woli Osowińskiej** (26,23) oraz **Starej Wsi** (26,28) budynków. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich miejscowości rozpisano w tabeli poniżej.

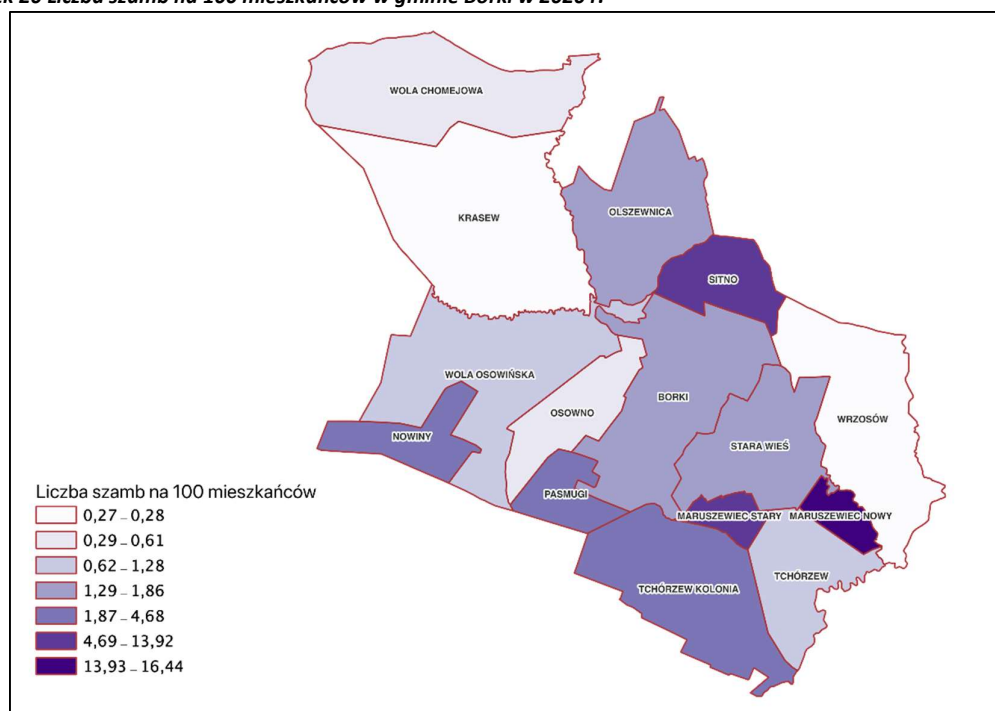
Tabela 21 Liczba szamb na 100 mieszkańców, liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców, liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Jednostka	Liczba szamb na 100 mieszkańców	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców
Borki	1,56	34,23	25,46
Stara Wieś	1,71	26,28	0,78
Wola Osowińska	1,28	26,23	0,21
Wrzosów	0,28	30,40	23,86
Gmina Borki	2,06	26,67	6,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Borki.

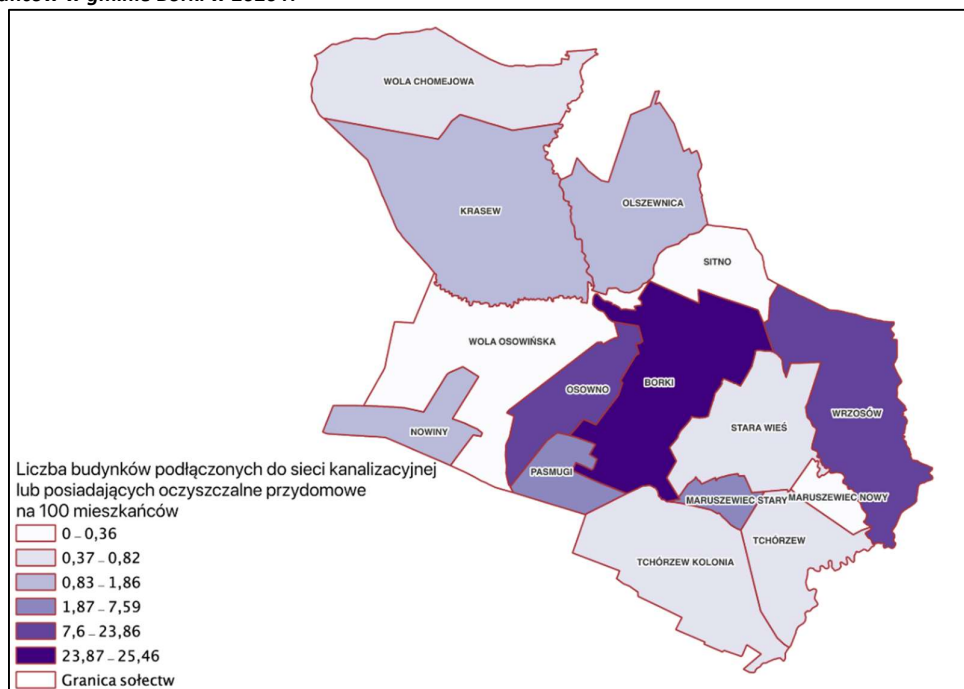
Rysunek 20 Liczba szamb na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

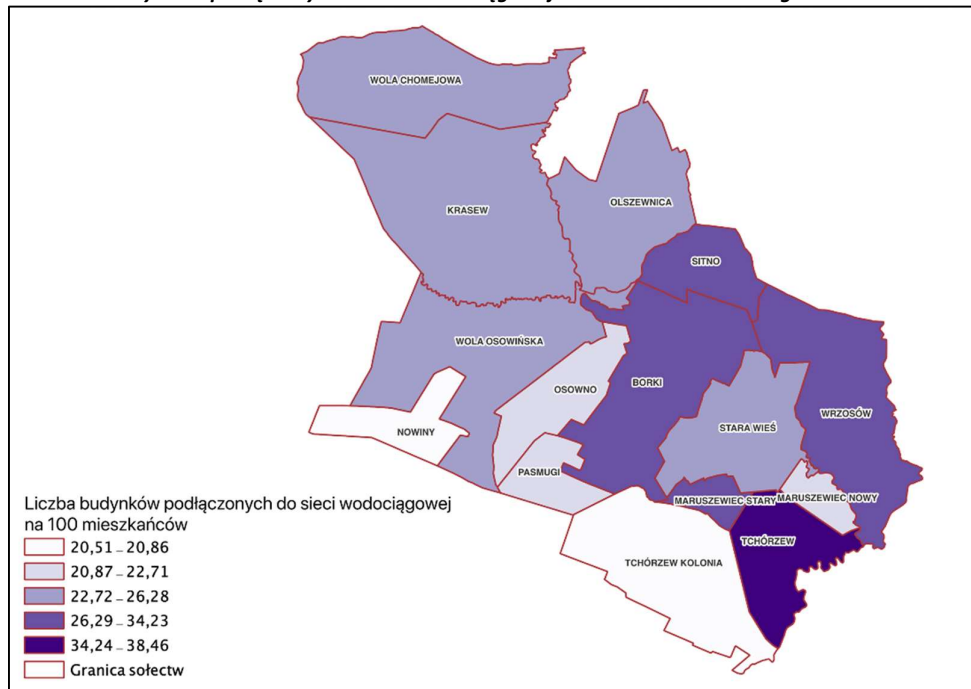
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Rysunek 21 Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnię przydomową na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 22 Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Sfera gospodarcza – czynniki i zjawiska kryzysowe

W sferze gospodarczej przeanalizowano pięć wskaźników:

- ◆ Wykreśleni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- ◆ Aktywni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- ◆ Zarejestrowani przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców,
- ◆ Wykreśleni przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców,
- ◆ Stosunek wykreślonych przedsiębiorców w 2020 r. do zarejestrowanych przedsiębiorców w 2020 r.

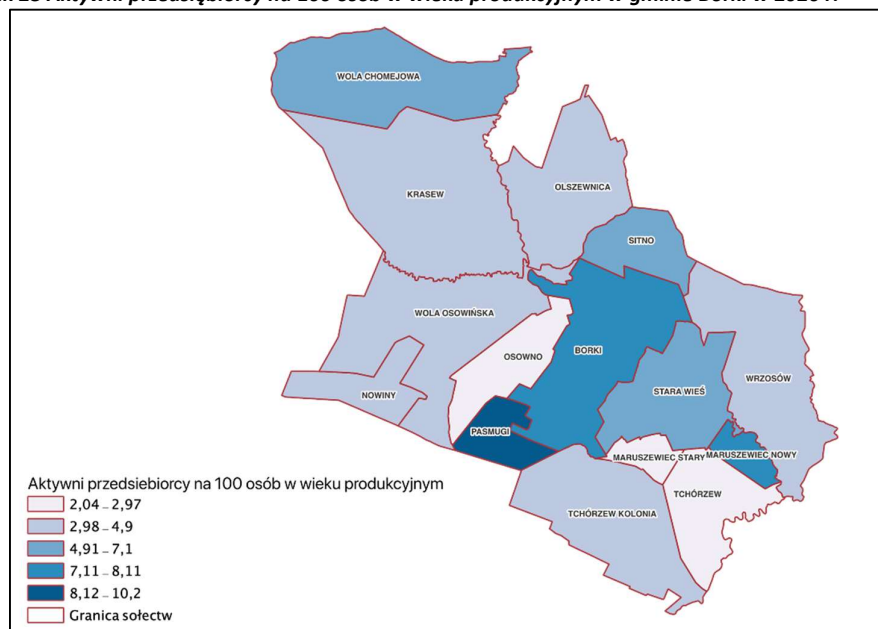
W 2020 roku najwięcej aktywnych przedsiębiorców przypadało na 100 osób w wieku produkcyjnym w **Borkach** - 8,10. Najniższą wartość wskaźnik ten osiągnęła Wola Osowińska. Jednocześnie najwięcej przedsiębiorców wykreślono w **Borkach**, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym wykreślono 7,87 przedsiębiorców.

Tabela 22 Wykreśleni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz aktywni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym

Jednostka	Wykreśleni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	Aktywni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym
Borki	7,87	8,10
Stara Wieś	6,12	6,12
Wola Osowińska	4,36	3,85
Wrzosów	4,88	4,88
Gmina Borki	6,05	5,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Borki.

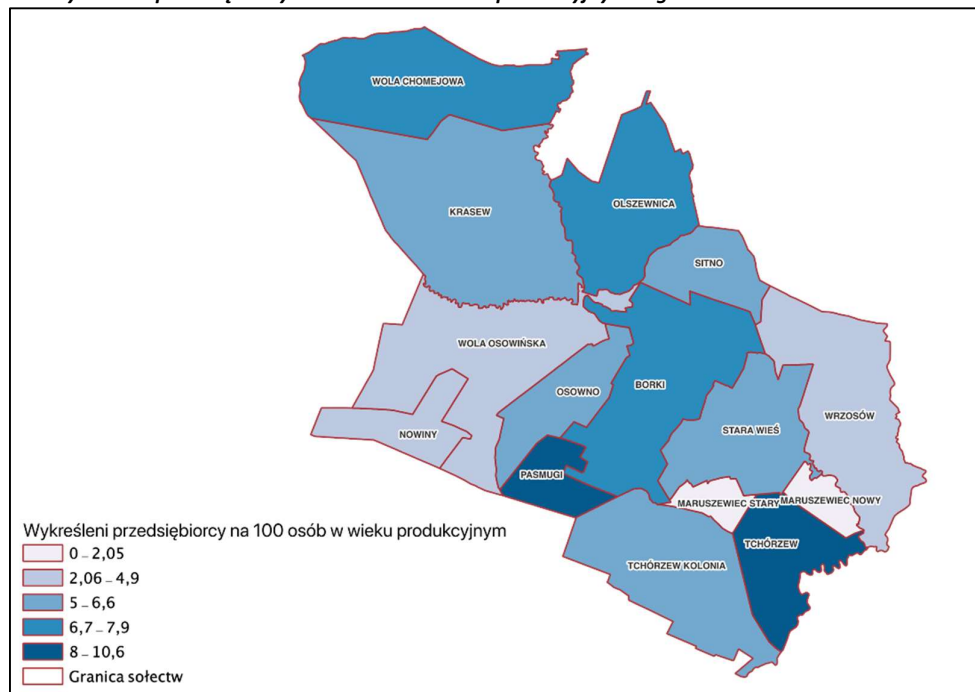
Rysunek 23 Aktywni przedsiębiorcy na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 24 Wykreśleni przedsiębiorcy na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

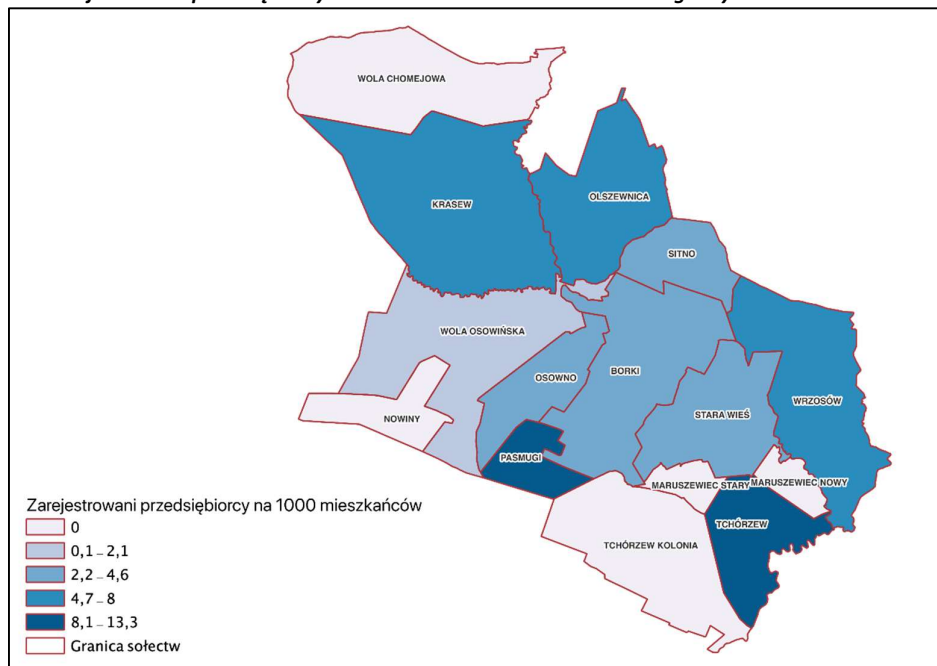
W 2020 roku najwięcej zarejestrowanych przedsiębiorców na 1000 mieszkańców przybyło w we Wrzosowie (5,68). w dwóch sołectwach liczba wykreślonych w 2020 roku przewyższała liczbę zarejestrowanych i były to miejscowości: Stara Wieś- wartość wskaźnika 1,50 oraz Wola Osowińska- wartość wskaźnika 1,50.

Tabela 23 Zarejestrowani przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców, wykreśleni przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców i stosunek wykreślonych przedsiębiorców w 2020 r. do zarejestrowanych przedsiębiorców w 2020 r.

Jednostka	Zarejestrowani przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców	Wykreśleni przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców	Stosunek wykreślonych przedsiębiorców w 2020 r. do zarejestrowanych przedsiębiorców w 2020 r.
Borki	4,24	2,83	0,67
Stara Wieś	3,11	4,67	1,50
Wola Osowińska	2,13	3,20	1,50
Wrzosów	5,68	0,00	0,00
Suma	3,60	2,29	0,64

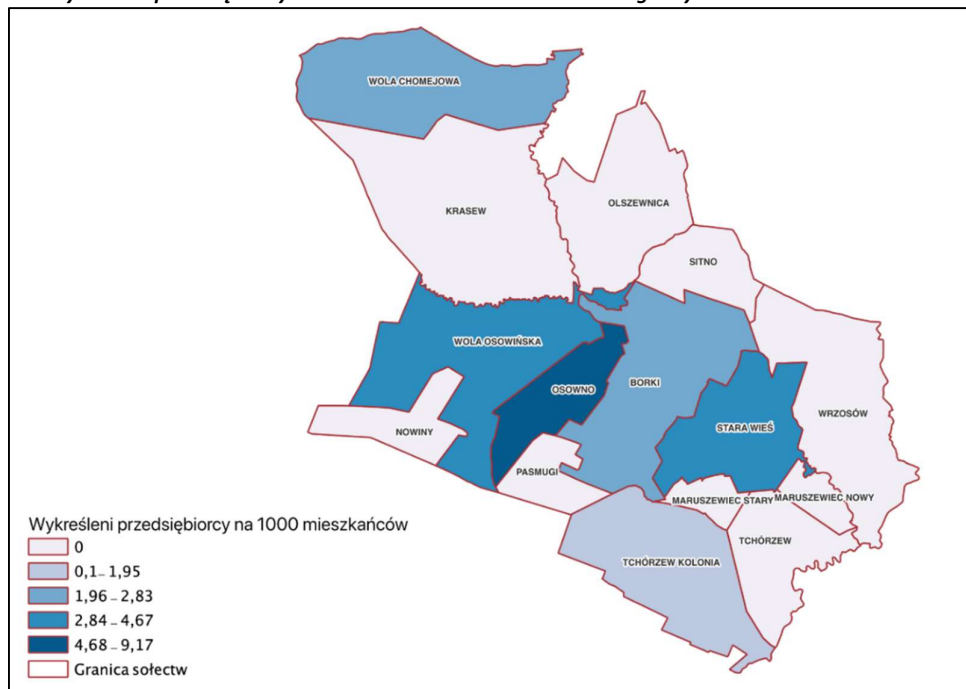
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Borki.

Rysunek 25 Zarejestrowani przedsiębiorcy na 1000 mieszkańców w sołectwach gminy Borki w 2020 r.

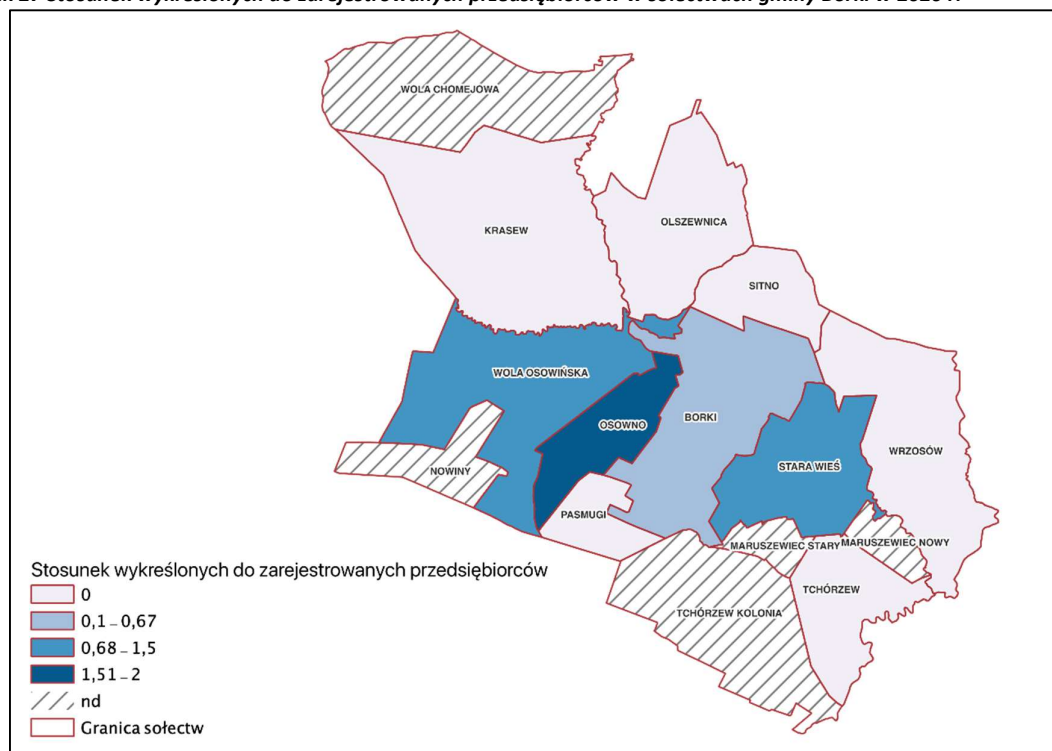
Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 26 Wykreśleni przedsiębiorcy na 1000 mieszkańców w sołectwach gminy Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, podkład openstreetmap.org

Rysunek 27 Stosunek wykreślonych do zarejestrowanych przedsiębiorców w sołectwach gminy Borki w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

W ramach pogłębionej analizy problemów w obszarze rewitalizacji, przeprowadzono ankietę sprawdzającą poziom odczuwania problemów w poszczególnych sferach, a także przeprowadzono bezpośrednie spotkania konsultacyjne z mieszkańcami. Ankieta składała się z 8 pytań głównych oraz metryczki. Pytania dotyczące problemów miały na celu określenie poziomu jak bardzo dany problem jest zauważany przez ankietowanych. w tych pytaniach zastosowana została 4 stopniowa skala: 1- nie odczuwam takiego problemu, 2-niska skala problemu, 3- średnia skala problemu, 4- wysoka skala problemu. w drugiej części ankiety badani zostali poproszeni o ocenę potrzeby realizacji przykładowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W ramach ankiety w sferze społecznej ankietowani mieli do oceny 11 problemów. Za problemy o największej skali, czyli takie które otrzymały najwięcej ocen jako średnia i wysoka skala problemu, ankietowani uznali:

- ◆ emigracja młodych – 81,25%
- ◆ alkoholizm – 62,50%
- ◆ słaba dostępność infrastruktury kultury – 56,26%
- ◆ słaba integracja lokalnej społeczności – 54,17%

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Znaczącym problemem wskazywanym przez ankietowanych było także chuligaństwo, które prawie 48% badanych wskazało za problem o średniej lub wysokiej skali.

W pogłębionej diagnozie na podstawie ankiety związanej ze sferą techniczną, środowiskową i przestrzenną funkcjonalną do oceny przedstawiono 19 problemów. Do problemów uznanych za znaczące, czyli takich z największym udziałem odpowiedzi średnia skala problemu i wysoka skala problemu, zaliczyć możemy:

- ◆ zbyt mało ścieżek rowerowych - 79,17%
- ◆ braki w infrastrukturze gazowej - 70,83%
- ◆ brak monitoringu w newralgicznych miejscach - 64,58%
- ◆ zbyt mało miejsc i infrastruktury rekreacyjnej - 64,58%

W ramach pogłębionej diagnozy przebadano problemy sfery gospodarczej takie jak niewielka liczba lokali usługowych, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw, zbyt mało ofert pracy, obniżenie jakości zatrudnienia, niska przedsiębiorczość, uboga oferta terenów inwestycyjnych oraz niezadawalająca infrastruktura turystyczna.

Problemy w sferze gospodarczej okazały się mocno odczuwane przez ankietowanych. Biorąc pod uwagę średnią liczbę odpowiedzi „nie odczuwam takiego problemu” była ona najniższa spośród wszystkich pytań właśnie w pytaniu dotyczącej sfery gospodarczej. Oznacza to, że ankietowani w sferze gospodarczej częściej dostrzegali problemy niż w pozostałych sferach. Najniższym udziałem sumy odpowiedzi średnia i wysoka skala problemu względem odpowiedzi ogółem, odznaczył się problem słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Problem ten uznany został za znaczący przez 47,92% badanych. Pozostałe problemy w sferze gospodarczej ocenione zostały powyżej poziomu 60%, co oznacza wysokie bądź średnie odczucie występowania problemu.

Za problemy z największą skalą ankietowani uznali zbyt małą liczbę ofert pracy (81,25%), niską przedsiębiorczość (72,92%), obniżenie jakości zatrudnienia (70,83%) oraz niezadawalającą infrastrukturę turystyczną (70,83%).

Ostatnie pytanie w ankiecie przeznaczone było na sprawdzenie jakich działań oczekują ankietowani. Działanie, które otrzymało największy udział odpowiedzi zdecydowanie potrzebne była rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – 51,06%. Niewiele mniejszy wynik miało działanie poszerzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej i sportowej dla różnych grup wiekowych – 48,93% oraz uzupełnienie infrastruktury sportowej – 46,80%.

Potencjały

Gmina Borki posiada bogate wartości przyrodnicze i kulturowe, istotne dla rozwoju i promocji tego obszaru. Rewitalizowany obszar dysponuje licznymi potencjałami, które mogą stanowić czynnik inspirujący i ułatwiający planowanie działań ograniczających występujące problemy oraz dynamizujących procesy rozwojowe. Świadcami przeszłości tych terenów są zachowane zabytki architektoniczne, a szczególnie zespoły dworsko-parkowe w Borkach i Woli Osowińskiej. Na uwagę

zasługują także zabytkowe budynki gospodarcze, tradycyjna architektura chat wiejskich oraz obiekty sakralne: kościół w Woli Osowińskiej, przydrożne kapliczki i krzyże oraz miejsca upamiętniające dzieje Państwa Polskiego.

Niestety wiele zabytków znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga pilnych prac konserwatorsko-remontowych. Poprawa stanu i wyglądu zewnętrznego najważniejszych obiektów zabytkowych powinno stać się jednym z podstawowych kierunków działań w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego.

Ważnymi elementami krajobrazu kulturowego są zabytkowe zespoły dworsko-parkowe, także wymagające działań rewitalizacyjnych oraz obiekty sakralne. Krajobraz gminy urozmaicają piękne aleje starych drzew lipowych w Woli Osowińskiej.

W układzie przestrzennym gminy występują zarówno zwarte jak i rozproszone formy osadnictwa. Na tym obszarze położone są małe miejscowości z niską zabudową jednorodzinną. Najczęściej są to ulicówki. Do większych miejscowości ze zwartą zabudową jednorodzinną i niewielkimi usługami przemysłowo-handlowymi można zaliczyć Borki i Wolę Osowińską. Najmniejszą grupę stanowią wsie o zabudowie rozproszonej, nieregularnej i kolonijnej. Większość wsi zachowała swój historyczny wygląd. Stan i zagospodarowanie niektórych budynków wymagają działań rewitalizacyjnych. Odnosi się to przede wszystkim do dawnych budynków przemysłowych zabudowy folwarcznej (np. młyn wodny w Borkach, czy gorzelnia i młyn dworski w Woli Osowińskiej) oraz zachowanej tradycyjnej architektury ludowej.

Wartości krajobrazowe i kulturowe

Dolina Tyśmienicy w okolicach Wrzosowa jest bardzo dobrym miejscem dla pieszych wędrówek, zapewniającym piękne widoki pod względem przyrodniczym i krajobrazowym i może być doskonałym miejscem dla miłośników ptactwa. Podobnie atrakcyjna jest rzeka Bystrzyca, niestety już bez rozległych stawów. Duże kompleksy leśne obfitujące w zwierzynę i grzyby są zachętą dla amatorów łowiectwa i zbieraczy grzybów.

Dziedzictwo kulturowe i oferta kulturalna

Na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze występuje wiele obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Dzielią się na dwie kategorie: archeologia oraz architektura i budownictwo. Najwięcej obiektów w kategorii archeologia znajduje się m.in. w **Woli Osowińskiej, we Wrzosowie oraz w Starej Wsi**. Są to m.in.: osady z epoki kamienia, ślady osadnictwa z wczesnego średniowiecza oraz późnego średniowiecza. Drugą kategorię gminnej ewidencji zabytków stanowi architektura i budownictwo. Zabytki znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków (kategoria architektura i budownictwo) przedstawiono w tab.24.

Tabela 24 Wykaz zabytków na obszarze rewitalizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Obiekt	Czas powstania	Lokalizacja
Borki			
1	Młyn	1894 roku	dz. ew. 1193
2	Zespół Stawów Hodowlanych	II poł. XIX wieku	dz. ew. 1186, 1185/3, 1197/4, 1195/2, 1187/22
3	śluzą Wodną	końca XIX wieku	dz. ew. 1186
4	Kościół Parafialny Pw. Najświętszej Marii Panny Wspomożycielki Wiernych	1958 roku	dz. ew. 42/6
5	Cmentarz Parafialny	poł. XX wieku	dz. ew. 42/6
6	Aleja	poł. XX wieku	dz. ew. 282
Stara Wieś			
1	Kapliczka Przydrożna	poł. XIX wieku	dz. ew. 563
2	Budynek dawnej mleczarni	1929 roku	dz. ew. 1038
Woli Osowińskiej			
1.	Kościół Parafialny Pw. Wniebowzięcia NMP	1854 - 1856	dz.ew. 647
2.	Ogrodzenie Cmentarza Przykościelnego	II poł. XIX wieku	dz.ew.647
3.	budynek dawnej gorzelnii	1870 roku	dz. ew. 648
4.	kapliczka przydrożna	II poł. XIX wieku	dz. ew. 583
5.	kapliczka przydrożna	Poł. XIX wieku	dz. ew. 1203
6.	cmentarz parafialny	Lata 30' XX wieku	dz. ew. 817
7.	dom mieszkalny	Lata 20'-30' XX wieku	dz. ew. 1207
8.	cmentarz epidemiczny	II poł. XIX – pocz. XX wieku	dz. ew. 2085
9.	Aleja drzew	II poł. XIX wieku	dz. ew. 521/2
10.	Aleja drzew	II poł. XIX wieku	dz. ew. 1001
11.	Aleja drzew	II poł. XIX wieku	dz. ew. 104

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

12.	Budynek młyna	I poł. XX wieku	dz. ew. 649
13.	kurhan i krzyż przydrożny	Kurhan – XIX w. Pasyjka – XIX w. Krzyż – II poł. XX wieku	dz. ew. 279
14.	Krzyż	I poł. XIX wieku	dz. ew. 8
Wrzosów			
1.	Zespół Dworsko –Parkowy	Poł. XVIII wieku	dz. ew. 620/75, 620/8, 620/5, 620/67
2.	Budynek Dawnej Rządcówki	XIX – i poł. XX wieku	dz. ew. 620/8
3.	Piwnica murowana	k. XIX wieku	dz. ew. 620/9
4.	Figura Mb Niepokalanie Poczętej	1906 roku	dz. ew. 620/75
5.	Szpalery drzew	II poł. XIX wieku	dz. ew. 620/75
6.	Zabytkowy drzewostan	Koniec XIX wieku	dz. ew. 620/75
7.	Dom mieszkalny	lata 30-te XX wieku	dz. ew. 851
8.	Dom mieszkalny	XIX/XX wiek	dz. ew. 848

Z kolei obiekty wpisane do rejestru prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z obszaru do rewitalizacji stanowią 66,6 % wszystkich zidentyfikowanych na terenie gminy.

- ◆ zespół pałacowo-parkowy, obejmujący: pałac zewnętrzną dekoracją architektoniczną oraz z pozostałościami zabytkowej stolarki, park krajobrazowy, układ dziedzińca gospodarczego z drewnianym spichlerzem, murowaną furtą i zadrzewieniem w miejscowości Borki (A/768);
- ◆ zespół dworsko-parkowy: dwór, kościół (d. kaplica – w obrębie nowego kościoła), plebania, park ze stawem z wyspą, alejami i pomnikowymi drzewami, w miejscowości Wola Osowińska (A/769).

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są instytucje których podstawowym celem jest prowadzenie działalności kulturalnej, ale również edukacyjnej (w postaci warsztatów, spotkań z twórcami, itp.). Są to m.in.:

Tabela 25 Wykaz instytucji kulturalnych i edukacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z opisem stanu technicznego

	Miejscowość	Nazwa obiektu	Charakterystyka obiektu/Opis luk w infrastrukturze
	Borki	1. Urząd Gminy	1. Dach płaski tzw. stropodach kryty papą zgrzewaną, mury ocieplone jedynie warstwą izolacyjną 3 cm i otynkowane, stolarka okienna i drzwiowa nie spełniająca obecnych norm współczynnika przenikania ciepła, instalacja c.o. zasilana olejem opałowym, instalacja solarna do podgrzewania wody oraz 4,2 kWh instalacja fotowoltaiczna, konieczna jest wymiana instalacji elektrycznej, remont przewodów kominowych, przebudowa dachu, głęboka termomodernizacja ścian przyziemia i elewacji wraz z wymianą stolarki okiennej

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

		<p>2.Zespół Placówek Oświatowych</p> <p>3.Ośrodek zdrowia</p> <p>4. Remiza OSP</p> <p>5.Biblioteka</p> <p>6.Poczta</p>	<p>i drzwiowej oraz wymiana pionów wodnych. Planowane jest przyłączenie budynku do sieci gazowej. Brak dostosowania budynku do potrzeb OzN.</p> <p>2. Dach kopertowy, kryty blachą, mury ocieplone, tynk elewacyjny wykonany, budynek został dostosowany do potrzeb OzN, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, instalacja c.o. zasilana olejem opałowym, instalacja solarna do podgrzewania wody, instalacja fotowoltaiczna 4,2 kWh, przeprowadzono remont systemu odprowadzającego wodę z dachu obiektu, budynek jest planowany do podłączenia pod gaz sieciowy.</p> <p>3. Dach płaski, mury ocieplone i otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, instalacja c.o. zasilana olejem opałowym, wskazany montaż instalacji fotowoltaicznej lub solarnej, wymagana naprawa gzymsów oraz odprowadzenie podciekającej wody w fundamenty obiektu.</p> <p>4. Dach dwuspadowy, budynek ocieplony i otynkowany, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, budynek wyposażony w instalację fotowoltaiczną o mocy 4.2 kWh, instalacja c.o. zasilana na paliwo stałe – węgiel, koks, drewno – ze względów ekologicznych konieczność wymiany rodzaju zasilania – pompa ciepła, lub podłączenia budynku do gazu sieciowego.</p> <p>5. GBP (Biblioteka) znajduje się w budynku remizy OSP. Ze względu na niewielką kubaturę obiekt nie nadaje się do pełnienia funkcji siedziby samorządowej jednostki kultury. Powierzchnia użytkowa biblioteki bardzo ograniczona, brak miejsca na poszerzenie zbiorów, brak miejsca na czytelnię, brak miejsca na zwiększenie liczby stanowisk komputerowych. Konieczność budowy nowego budynku z pompą ciepła lub gazem sieciowym i instalacją fotowoltaiczną.</p> <p>6. Lokalizacja w budynku Urzędu Gminy jako wydzielony lokal, oddzielne ogrzewanie gazowe, oddzielna własność lokalu.</p> <p>7. Dach jednospadowy, pokryty blachą trapezową, nieocieplony, przeciekający – konieczne wykonanie</p>
--	--	--	--

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

	<p>7. Zakład Gospodarki Komunalnej</p> <p>8. Budynek „Pilawa” byłe zaplecze szatniowe</p>	<p>termomodernizacji i założenie instalacji fotowoltaicznej, stolarka okienna i drzwiowa do wymiany, instalacja elektryczna do wymiany, ogrzewanie z budynku Urzędu Gminy Borki – olej opałowy – konieczność wymiany węzła cieplnego przeprowadzonego od budynku urzędu do budynku Zakładu. Konieczność dostosowania do potrzeb OzN.</p> <p>8. Budynek o konstrukcji drewnianej, dach dwuspadowy kryty blachą, podpiwniczony, nieużytkowany, wskazana jest rewitalizacja obiektu tj. stworzenie harcówki. Wymagana rozbudowa i przebudowa budynku, dostosowanie do potrzeb OzN.</p>
Stara Wieś	<p>1. Remiza OSP</p> <p>2. Budynek siłowni na boisku sportowym (zaplecze szatniowe)</p> <p>3. Budynek po byłej zlewni mleka</p>	<p>1. Budynek po gruntownej przebudowie w 2022 roku. Rozbudowany o garaż, salę, toalety i taras. Pełni funkcję świetlicy wiejskiej „Klub Pasji”. Dach kopertowy, pokryty blachodachówką, budynek ztermomodernizowany, z wymienioną stolarką okienną i drzwiową, dostosowany do potrzeb OzN, wymienione instalacja c.o., elektryczna, nowe przyłącze wod-kan, budynek wyposażony w internet światłowodowy. Konieczność zagospodarowania przestrzeni wokół budynku, budowa nowego ogrodzenia, założenia trawników i wykonania nasadzeń typu zieleń niska.</p> <p>2. Dach jednospadowy, pokryty blachodachówką, budynek ocieplony i otynkowany, ogrzewanie elektryczne, remontu wymagają niektóre pomieszczenia wewnątrz, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, możliwość zagospodarowania terenu przy budynku.</p> <p>3. Budynek w bardzo złym stanie technicznym, w chwili obecnej wykorzystywany na dwa mieszkania socjalne. Konieczna rewitalizacja obiektu.</p>
Wola Osowińska	<p>1. Zespół placówek oświatowych</p>	<p>1. Dach wielospadowy pokryty blachą – konieczny jego remont (przecieka), budynek ocieplony, wykonana elewacja – która wymaga renowacji, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, instalacja c.o. na olej opałowy, instalacja solarna oraz fotowoltaiczna o mocy 4,2 kWh, potrzeba budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej, konieczność utworzenia miejsc postojowych i utwardzenia terenu, potrzeba remontu drogi dojazdowej do placówki i budowy oświetlenia.</p>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

		<p>2.Gminny Ośrodek Kultury i Sportu</p>	<p>2.Dach jednospadowy kryty blachą nad nowszą częścią oraz płaski pokryty papą nad starą częścią, budynek ocieplony i otynkowany – elewacja w stanie dobrym, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, instalacja c.o. na olej opałowy, potrzeba doposażenia budynku w celu pełnienia funkcji ośrodka kultury. Wyposażony w instalację fotowoltaiczną o mocy 3,0 kWh.</p>
		<p>3.Ośrodek zdrowia</p>	<p>3.Dach jednospadowy pokryty blachą, budynek ocieplony, wykonana elewacja, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, instalacja c.o. na paliwo stałe (węgiel), możliwość zagospodarowania terenu przyległego. Potrzeba wyposażenia w instalację fotowoltaiczną oraz dostosowania do potrzeb OzN.</p>
		<p>4.Zabytkowy pałac</p>	<p>4. Obiekt podpiwniczony, bryła budynku składa się z dwóch części – parterowej/starszej/ i dobudowanej w 1906 r. części piętrowej, dach wielospadowy pokryty blachą, brak uzbrojenia w sieć kanalizacji deszczowej, ściany budynku są zawilgocone i posiadają ubytki cegieł, stropy oraz podłogi wymagają wymiany, więźba dachowa do wymiany, konieczność wymiany instalacji wewnętrznych na nowe, wymiana systemu odprowadzania wody, stolarka okienna i drzwiowa w całości do wymiany na nową. Wg ekspertyzy z 2012 r. obiekt jest w złym stanie technicznym i wymaga pilnego remontu. Ewentualny remont również do wykonania w części nowszej – piętrowej. Obecnie jedyna przesłanka kwalifikująca budynek do remontu, to wartość historyczna obiektu, jest uzgodniona koncepcja przebudowy i rozbudowy z WUOZ. Zabytkowy park otaczający obiekt został zagospodarowany i zrewitalizowany.</p>
		<p>5.Kościół</p>	<p>5.Wymaga wykonania ocieplenia strychu oraz odwodnienia.</p>
		<p>6.Muzeum regionalne</p>	<p>6. Generalny remont budynku jest wymagany, instalacja pompy ciepła preferowana, powiększenie zbiorów muzealnych.</p>
		<p>7.Remiza OSP</p>	<p>7.Wymagany remont budynku, wykonanie ogrzewania gazowego, doposażenia, budowa instalacji fotowoltaicznej.</p>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

		8. Budynek apteki	8. Budynek w pełni termomodernizowano w 2020 r. Pełno funkcję budynku usługowo – mieszkalnego, wymagany remont wewnątrz budynku.
Wrzosów		1. Remiza OSP	1. Dach wielospadowy pokryty blachą, budynek ocieplony, otynkowany, stolarka okienna i drzwiowa wymieniona, ogrzewanie c.o. gazowe, wymieniona instalacja elektryczna, hydrauliczna, budynek w pełni wyposażony, teren zagospodarowany z nowym ogrodzeniem. Wyposażony w instalację fotowoltaiczną 4,2kW.
		2. Budynek po Szkole Podstawowej	2. Nieużytkowany pustostan, dach płaski, kryty papą, wymaga rewitalizacji.

Źródło: Urząd Gminy Borki

Placówki edukacyjne

Na analizowanym terenie swoją siedzibę mają jednostki edukacyjne różnych typów. Należą do nich:

- ◆ Zespół Placówek Oświatowych wraz z przedszkolem w Borkach.
- ◆ Zespół Szkół Rolniczych (organ prowadzący Starostwo),
- ◆ Zespół Placówek Oświatowych wraz z przedszkolem w Woli Osowińskiej.

Infrastruktura usług społecznych sprzyjających aktywizacji mieszkańców

Na rewitalizowanym obszarze funkcjonuje wiele **jednostek administracji publicznej**, w tym Urząd Gminy Borki

Aktywność lokalnych liderów i mieszkańców

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji angażują swój czas i umiejętności w różnego rodzaju działalność społeczną.

Jednym z projektów inwestycyjnych, o znaczącym potencjale rozwojowym dla obszaru rewitalizacji był projekt pt. **Nowa odsłona Gminy Borki**. w wyniku realizacji projektu została poprawiona sytuacja osób i grup zagrożonych wykluczeniem na terenie gminy Borki, dzięki zwiększeniu dostępu do usług publicznych oraz rozwoju form pomocy wyżej wymienionym osobom. Dodatkowo wypadkową projektu jest umożliwienie mieszkańcom podjęcia aktywności, jak i rekreacji na obiektach wchodzących w skład obszaru poddanego rewitalizacji. Otworzyło to również możliwość rozwoju Gminy pod względem inwestycyjnym, jak i było punktem wyjścia dla późniejszego rozwoju infrastruktury. Odnowione lokacje pozytywnie wpłynęły na estetykę przestrzeni publicznej.

2.4 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Z przeprowadzonych badań społecznych i analiz wynika na jakie problemy wskazują mieszkańcy obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej i technicznej. Poniższa tabela prezentuje wyniki wywiadów z interesariuszami w przygotowaniu GPR.

Tabela 26 Podsumowanie pogłębionej analizy

Problemy wskazujące na sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze społecznej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu:	
1.	Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej
2.	Starzejące się społeczeństwo obszaru rewitalizacji
3.	Występowanie wandalizmu, alkoholizmu
4.	Przemoc w rodzinie
5.	Niska aktywność zawodowa
6.	Niski poziom aktywności społecznej, brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym na terenie obszarów rewitalizacji
7.	Słaba integracja lokalnej społeczności
8.	Niewielkie zaangażowanie młodych ludzi w życie społeczne
9.	Brak miejsc dla młodych ludzi do spędzania wolnego czasu
10.	Emigracja ludzi młodych.
Problemy wskazujące na sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze gospodarczej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu:	
11.	Brak średnich i dużych przedsiębiorców
12.	Uboga oferta terenów inwestycyjnych
13.	Brak infrastruktury turystycznej
14.	Brak obiektów noclegowych
15.	Niewielka liczba lokali usługowych
16.	Brak na wynajem lokali usługowych i mieszkaniowych
17.	Zbyt mało ofert miejsc pracy
Problemy wskazujące na sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze środowiskowej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu:	
18.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
19.	Duża liczba pieców typu „kopciuch” -spalanie śmieci w prywatnych kotłowniach
20.	Niewystarczająca ilość terenów zielonych
21.	Ograniczona przepustowość, przestarzała technologia oczyszczalni ścieków bez gospodarki osadowej
22.	Niski poziom skanalizowania gminy
23.	Duża liczba nieszczelnych szamb
24.	Występowanie budynków gospodarczych pokrytych azbestem
25.	Występowanie dzikich wysypisk śmieci
26.	Zły stan wód powierzchniowych
27.	Brak zbiorników retencyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

28.	Średni stopień wykorzystania OZE przez przedsiębiorców
Problemy wskazujące na sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze przestrzenno - funkcjonalnej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu:	
29.	Niewystarczająca liczba obiektów sportowych
30.	Niewystarczająca powierzchnia terenów zagospodarowana na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną
31.	Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych
32.	Istniejące zagrożenie utraty walorów krajobrazowych i naturalnych poprzez niekontrolowaną zabudowę;
33.	Mała liczba ścieżek rowerowych
Problemy wskazujące na sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze technicznej uzyskane z przeprowadzonego wywiadu:	
34.	Niezadawalająca infrastruktura turystyczna
35.	Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych
36.	Niewystarczająca ilość oświetlonych chodników, ulic, dróg
37.	Niewystarczająca ilość miejsc rekreacyjnych dla osób starszych
38.	Bariery architektoniczne w budynkach o funkcji kulturalnej, niska dostępność obiektów kulturalnych.
39.	Zły stan budynków użyteczności publicznej - wymagających głębokiej termomodernizacji
40.	Zaniedbane dziedzictwo kulturowe
41.	Niewystarczająca infrastruktura gazowa;
42.	Przestarzała sieć energetyczna uniemożliwiająca podłączenia paneli fotowoltaicznych
43.	Braki w infrastrukturze gazowej
44.	Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej
45.	Zdewastowane i opuszczone budynki
46.	Zły stan dróg
47.	Brak monitoringu w newralgicznych miejscach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego wywiadu społecznego

Do powyższych wyzwań należy dodać problemy wynikające ze struktury wiekowej społeczeństwa. Na obszarze rewitalizacji duża część rodzin potrzebuje wsparcia finansowego oraz działań społecznych. W wyniku analiz badań ilościowych i jakościowych wykazano, że działania rewitalizacyjne powinny być kierowane do ww. grup. Niezwykle ważna jest w procesie rewitalizacji aktywizacja osób z wymienionych grup wiekowych, która pozwoli na włączenie ich w życie społeczne.

Zachodzi konieczność by w proces włączania społecznego i aktywizacji społecznej zaangażować dzieci i młodzież. O takiej potrzebie świadczą wskaźniki pozyskane w procesie tworzenia diagnozy służące do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji oraz jej pogłębiania na etapie

tworzenia GPR. Celowe wydaje się również zaprogramowanie działań rewitalizacyjnych pobudzających aktywność fizyczną mieszkańców, w tym działań sportowych i integrujących, służących wzmocnieniu więzi międzypokoleniowych.

W celu poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, a w konsekwencji całej gminy, należy również zaplanować działania poprawiające bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej, a także poprawiające efektywność energetyczną budynków. Oprócz powyższych działań bardzo ważną będzie aktywizacja zawodowa i gospodarcza mieszkańców. Stworzenie możliwości do współdziałania podmiotów gospodarczych z instytucjami społecznymi oraz Urzędem Gminy przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego całego obszaru rewitalizacji.

3. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja jest wyobrażeniem tego jak powinien wyglądać obszar rewitalizacji po zakończeniu Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2023-2030. Zbudowana została ona na podstawie analizy problemów zidentyfikowanych w obszarze rewitalizacji. Wyznaczone cele strategiczne realizują wizję w podobszarach społecznym, środowiskowym, technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym oraz gospodarczym.

*Gmina Borki przyjaznym i komfortowym miejscem,
przyciągającym bogactwem turystycznym i wciąż
żywymi lokalnymi tradycjami*

Obszar objęty programem rewitalizacji, poprzez realizację przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych, stanie się obszarem atrakcyjnym pod względem społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalny i technicznym, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Podsystem społeczny

W roku 2030 na obszarze rewitalizacji Gminy Borki widoczne jest wyraźne ożywienie działalności lokalnej społeczności oraz wzmocnienie zaradności organizacyjnej i gospodarczej mieszkańców.

Zauważalna jest mnogość oddolnych mikro inicjatyw integrujących społeczność wspieranych przez władze lokalne. Mieszkańcy chętnie biorą udział w inicjatywach władz lokalnych oraz tworząc liczne organizacje kreują miejsca regularnych aktywności społecznych promując lokalne tradycje. Działalność społeczno-kulturowa mieszkańców z dumą promowana jest zarówno za pośrednictwem mediów społecznościowych jak i poprzez udziały w różnego rodzaju wojewódzkich czy ogólnopolskich konkursach czy zjazdach.

Dzięki przeprowadzonym działaniom rewitalizacyjnym, wspierającym rodziny i walkę z alkoholizmem, problemy związane z występowaniem przemocy w rodzinie czy alkoholizmem mają charakter marginalny. Sam obszar rewitalizacji stał się miejscem, w którym młodzi ludzie chętnie zakładają rodziny, mając poczucie życia we wspólnocie dbającej o przyjazną i bezpieczną przestrzeń do życia.

Podsystem środowiskowy

Obszar rewitalizacji stał się terenem wolnym od dzikich wysypisk, a podjęte działania z zakresu edukacji ekologicznej mieszkańców przyczyniły się do zwiększenia dbałości mieszkańców o środowisko. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców wpłynęło na poprawę zdrowia i jakości życia.

Programy wsparcia ekologicznych inwestycji realizowane w obszarze rewitalizacji przez lokalne władze przyczyniły się do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

Podsystem techniczny i przestrzenno- funkcjonalny

Liczne inwestycje zrealizowane w obszarze rewitalizacji stworzyły atmosferę do komfortowego życia mieszkańców. Strefy rekreacyjne dla osób starszych i młodszych przyciągają lokalną społeczność i stanowią miejsca spotkań w których umacnia się poczucie wspólnoty.

Doskonałą komunikację zapewniają nie tylko zwiększona dostępność miejsc parkingowych, ale także inwestycje w nowe ścieżki rowerowe, chodniki i ulice.

Na skutek przeprowadzonych działań obszar rewitalizacji stał się atrakcyjny nie tylko pod względem zamieszkania, ale również zyskał miano miejsca przyjaznego turystom. Rozwinięta baza hotelowa sprzyja rozwojowi usług turystycznych. Doskonała infrastruktura sprzyja osiedlaniu się nowych mieszkańców. Budynki użyteczności publicznej cechuje wysoka dostępność dzięki likwidacji barier architektonicznych oraz energooszczędność dzięki przeprowadzonym działaniom termomodernizacyjnym.

Podsystem gospodarczy

Dzięki zaangażowaniu lokalnej społeczności i działaniom władz lokalnych obszar rewitalizacji staje się miejscem przyciągającym inwestorów. Rośnie także lokalna przedsiębiorczość, która sprzyja rozwojowi obszaru pod kątem turystycznym i usługowym.

Podsumowanie:

Obszar rewitalizacji stanie się przyjaźniejszy i bardziej bezpieczny. Wzrośnie dostępność architektoniczna, co ułatwi poruszanie się po obszarze osobom z niepełnosprawnościami. poczucie bezpieczeństwa społecznego.

Centrum Gminy i jego zielone otoczenie stale przyciągać będą mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, ale także innych miejscowości, a także gości spoza gminy. w roku 2030 wyraźnie odczuwalne będą efekty założonej w programie rewitalizacji poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, co wpłynie pozytywnie na wzrost jakości życia jego mieszkańców.

Obszar rewitalizacji będzie dostępny w równym stopniu dla pieszych, rowerzystów czy osób wykorzystujących indywidualny transport samochodowy poprzez dostępną infrastrukturę ciągów pieszych, rowerowych.

Wzrośnie atrakcyjność dla osób starszych poszukujących infrastruktury sprzyjającej aktywności i spotkaniom.

W wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych nastąpią pozytywne zmiany aktywizujące mieszkańców oraz środowisko lokalnych przedsiębiorców. Pojawi się nowa zabudowa, czemu towarzyszyć będzie modernizacja infrastruktury i istniejącej zabudowy oraz przekształcenia przestrzeni publicznej oraz nadania zdegradowanym obiektom nowych funkcji.

W wyniku pojawienia się lepszych możliwości do aktywowania potencjału lokalnych społeczności poprawie i zacieśnieniu ulegną relacje międzyludzkie co znacząco zintegruje lokalne środowiska. Będzie to możliwe dzięki powstaniu nowych możliwości do kontaktów i interakcji sąsiedzkich. Wzrośnie poczucie poprawy warunków i standardu życia i bezpieczeństwa. Pojawią się

nowe miejsca aktywności zarówno w terenach urządzonej zieleni. Pojawią się działania z zakresu kultury, edukacji i sportu. w efekcie do 2030 roku wszystkie grupy społeczne na obszarze rewitalizacji odczuwać będą rezultaty bezpośrednich i pośrednich działań integrujących. Nastąpi zacieśnienie współpracy i współdziałanie podmiotów, instytucji administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz poprawa relacji z mieszkańcami gminy. Pozwoli to na lepsze wykorzystanie potencjałów i uzupełnianie działań, poprawę efektywności, efektem czego będzie lepsze wykorzystanie zasobów materialnych i niematerialnych na rzecz rozwoju, i dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Gminy Borki.

Przedstawiona Wizja odnosi się do zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Odpowiada na problemy opisane w diagnozie oraz wskazane w pogłębionej analizie obszaru rewitalizacji. Jest odpowiedzią na to, jak mieszkańcy chcieliby widzieć Gmina Borki po przeprowadzonych działaniach rewitalizacyjnych. Kluczowym zagadnieniem jest zniwelowanie zjawisk kryzysowych oraz wykorzystanie potencjału obszaru rewitalizacji w celu podniesienia jakości życia mieszkańców.

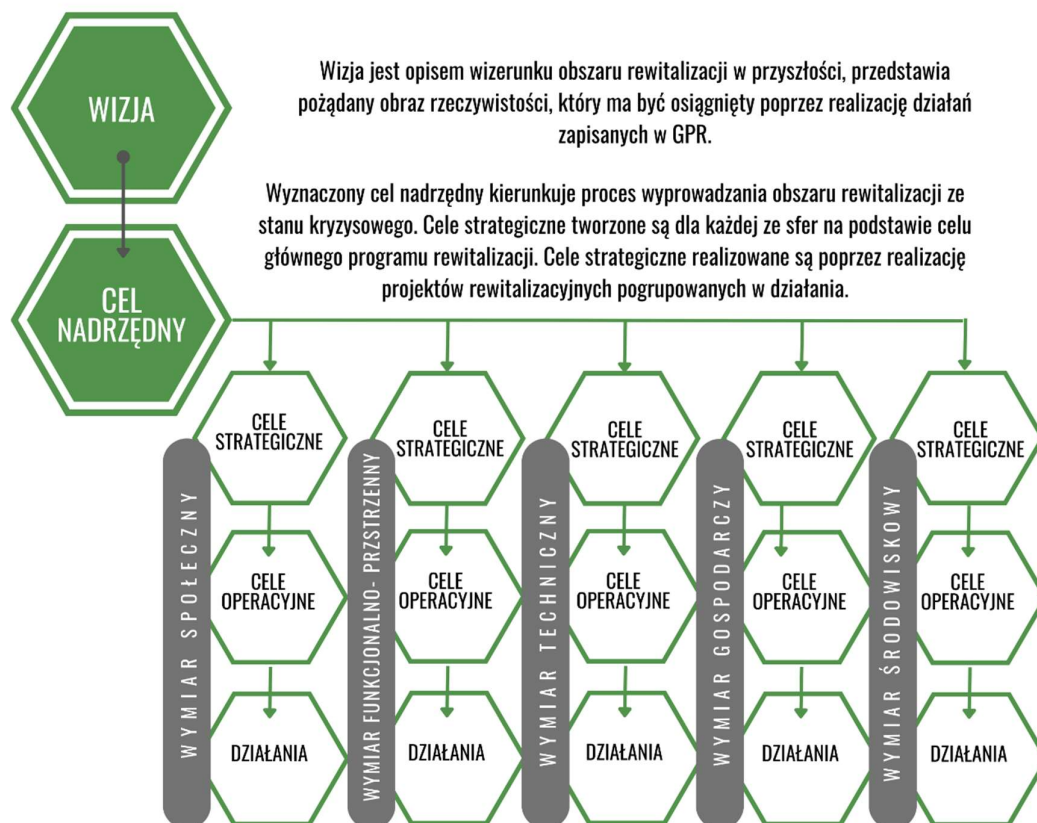
4. Cele rewitalizacji i kierunki działań, które eliminują lub ograniczają negatywne zjawiska

Przeprowadzona diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych pozwoliła zidentyfikować skalę potrzeb rewitalizacyjnych i określić cele Programu. Jego założenia ułożone zostały w hierarchii - od celów strategicznych po działania. Wyznaczenie konkretnych założeń jednostkowych poprzedziło określenie wizji stanu obszaru po rewitalizacji, która jest spójna z głównym celem programu rewitalizacji.

Cele strategiczne i ich kierunki

W niniejszej części GPR Gminy Borki zamieszczone zostały cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych. Cele strategiczne tworzone są dla każdej ze sfer na podstawie celu głównego programu rewitalizacji. Cele strategiczne realizowane będą poprzez realizację projektów rewitalizacyjnych pogrupowanych w działania. Każde działanie obejmuje określoną grupę projektów. Są one względem siebie w różnym stopniu komplementarne. Taka struktura Programu zapewnia jego kompleksowość i umożliwia logiczne wskazanie kierunków działań rewitalizacyjnych.

Rysunek 28 Schemat tworzenia wizji oraz celów GPR

Źródło: opracowanie własne

Nadrzędnym celem programu jest:

„Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców w obszarze rewitalizacji - poprzez optymalne wykorzystanie posiadanego potencjału i zasobów”.

Wyznaczony cel nadrzędny kierunkuje proces wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Wynika on ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych i ma przyczynić się do odnowy oraz ożywienia obszaru rewitalizacji. W proces ten należy włączyć wszystkich potencjalnych interesariuszy GPR.

Interesariuszami GPR zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- ◆ mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wiczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- ◆ mieszkańcy Gminy Borki – zamieszkujący poza obszarem rewitalizacji,
- ◆ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- ◆ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, – jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, – organy władzy publicznej.

Cel nadrzędny realizowany będzie poprzez następujące cele strategiczne, wyznaczone dla każdej ze sfer rewitalizacji.

Tabela 27 Schemat przedstawiający wizję i cele strategiczne

	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań
Podsystem społeczny	1, Zbudowanie silnej i zaangażowanej społeczności lokalnej oraz zrównoważony rozwój społeczny i zawodowy mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1 Wzrost liczby organizacji zrzeszających lokalną społeczność	- wspieranie działań organizacji zrzeszających lokalne społeczności - promocja tworzenia lokalnych grup - działania wspierające promocję działań lokalnych społeczności
		1.2 Zwiększenie liczby przestrzeni sprzyjających lokalnym społecznościom	- udostępnianie lokali na potrzeby działalności organizacji społecznych - budowa miejskich przestrzeni publicznych tj. place zabaw, boiska, strefy wypoczynku, zewnętrzne siłownie
		1.3 Wzrost społecznego zaangażowania i partycypacji społecznej w działaniach władz lokalnych	- prowadzenie działań sprzyjających inwestycjom współfinansowanym z budżetu

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

			<ul style="list-style-type: none"> - angażowanie społeczności w działania władz lokalnych - realizowanie zajęć integracyjnych - działalność domów kultury czy klubów sportowych - realizacja inicjatyw w ramach budżetów obywatelskich
		1.4 Ograniczenie problemów społecznych takich jak alkoholizm, przemoc w rodzinie itp.	<ul style="list-style-type: none"> - wdrożenie działań edukacyjnych i wspierających walkę z problemami społecznymi - pomoc w tworzeniu grup wsparcia
		1.5 Zmniejszenie poziomu bezrobocia i ubóstwa	<ul style="list-style-type: none"> - działania aktywizujące osoby bezrobotne - działania wspierające przedsiębiorczość
Podsystem środowiskowy	2. Poprawa stanu środowiska w obszarze rewitalizacji	2.1 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i zmniejszenie emisji spalin poprzez działania termomodernizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie dla wykorzystania proekologicznych rozwiązań - termomodernizacja budynków
		2.2 Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - działania edukacyjne - wsparcie dla selektywnej zbiórki odpadów - akcje likwidujące nielegalne wysypiska śmieci
Podsystem przestrzenno-funkcjonalny	3. Stworzenie przestrzeni sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców	3.1. Zwiększenie liczby miejsc spotkań mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie zewnętrznych stref rekreacyjnych - tworzenie klubów seniora i innych lokalnych społeczności
		3.2. Stworzenie rozwiązań wspierających zwiększenie ruchu turystyczny	<ul style="list-style-type: none"> - odpowiednie oznakowanie miejsc turystycznych - tworzenie ścieżek edukacyjnych - tworzenie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Podsystem techniczny	4. Wprowadzanie rozwiązań zwiększających dostępność	4.1. Zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none"> - likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej - likwidacja barier architektonicznych w ciągach pieszych
Podsystem gospodarczy	5. Zrównoważony rozwój gospodarczy	5.1 Wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> - działania wspierające zakładanie nowych przedsiębiorstw - działania wspierające działalność lokalnych przedsiębiorców - tworzenie infrastruktury sprzyjającej rozwojowi usług towarzyszących
		5.2 Budowanie lokalnej tożsamości gminy	<ul style="list-style-type: none"> - promocja lokalnych zasobów i produktów - działania propagujące ochronę dziedzictwa narodowego

Rysunek 29 Cel strategiczny i cele operacyjne

Źródło: opracowanie własne

Wizja i cele strategiczne były podstawą do wyznaczenia operacyjnych oraz do projektowania kierunków działań rewitalizacyjnych przedstawionych w tabeli nr 28 i 29.

Dodatковым efektem z realizacji Programu będzie położenie nacisku na jakościowy wymiar procesów rozwojowych oraz zbudowanie trwałych postaw do zwiększania wykorzystania potencjału gminy. Program rewitalizacji ma stać się narzędziem nastawionym na wzmocnienie zaangażowania społecznego mieszkańców w rozwój gminy oraz poprawę standardu życia poprzez działania aktywizujące różne grupy mieszkańców, rozwój infrastruktury oraz adaptację obszarów niezagospodarowanych. Program służyć będzie wzmocnieniu lokalnych potencjałów zarówno gospodarczych jak i społecznych obszarów objętych interwencją oraz terenów zurbanizowanych ich otaczających.

Cel strategiczny w obszarze społecznym bezpośrednio skierowany jest na poprawę jakości życia mieszkańców poprzez dążenie do ograniczania takich problemów jak ubóstwo, wykluczenie społeczne czy wandalizm. Do poszczególnych celów operacyjnych przypisane zostały propozycje działań, które mogą pomóc w ich realizacji.

Cel strategiczny w obszarze technicznym podzielony został na dwa cele operacyjne. Pierwszy cel związany jest z działaniami, które pomogą chronić bogactwo obiektów dziedzictwa kulturowego, drugi natomiast nastawiony jest na wsparcie techniczne pozostałej infrastruktury publicznej.

Cel strategiczny w obszarze środowiskowym ma pomóc w rozwiązaniu problemów związanych z niskim wykorzystaniem alternatywnych źródeł pozyskania energii, a także zwiększyć ochronę środowiska naturalnego w obszarze rewitalizacji.

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania. Kryteria te były kluczowe przy wyborze projektów rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Borki. Efekt synergii uzyskany dzięki zapewnieniu komplementarności realizowanych działań zwiększy efektywność i tempo osiągnięcia oczekiwanych rezultatów procesu rewitalizacji na przyjętym obszarze.

5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Prace nad GPR prowadzone w sposób partycypacyjny pozwoliły na identyfikację szeregu projektów, które odpowiadają na zdiagnozowane problemy. Część projektów wykorzystuje istniejące potencjały obszaru (np. wykorzystanie przestrzeni instytucji kultury do prowadzenia działań włączających) lub dzięki podjętym działaniom poprawi ich funkcjonalność i przydatność dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (np. tereny zielone i obszary rekreacji).

Projekty zostały zidentyfikowane w otwartym procesie, do którego zaproszeni zostali partnerzy społeczni i gospodarczy. Projekty można było zgłaszać na tzw. „formularzu karty przedsięwzięcia”, który opublikowany był na stronie www.gminaborki.pl. Przedsięwzięcia można było zgłaszać w terminie od 7 grudnia 2022 roku do 28 lutego 2023 roku drogą elektroniczną, drogą korespondencyjną na adres Urząd Gminy Borki oraz bezpośrednio w Urzędzie Gminy Borki. Ponadto formularze karty przedsięwzięcia były rozdawane podczas spotkań w procesie tworzenia projektów oraz wizji.

Wszystkie projekty wymienione w tabeli 28 nr i nr 29 realizowane będą na obszarze rewitalizacji. Zgodnie ustawą o rewitalizacji zidentyfikowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały przedstawione w dwóch grupach: **podstawowe i uzupełniające**.

Projekty podstawowe to te, które w bezpośredni sposób przyczyniają się do ograniczenia stwierdzonych zjawisk kryzysowych, w szczególności tych wskazanych w sferze społecznej. Realizacja tych przedsięwzięć jest więc niezbędna dla uzyskania satysfakcjonujących efektów rewitalizacji.

Projekty uzupełniające to takie, które również przyczyniają się do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, ale mają mniejsze oddziaływanie z punktu widzenia rozwiązania stwierdzonych problemów. Są to głównie działania z zakresu estetyzacji przestrzeni czy zachowania substancji zabytkowej.

Tabela 28 Wykaz projektów podstawowych

Projekty podstawowe		
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca
1.	Przebudowa z głęboką termomodernizacją oraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku po byłej zlewni mleka w m. Stara Wieś na muzeum/galerię dawnego życia wiejskiego wsi lubelskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w obiekty małej architektury i niską zielenią ozdobną.	Gmina Borki
2.	Przebudowa budynku tzw. „Pilawy” tj. byłego zaplecza szatniowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania na harcówkę w msc. Borki.	Gmina Borki
3.	Utworzenie Centrum opiekuńczo – mieszkalnego powstałego w wyniku przebudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej	Gmina Borki

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

	w miejscowości Wrzosów, gm. Borki wraz z projektem zagospodarowania terenu wokół budynku.	
4.	Rozbudowa i odbudowa budynku zabytkowego dworu w Woli Osowińskiej ul. Parkowa wchodzącego w skład zespołu dworsko – parkowo – kościelnego.	Gmina Borki
5.	Rozbudowa i wyposażenie budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Borkach – poprzez stworzenie Multiteki.	Gmina Borki
6.	Odtworzenie północnej części historycznego zespołu architektonicznego folwarku wraz z infrastrukturą oraz zagospodarowanie terenu.	Przedsiębiorca
7.	Remont historycznego spichlerza z XIX wieku oraz zagospodarowanie wokół niego terenów.	Przedsiębiorca
8.	Odtworzenie południowej części dawnego układu folwarku przez budowę obiektów w zespole architektonicznym.	Przedsiębiorca
9.	Jesteśmy razem – wolny czas z rodziną.	Gmina Borki / GOPS Borki
10.	Razem damy radę.	Gmina Borki / GOPS Borki
11.	Dbam o czystość mojej gminy.	Gmina Borki / GOPS Borki
12.	Uwierz w siebie – bądź aktywny.	Gmina Borki / GOPS Borki
13.	Śpiew łagodzi obyczaje.	Koło Gospodyń Wiejskich "Jutrzenka" z Woli Chomejowej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29 Wykaz projektów podstawowych uzupełniających

Projekty uzupełniające		
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca
1.	Kontynuacja - utworzenie terenu relaksu i widowisk przestrzennych przy budynku byłej plebanii- etap II.	Gmina Borki
2.	Modernizacja budynków stanowiących mienie komunalne i ich otoczenia (2 budynki ośrodka zdrowia, GOKIS, istniejąca izba regionalna ginących zawodów).	Gmina Borki
3.	Urządzenie ścieżek rowerowych.	Gmina Borki
4.	Budowa gminnego stadionu sportowego.	Gmina Borki
5.	Aktywny i bezpieczny Senior.	Gmina Borki / GOPS Borki
6.	Przemoc nie zna płci i wieku.	Gmina Borki / GOPS Borki
7.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży.	Gmina Borki / GOPS Borki

Źródło: opracowanie własne

Szczegóły poszczególnych przedsięwzięć zostały opisane poniżej.

1. Nazwa przedsięwzięcia
Przebudowa z głęboką termomodernizacją oraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku po byłej zlewni mleka w m. Stara Wieś na muzeum/galerię dawnego życia wiejskiego wsi lubelskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w obiekty małej architektury i niską zielenią ozdobną.
Podmiot/y realizujący/e
Gmina Borki
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki
Stara Wieś 46 1038 obręb Stara Wieś <i>Obszar rewitalizacji</i>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami
<p>Budynek figuruje w Gminnej Ewidencji Zabytków, gdzie czas jego powstania jest datowany na 1929 r. Bryła tego budynku jest ciekawa architektonicznie nawiązująca do stylu dawnych dworców. Budynek wymaga gruntownego zabezpieczenia substancji oraz przebudowy wewnątrz wraz z wymianą wszystkich instalacji i założeniem instalacji c.o. Jest to budynek, w którym do końca lat 80 mieściła się zlewnia mleka, piętro budynku jest zaadoptowane na mieszkalnia socjalne (2 szt.) w chwili obecnej zamieszkałe. Budynek wymaga gruntownej przebudowy, termomodernizacji, założenia instalacji c.o., gruntownego remontu w środku całego obiektu oraz dostosowania go do potrzeb OZN.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ poprawy sytuacji kryzysowej, ◆ wzmocnieniu potencjałów rozwojowych obszaru zdegradowanego na terenie gminy Borki, ◆ poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej i estetyki przestrzeni publicznych (powstrzymanie procesu degradacji) przyczyniający się do poprawy jakości korzystania z przestrzeni publicznej, ◆ wzrostu atrakcyjności obszaru oraz ograniczenia zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego. <p>Stworzenie warunków infrastrukturalnych do realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym, wpłynie na poprawę dostępności i jakości świadczenia usług społecznych, kulturalnych, turystycznych na rzecz lokalnej społeczności. Likwidacja izolacji obszarów problemowych-aktywizacja zawodowa i społeczna osób zamieszkujących obszary rewitalizacji, przyczyniająca się do ograniczenia zjawiska bezrobocia i ubóstwa, wykluczenia społecznego i wpływająca na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych; stworzenie miejsc aktywności społ., co wpłynie na wzrost integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji i wzmocnienie tożsamości lokalnej. Realizacja projektu przyczyni się przede wszystkim do wyprowadzenia zdegradowanego sołectwa Stara Wieś ze stanu kryzysowego. Przyniesie szereg korzyści społeczno-gospodarcze tj.: - powstanie miejsce pracy (koordynatora odpowiedzialnego za funkcjonowanie nowopowstałej przestrzeni społeczno – kulturalnej). Poprzez wykorzystanie OZE i przeprowadzenie działań z zakresu termomodernizacji poprawi się wizerunek gminy w oczach mieszkańców i potencjalnych inwestorów, jako jednostki dbającej o prawidłową jakość świadczonych usług publicznych i środowisko.</p>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Cel ogólny	
Celem ogólnym przedsięwzięcia jest ratowanie dziedzictwa kulturowego poprzez przebudowę istniejącego obiektu z zamiarem stworzenia muzeum/galerii obrazującego dawne życie wsi lubelskiej.	
Zakres realizowanych zadań	
<p>Zakres rzeczowy obejmuje m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowy remont całego obiektu wraz ze zmianą sposobu użytkowania. 2. Głęboka termomodernizacja budynku. 3. Adaptacja pomieszczeń budynku na sale wystawowe. 4. Adaptacja mieszkań na piętrze na zaplecze socjalno – biurowe. 5. Dostosowanie budynku do obecnie obowiązujących przepisów, w tym umożliwienie dostępności dla OzN. 6. Zaprojektowanie podjazdów, pochylni od strony wejścia wraz z niwelacją barier architektonicznych. 7. Zagospodarowanie terenu wokół budynku (ławki, kosze na śmieci, miejsca parkingowe, trawniki, zieleń niska). 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury. ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (zwiększenie liczby przestrzeni sprzyjających lokalnym społecznościom), ◆ CS2 (zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i zmniejszenie emisji spalin poprzez działania termomodernizacyjne poprzez wykorzystanie OZE i przeprowadzenie działań z zakresu termomodernizacji), ◆ CS3 (stworzenie miejsca do spotkań mieszkańców), ◆ CS4(zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez zaprojektowanie podjazdów, pochylni od strony wejścia wraz z niwelacją barier architektonicznych), ◆ C5 (powstanie nowych miejsc pracy). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

W ramach działań zaplanowano m.in.: dostosowanie budynku do obecnie obowiązujących przepisów, w tym umożliwienie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz zaprojektowanie podjazdów, pochylni od strony wejścia wraz z niwelacją barier architektonicznych.

Szacunkowe ramy finansowe

8 000 000,00 zł

Potencjalne źródła finansowania

Wkład własny – 1 200 000,00 zł

EFRR – 6 800 000,00 zł

2. Nazwa przedsięwzięcia

Przebudowa budynku tzw. „Pilawy” tj. byłego zaplecza szatniowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania na harcówkę w msc. Borki.

Podmiot/y realizujący/e

Gmina Borki

Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki

ul. Parkowa 2 Borki
1190/6 obręb Borki
Obszar rewitalizacji

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami

Budynek ten jest budynkiem o drewnianej konstrukcji, który stanowił zaplecze szatniowe dla byłej drużyny klubu sportowego. w chwili obecnej jest nieużytkowany, położony w bezpośrednim sąsiedztwie urzędu gminy oraz Zakładu Gospodarki Komunalnej. Budynek jest w dobrym stanie technicznym jednak **wymaga nadania mu nowej funkcji** i tchnięcia w niego życia społecznego i stworzenia miejsca do integracji międzypokoleniowej.

Realizacja projektu przyczyni się do:

- ◆ poprawy sytuacji kryzysowej oraz wzmocnienie potencjałów rozwojowych obszaru zdegradowanego na terenie gminy Borki,
- ◆ poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej i estetyki przestrzeni publicznych (powstrzymanie procesu degradacji) przyczyniająca się do poprawy jakości korzystania z przestrzeni publicznej,
- ◆ wzrostu atrakcyjności obszaru oraz ograniczenia zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego;

Stworzenie warunków infrastrukturalnych do realizacji przedsięwzięć o **charakterze społecznym**, co wpłynie na poprawę dostępności i jakości świadczenia usług społecznych, kulturalnych, turystycznych na rzecz lokalnej społeczności.

Wsparcie organizacji harcerskich i skautowych jako organizacji apolitycznych jest strategicznym wsparciem wychowania propaństwowego i pro obywatelskiego młodych obywateli, którzy po zakończeniu harcerskiej, skautowej przygody będą świadomymi i zaangażowanymi w swoją wspólnotę obywatelami, gotowymi pełnić w swoim środowisku różne role społeczne.

Harcerze spotykałoby się cyklicznie, na zbiórkach, gdzie zdobywaliby wiedzę z zakresu Prawa Harcerskiego, uczyliby się piosenek harcerskich, płaśów oraz okrzyków harcerskich. Spotkania są okazją do poznania nowego środowiska, nawiązania serdecznych, rówieśniczych kontaktów, pozwalają poszerzyć zainteresowania dzieci i młodzieży, a przede wszystkim stwarzają okazję do zdrowej rywalizacji i doskonałej zabawy.

Cel ogólny

Celem ogólnym przedsięwzięcia jest adaptacja budynku na harcówkę jako miejsce spotkań dla zuchów i harcerzy z terenu gminy, którzy poznają ideały i tradycje harcerskie, zdobywają nowe wiadomości i umiejętności oraz uczą się jak pomagać innym.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Zakres realizowanych zadań	
<p>Zakres projektu obejmuje m.in.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowy remont całego obiektu wraz ze zmianą sposobu użytkowania oraz rozbudową o ganek. 2. Głęboka termomodernizacja budynku. 3. Adaptacja pomieszczeń budynku na miejsce spotkań wraz z wyposażeniem. 4. Dostosowanie budynku do obecnie obowiązujących przepisów, w tym umożliwienie dostępności dla OzN. 5. Zaprojektowanie podjazdów, pochylni od strony wejścia wraz z niwelacją barier architektonicznych. 6. Zagospodarowanie terenu wokół budynku (budowa ogrodzenia, ławki, kosze na śmieci, miejsca parkingowe, trawniki, zieleń niska, miejsce na ognisko, murek, murowany grill, doświetlenie terenu poprzez budowę oświetlenia solarnego). 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w miesiącu. ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury. ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (zwiększenie liczby przestrzeni sprzyjających lokalnym społecznościom), ◆ CS2 (zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i zmniejszenie emisji spalin poprzez działania termomodernizacyjne poprzez wykorzystanie OZE i przeprowadzenie działań z zakresu termomodernizacji), ◆ CS3 (stworzenie nowego miejsca przestrzeni Gminy Borki), ◆ CS4 (zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez zaprojektowanie pochylni, od strony wejścia wraz z niwelacją barier architektonicznych). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	
<p>Likwidacja barier architektonicznych poprzez budowę pochylni wraz z barierkami, chodnika pieszego jako dojścia do budynku z ulicy wraz ze zmianą struktury nawierzchni (faktura bezpieczeństwa), doświetlenie terenu poprzez budowę solarnych latarni wokół obiektu, poszerzenie otworów drzwiowych wejściowych i wewnątrz budynku, dostosowanie jednej toalety dla potrzeb OzN.</p>	
Szacunkowe ramy finansowe	
3 000 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Potencjalne źródła finansowania
Wkład własny – 450 000,00 zł EFRR – 2 550 000,00 zł

3. Nazwa przedsięwzięcia
Utworzenie Centrum opiekuńczo – mieszkalnego powstałego w wyniku przebudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej w miejscowości Wrzosów, gm. Borki wraz z projektem zagospodarowania terenu wokół budynku.
Podmiot/y realizujący/e
Gmina Borki
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki
Wrzosów 64, 21-345 Borki Dz. nr 621 obręb geodezyjny Wrzosów <i>Obszar rewitalizacji</i>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami
<p>Budynek istniejący, nieużytkowany składa się z dwóch kondygnacji nadziemnych i jednej kondygnacji podziemnej. Budynek byłej Szkoły Podstawowej został wykonany w kształcie wielokąta. Wejście główne do budynku znajduje się od strony wschodniej. Pozostałe wejścia są od strony zachodniej, północnej i wejście bezpośrednio do kotłowni od strony wschodniej. Budynek składa się z dwóch kondygnacji nadziemnych i jednej kondygnacji podziemnej, o konstrukcji murowanej, stropodach o konstrukcji żelbetowej pokryty papą. Ocenę stanu technicznego przedmiotowego budynku i jego głównych elementów konstrukcyjnych przeprowadzono na podstawie istniejącej inwentaryzacji.</p> <p>Przeprowadzone oględziny obiektu pozwalają stwierdzić, że budynek znajduje się w dostatecznym stanie technicznym. Stropy poza stropodachem nie wykazują nadmiernych ugięć, posiadają wystarczającą nośność do przeniesienia istniejących obciążeń. Stropodach ze względu na korozję oraz zły stan techniczny należy wymienić. Tynki wewnętrzne i zewnętrzne w dostatecznym stanie technicznym. Tworzone Centrum będzie jedynym na terenie gminy, a także powiatu ośrodkiem dla dorosłych osób z niepełnosprawnością, umożliwiającym efektywne ich wspieranie bez stosowania segregacyjnego podejścia opartego na różnicowaniu względem typu niepełnosprawności. Rozpoznanie potrzeb i zasobów w rejonie województwa lubelskiego sugeruje, iż utworzony ośrodek będzie pierwszym zapewniającym kompleksowe wsparcie dla dorosłych osób z ASD. Planowana jest organizacja funkcjonowania Centrum w oparciu o system projektów terapeutycznych, umożliwiających stały proces modyfikacji oddziaływań względem zmieniającego się profilu odbiorcy, jego potrzeb rozwojowych. Grupę beneficjentów zbiorczo sklasyfikowano jako osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, które cechuje wysoki stopień zróżnicowania w funkcjonowaniu.</p> <p>Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne umożliwi nie tylko zaspokojenie potrzeb opiekuńczych, bytowych, ale również, co ważniejsze potrzeb o charakterze terapeutycznym, mającym wpływ na rokowania zdrowotne osób objętych pomocą.</p> <p>Powstały ośrodek, dzięki nawiązanej już współpracy z władzami poszczególnych gmin powiatu radzyńskiego, stanie się centrum koordynującym i inicjującym działalność na rzecz dorosłych osób z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem osób z ASD. Planowe funkcjonowanie Centrum zakłada objęcie pomocą osób o najtrudniejszym profilu funkcjonowania, niekwalifikujących się jak dotąd do istniejących już w systemie form wsparcia i jednocześnie umożliwiających im życie w przestrzeni społeczności lokalnej, która jest im znana i akceptowana, a która jest im niezbędna do rozwoju i życia zgodnie z zasadami równego dostępu.</p>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Realizacja projektu przyczyni się do pomocy dorosłym osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.) poprzez zapewnienie usług zamieszkiwania w ramach pobytu dziennego lub całodobowego.

Cel ogólny

Celem głównym inwestycji jest powstanie placówki Centrum opiekuńczo-mieszkalnego stanowiącego uzupełnienie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, poprzez stworzenie dodatkowej usługi w postaci zapewnienia możliwości zamieszkiwania w formie pobytu całodobowego lub pobytu wyłącznie dziennego.

W ramach celu głównego wyznaczone są następujące cele szczegółowe:

- a) wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez rozszerzenie usług dla dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;
- b) umożliwienie warunków niezależnego/samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych;
- c) poprawa jakości życia uczestników programu w ich środowisku lokalnym;
- d) zapewnienie uczestnikom programu opieki oraz pomocy adekwatnej do potrzeb możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia;
- e) włączenie uczestników programu do życia społeczności lokalnych;
- f) odciążenie faktycznych opiekunów Uczestników Programu poprzez umożliwienie im kontynuacji pracy zawodowej lub realizację innych codziennych aktywności;
- g) wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zakres realizowanych zadań

W ramach inwestycji przewiduje się utworzenie Centrum opiekuńczo – mieszkalnego, w wyniku, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej w miejscowości Wrzosów, gm. Borki. Na działce nr ewid. 621 zaprojektowano budynek: Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego zgodnie z zachowaniem wymogów Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borki). Przedmiotowy budynek został ukształtowany na planie wielokąta. Szerokość projektowanego obiektu wynosi 14,80m, natomiast długość 29,80m. Inwestycja wpłynie na wzrost zatrudnienia. Obsługa pożarowa zapewniona zostanie projektowaną drogą na dz. nr 621.

W ramach inwestycji zaplanowano rozbiórkę:

- budynku gospodarczego wym. 5,0m x 3,6m
- budynku gospodarczego wym. 3,9m x 8,85m

Ponadto na działce zaprojektowano:

- wiatę śmietnikową wym. 3,4m x 4,3m, o konstrukcji murowanej, dach dwuspadowy, pokrycie dachu blachodachówką
- altana sześciokątna (2szt.) średnica 5,89m wys. 3,71, o konstrukcji drewnianej, dach wielospadowy, kryty gontem bitumicznym,
- prefabrykowany domek drewniany na sprzęt gospodarczy
- pergole drewniane nad ciągami pieszymi (3szt.)
- ścieżka sensoryczna z drewnianą barierką,
- ogród terapeutyczny- wg odrębnego opracowania
- małą architekturę np. ławki, kosze, grille, stoły do gry w szachy, stoły piknikowe, tablice edukacyjne,
- miejsca parkingowe dla samochodów osobowych w ilości 12szt, w tym dla niepełnosprawnych 4szt (zgodnie z Planem Zagospodarowania).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

<ul style="list-style-type: none"> - tereny zieleni wysokiej i niskiej w formie zieleni komponowanej (zgodnie z Planem Zagospodarowania). - utwardzony dojazd do budynku Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego - ciągi piesze i jezdne - pochylnie - siłownie plenerową - miejsce na ognisko - przeniesienie istniejącej pompy wodnej ręcznej w miejsce strefy animaloterapeutycznej- obserwacji ptaków 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury. ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (ograniczenie problemów społecznych poprzez stworzenie uczestnikom programu opieki oraz pomocy adekwatnej do potrzeb możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia), ◆ CS3 (przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej), ◆ CS4 (zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez utworzenie ścieżki sensorycznej, miejsca parkingowego dla osób niepełnosprawnych), ◆ CS5 (utworzenie nowych miejsc pracy). 	
Partnerzy w realizacji	
<p>Nie dotyczy</p>	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	
<p>Projekt przewiduje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Cały obiekt zostanie dostosowany do potrzeb OzN (otwory drzwiowe, toalety, wejścia, dojścia, korytarze) ◆ Teren wokół budynku, utwardzenia, ogrodzenia, doświetlenia, ścieżka sensoryczna z drewnianą barierką, miejsca parkingowe dla samochodów osobowych, w tym dla niepełnosprawnych, ◆ pochylnie. 	
Szacunkowe ramy finansowe	
<p>15 000 000,00 zł</p>	
Potencjalne źródła finansowania	
<p>Wkład własny – 2 250 000,00 zł EFRR – 12 750 000,00 zł</p>	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

4. Nazwa przedsięwzięcia
Rozbudowa i odbudowa budynku zabytkowego dworu w Woli Osowińskiej ul. Parkowa wchodzącego w skład zespołu dworsko – parkowo – kościelnego.
Podmiot/y realizujący/e
Gmina Borki
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki
ul. Parkowa 645/1 obręb Wola Osowińska <i>Obszar rewitalizacji</i>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami
<p>Zabytkowy obiekt znajduje się w części północnej wsi Wola Osowińska. Rys historyczny pozwala przypuszczać, że majątek powstał w II poł XVIII w. i należał do dóbr Firlejów. Stan techniczny starszej części budynku wymaga gruntownych prac naprawczych, konstrukcja nośna jest naruszona i cały obiekt jest zdewastowany. Część nowsza, piętrowa, trzykondygnacyjna (całkowicie podpiwniczona) zachowana w stanie złym, z widocznym zawilgoceniem, odspojeniem płyt tynku, pęknięciami poprzecznymi. Obiekt wymaga gruntownej rozbudowy, przebudowy i zabezpieczenia substancji zabytku.</p> <p>Projekt polegać będzie na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ poprawie sytuacji kryzysowej oraz wzmocnienie potencjałów rozwojowych obszaru zdegradowanego na terenie gminy Borki, ◆ poprawie stanu technicznego budynków użyteczności publicznej i estetyki przestrzeni publicznych (powstrzymanie procesu degradacji) przyczyniająca się do poprawy jakości korzystania z przestrzeni publicznej, ◆ wzrostu atrakcyjności obszaru oraz ograniczenia zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego; <p>Stworzenie warunków infrastrukturalnych do realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym, co wpłynie na poprawę dostępności i jakości świadczenia usług społecznych, kulturalnych, turystycznych na rzecz lokalnej społeczności; likwidacja izolacji obszarów problemowych- aktywizacja zawodowa i społeczna osób zamieszkujących obszary rewitalizacji, przyczyniająca się do ograniczenia zjawiska bezrobocia i ubóstwa, wykluczenia społecznego i wpływająca na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych; stworzenie miejsc aktywności społ., co wpłynie na wzrost integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji i wzmocnienie tożsamości lokalnej. Realizacja projektu przyczyni się przede wszystkim do wyprowadzenia zdegradowanego sołectwa Wola Osowińska ze stanu kryzysowego. Przyniesie szereg korzyści społeczno-gospodarcze., tj.: - powstanie miejsca pracy (koordynatora odpowiedzialnego za funkcjonowanie nowopowstałej przestrzeni społeczno – kulturalnej). Poprzez wykorzystanie OZE i przeprowadzenie działań z zakresu termomodernizacji poprawi się wizerunku gminy w oczach mieszkańców i potencjalnych inwestorów, jako jednostki dbającej o prawidłową jakość świadczonych usług publicznych i środowisko.</p>
Cel ogólny
Celem ogólnym przedsięwzięcia jest ratowanie dziedzictwa kulturowego poprzez przebudowę i dobudowę istniejącego obiektu z zamiarem stworzenia sal muzealnych, sal dydaktycznych, szkoleniowych, zaplecza biurowego, pomieszczeń hotelowych oraz zaplecza restauracyjnego wraz z zagospodarowaniem otoczenia obiektu w tarasy zewnętrzne.

Zakres realizowanych zadań	
<p>Projekt będzie kontynuacją działania rewitalizacji tej przestrzeni, którą gmina rozpoczęła w 2019 r. rewitalizacją otaczającego parku.</p> <p>Zakres inwestycji obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont skrzydła lewego z minimalną ingerencją wynikającą z konieczności wzmocnienia konstrukcji oraz dostosowania obiektu do wymogów przepisów przeciwpożarowych. - remont zabytkowych niezgodnych z obecnymi przepisami schodów drewnianych w skrzydle zachodnim zdejmując z nich funkcję schodów drogi ewakuacyjnej. - gruntowny remont części niższej – wykazującej znaczne uszkodzenia struktury i nadanie mu współczesnego układu funkcjonalnego z zachowaniem historycznego schematu trójtraktowego układu budynku. - realizacja układu komunikacyjnego (w tym ewakuacji) poprzez niższy budynek - realizacja dachu masandrowego nad częścią niższą – pozwalającego udroźnić funkcjonalnie tę kondygnację oraz połączenie komunikacyjne pomiędzy istniejącym i nowoprojektowanym skrzydłem bocznym. - realizację prawego (wschodniego) skrzydła bocznego – jako zwierciadlane odbicie lewego (z zachowaniem odmiennego współczesnego detalu). - realizację otwarcia obiektu na ogród poprzez stworzenie wyjścia i tarasu w części północnej od strony założenia parkowego. <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie budynku do obecnie obowiązujących przepisów, w tym umożliwienie dostępności dla ON. - zaprojektowanie podjazdów, pochylni od strony wejścia i ogrodu, dźwig osobowy wewnętrzny zlokalizowany w części centralnej (hol główny) budynku niższego oraz sanitariaty uwzględniające stosowne wymogi. - w celu ewakuacji osób przebywających w Sali balowej (prawym wschodnim skrzydle) zaprojektowano ewakuacyjną klatkę schodową w wykuszu skrzydła prawego. - w części podziemnej planuje się realizację restauracji wraz z zapleczem oraz windą kuchenną umożliwiającą świadczenie cateringu na parterze oraz i piętrze. - na poddaszu istniejącego lewego skrzydła przewiduje się realizację części hotelowej (4 pokoje) wraz z przebudową zabytkowej klatki schodowej. - przebudowa dachów masandrowych wraz z wyeksponowaniem istniejącej konstrukcji dachu ze skrzydła lewego w projektowanej przestrzeni Sali balowej na piętrze skrzydła prawego (wschodniego). 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury. ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (aktywizacja zawodowa i społeczna osób zamieszkujących obszary rewitalizacji, przyczyniająca się do ograniczenia zjawiska bezrobocia i ubóstwa, wykluczenia społecznego i wpływająca na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych), 	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

<ul style="list-style-type: none"> ◆ CS2 (wykorzystanie OZE i przeprowadzenie działań z zakresu termomodernizacji), ◆ CS4 (zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez dostosowanie budynku do obecnie obowiązujących przepisów, w tym umożliwienie dostępności dla ON oraz zaprojektowanie podjazdów, pochylni od strony wejścia i ogrodu, dźwig osobowy wewnętrzny zlokalizowany w części centralnej (hol główny) budynku niższego oraz sanitariaty uwzględniające stosowne wymogi, ◆ CS5 (rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez utworzenie zaplecza biurowego, pomieszczeń hotelowych oraz zaplecza restauracyjnego wraz z zagospodarowaniem otoczenia obiektu w tarasy zewnętrzne).
Partnerzy w realizacji
Nie dotyczy
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
<p>Projekt zakłada m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie budynku do obecnie obowiązujących przepisów, w tym umożliwienie dostępności dla ON. - zaprojektowanie podjazdów, pochylni od strony wejścia i ogrodu, dźwig osobowy wewnętrzny zlokalizowany w części centralnej (hol główny) budynku niższego oraz sanitariaty uwzględniające stosowne wymogi.
Szacunkowe ramy finansowe
18 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania
<p>Wkład własny – 2 700 000,00 zł   EFRR – 15 300 000,00 zł</p>

5. Nazwa przedsięwzięcia
Rozbudowa i wyposażenie budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Borkach – poprzez stworzenie Multiteki.
Podmiot/y realizujący/e
Gmina Borki
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki
<p>Spółdzielcza 1 Borki   Dz. nr 47/4 obr. Borki <i>Obszar rewitalizacji</i></p>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami
<p>Budynek istniejący składa się z jednej kondygnacji nadziemnej i jednej kondygnacji podziemnej. Obecnie w tym budynku funkcjonuje OSP, GBP oraz Izba Regionalna. Obok tego budynku jest нефункционujący budynek magazynowy (dawny PREMBOR – zlikwidowane przedsiębiorstwo robót budowlanych). Budynek o konstrukcji murowanej. Budynek magazynowy nie jest wyposażony w żadną instalację i ze względu na jego stan byłby przeznaczony do rozbiórki a w jego miejsce planujemy dobudować łącznik, łączący obecny budynek biblioteki wraz z dobudowaną salą multimedialną oraz zagospodarować teren w małą architekturę. Rozbudowa</p>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

budynku biblioteki i stworzenie sali multimedialnej przyczynią się bezpośrednio do rozwoju czytelnictwa oraz nowoczesnych struktur rozwoju czytelnictwa.

Przestrzeń publiczne GBP to wizytówka całej instytucji, która chce funkcjonować jako miejsce nowoczesne, przyjazne, otwarte i spełniające oczekiwania wielu grup społecznych. Biblioteka to miejsce pracy i spotkań dla środowisk naukowych, literatów, bibliotekarzy, dziennikarzy, działaczy społecznych a także wszelkich odbiorców kultury, czytelników, w tym młodzieży i seniorów, a także osób niepełnosprawnych i wykluczonych. w trakcie realizacji projektu czytelnie i przestrzenie publiczne Biblioteki zostaną zmodernizowane i zaaranżowane w sposób umożliwiający korzystanie ze zbiorów na kilka sposobów:

- ◆ w sposób tradycyjny;
- ◆ najnowocześniejszy w momencie tworzenia dokumentacji projektowej (komputery, ekrany dotykowe, bazy danych, itp.);

Dzięki stanowiskom komputerowym możliwa będzie pomoc osobom starszym w korzystaniu z usług e-administracji.

Multiteka stanie się atrakcyjnym centrum wiedzy i kultury, w którym można rozwijać swoje pasje i spędzić wolny czas przy lekturze lub ekranie komputera.

Cel ogólny

Celem projektu jest także stworzenie możliwości odpoczynku i rekreacji dla różnych grup użytkowników w przestrzeni publicznej Biblioteki gminnej.

Zakres realizowanych zadań

Rozbudowa budynku biblioteki o łącznik do nowego parterowego obiektu, rozbiórka istniejącego magazynu/pustostanu, remont pomieszczeń istniejącej biblioteki oraz wyposażenie Multiteki. Stworzenie większej ilości miejsca posłużyłoby stworzeniu Sali multimedialnej, którą można również dostosować do kina studyjnego), oraz poszerzeniu zbiorów biblioteki, stworzenia archiwum dla pozycji posiadających wartość historyczną.

Planuje się również digitalizację zbiorów, zakup komputerów i drukarek w ilości 5 szt., projektora, krzesła, stołów, nagłośnienia, automatycznego ekranu projekcyjnego. Multifunkcyjny obiekt wyposażony w czytelnię, wypożyczalnię dla dzieci i dorosłych, dział multimedialny, kącik dla najmłodszych, kawiarenkę literacką, salę konferencyjną, pomieszczenia biurowe i socjalne, stanowiska z dostępem do elektronicznego zbioru bibliotecznego i Internetu, fonoteka wyposażona w 5 stanowisk do odsłuchania.

Na wyposażeniu Mediateki byłyby trzy urządzenia z serii Czytak oraz około 100 tytułów książki mówionej w formacie odtwarzanym przez te urządzenia. Czytak to specjalistyczny sprzęt dla osób niewidomych i niedowidzących służący do cyfrowego odtwarzania książek mówionych.

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury. ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.

Powiązanie z celami rewitalizacji:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (zmniejszenie bezrobocia poprzez utworzenie nowych miejsc pracy), ◆ CS3 (utworzenie miejsca do spędzania wolnego czasu), ◆ CS4 (dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnością), ◆ CS5 (utworzenie infrastruktury sprzyjającej rozwojowi usług towarzyszących).
Partnerzy w realizacji
Nie dotyczy
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
Projekt będzie przewidywał dostępność architektoniczną.
Szacunkowe ramy finansowe
10 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania
Wkład własny – 1 500 000,00 zł EFRR – 8 500 000,00 zł

6. Nazwa przedsięwzięcia
Odtworzenie północnej części historycznego zespołu architektonicznego folwarku wraz z infrastrukturą oraz zagospodarowanie terenu.
Podmiot/y realizujący/e
Przedsiębiorca
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki
ul. Pałacowa 1 1187/42, Borki <i>Obszar rewitalizacji</i>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami
<p>Na terenie inwestycji znajdował się folwark sąsiadujący z Pałacem w Borkach, który powstał w połowie XIX wieku i należał do rodziny Jaźwińskich. Folwark składał się z jedenastu budynków, stanowiska po wadze rolniczej oraz podziemnego silosu. Historyczne budynki znajdujące się na byłym folwarku w Borkach na działce nr 1187/42 są w złym albo bardzo złym stanie technicznym. Głównym powodem tego stanu jest długi czas nieużytkowania budynków i liczne zaniedbania i brak napraw co jest główną przyczyną nieszczelności poszycia dachowego i związane z tym zalewanie budynków wodą opadową. Dostająca i penetrująca woda w głąb konstrukcji więźby oraz ścian i fundamentów przyspieszyła korozję elementów nośnych budynków, znacząco osłabiając ich nośność.</p> <p>Układ folwarku zostanie odtworzony, przez zagospodarowanie dziedzica oraz budowę nowych obiektów na obrysie dawnych. Zagospodarowanie terenu polegające na odtworzeniu dziedzica o powierzchni ok 5.000 m², posłuży do uprawy dawnych gatunków roślin. Zrewitalizowany teren zostanie udostępniany mieszkańcom i przyjeźdnym. Realizacja projektu wpłynie na powstanie nowych miejsc pracy w Gminie Borki oraz stworzy miejsca do spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i przez osoby przyjezdne.</p> <p>Nieużywany i zdegradowany teren ulegnie nowemu zagospodarowaniu przez wprowadzenie nowych funkcji o charakterze usługowym, turystycznym i społecznym.</p>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

<p>Na poziomie gospodarczym zwiększy się ruch turystyczny w gminie.</p> <p>Na poziomie społecznym powstaną miejsca do spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i przez osoby przyjezdne.</p> <p>Na poziomie środowiskowym, nastąpi poprawa bioróżnorodności flory i fauny.</p>	
<p>Cel ogólny</p>	
<p>Wzmacnianie tożsamości kulturowej regionu przez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacanie walorami współczesnymi oraz zwiększenie konkurencyjności gospodarki gminy oraz poprawa jej atrakcyjności inwestycyjnej.</p>	
<p>Zakres realizowanych zadań</p>	
<p>Zakres projektu dotyczyć będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ odtworzenia północnej części dawnego układu folwarku przez budowę obiektów, które formą i materiałami nawiązują do budynków historycznych. Dwa piętrowe budynki w północno-zachodnim rogu, zbudowane po obrysie dawnego budynku „E” (wg projektu rozbiórek). Jeden parterowy obiekt w północno-wschodnim narożniku obok spichlerza, ◆ zagospodarowanie terenu polegające na odtworzeniu północnej części dziedzina o powierzchni ok 5.000m², służący do uprawy dawnych gatunków roślin. 	
<p>Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym. ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury. ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.
<p>Powiązanie z celami rewitalizacji:</p>	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (nowa przestrzeń dla lokalnej społeczności), ◆ CS2 (poprawa bioróżnorodności flory i fauny), ◆ CS4 (zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), ◆ CS5 (utworzenie nowych miejsc pracy). 	
<p>Partnerzy w realizacji</p>	
<p>Nie dotyczy</p>	
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.</p>	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Całość inwestycji ogólnodostępna dla społeczeństwa, bez barier architektonicznych. w ramach inwestycji zapewnione będą rozwiązania dla osób z niepełnosprawnością takie jak miejsca postojowe, windy na wszystkie kondygnacje użytkowe oraz toalety a zagospodarowanie terenu zostanie zaprojektowane bez schodów i progów.

Szacunkowe ramy finansowe

15 000 000,00 zł

Potencjalne źródła finansowania

Wkład własny – 750 000,00 zł

EFRR – 14 250 000,00 zł

7. Nazwa przedsięwzięcia	
Remont historycznego spichlerza z XIX wieku oraz zagospodarowanie wokół niego terenów	
Podmiot/y realizujący/e	
Przedsiębiorca	
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki	
ul. Pałacowa 1 1187/42, Borki <i>Obszar rewitalizacji</i>	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami	
<p>Na terenie inwestycji znajdował się zespół architektoniczny tworzący folwark sąsiadujący z Pałacem w Borkach, który powstał w połowie XIX wieku i należał do rodziny Jaźwińskich. Historyczny spichlerz, który był elementem zespołu, jest w stanie zdegradowanym. Oryginalna konstrukcja jest stabilna, ale wymaga napraw i uzupełnień. Poszycie dachowe wymaga wymiany. Elewacje wymagają naprawy.</p> <p>Remontu wymagają również sąsiadująca ze spichlerzem furta murowana i ogrodzenie między obszarem folwarku a Pałacem.</p> <p>Piętrowy budynek spichlerza zostanie wyremontowany i dostosowany do funkcji budynku kultury.</p>	
Cel ogólny	
Celem projektu jest zapobieganie dalszej degradacji obiektu zabytkowego	
Zakres realizowanych zadań	
<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ remont historycznego spichlerza, wpisanego do rejestru zabytków; ◆ remont murowanej furty, wpisanej do rejestru zabytków; ◆ remont ogrodzenia folwarku. 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym. ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (stworzenie miejsca do spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i przez osoby przyjezdne), ◆ CS2 (poprawa bioróżnorodności flory i fauny), ◆ CS3 (odbudowa zdegradowanej tkanki historycznego obiektu), ◆ CS4 (zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), ◆ CS5 (utworzenie nowych miejsc pracy). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	
Całość inwestycji ogólnodostępna dla społeczeństwa, bez barier architektonicznych. Obiekty będą w pełni dostępne dla osób z niepełnosprawnością, przez usunięcie barier architektonicznych.	
Szacunkowe ramy finansowe	
5 000 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny – 500 000,00 zł EFRR – 4 500 000,00 zł	

8. Nazwa przedsięwzięcia
Odtworzenie południowej części dawnego układu folwarku przez budowę obiektów w zespole architektonicznym.
Podmiot/y realizujący/e
Przedsiębiorca
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki
ul. Pałacowa 1 1187/42, Borki <i>Obszar rewitalizacji</i>
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami
Na terenie inwestycji znajdował się zespół architektoniczny tworzący folwark sąsiadujący z Pałacem w Borkach, który powstał w połowie XIX wieku i należał do rodziny Jaźwińskich. Historyczne budynki które tworzyły układ folwarku były w bardzo złym stanie i zostały wyburzone. Układ folwarku zostanie odtworzony, przez zagospodarowanie dziedzica oraz budowę nowych obiektów na obrysie dawnych. Nieużywany i zdegradowany teren ulegnie nowemu zagospodarowaniu przez wprowadzenie nowych funkcji o charakterze usługowym, turystycznym i społecznym. Na poziomie społecznym powstaną miejsca do sportu, rekreacji oraz spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i przez osoby przyjezdne.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Cel ogólny	
Celem projektu jest zapobieganie dalszej degradacji zespołu architektonicznego.	
Zakres realizowanych zadań	
<p>Odtworzenie południowej części dawnego układu folwarku przez budowę obiektów, które formą i materiałami nawiązują do budynków historycznych.</p> <p>Dwa piętrowe obiekty we wschodniej części folwarku, zbudowane po obrysie dawnego budynku „A” (wg projektu rozbiórek). Dwa piętrowe obiekty w południowej części folwarku, zbudowane po obrysie dawnego budynków „B” oraz „C”</p> <p>Obiekty przeznaczone do turystyki, sportu i rekreacji, zawierające m.in.: restaurację, salę wielofunkcyjną. łączna powierzchnia użytkowa obiektów ok. 6.500m².</p> <p>zagospodarowanie terenu polegające na odtworzeniu południowej części dziedzica o powierzchni ok 5.000m², służący do uprawy dawnych gatunków roślin.</p>	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba budynków objętych rewitalizacją. ◆ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym. ◆ Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury. ◆ Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu. ◆ Liczba utrzymanych miejsc pracy.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (stworzenie miejsca do spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i przez osoby przyjezdne), ◆ CS2 (poprawa bioróżnorodności flory i fauny), ◆ CS3 (odbudowa zdegradowanej tkanki historycznego obiektu), ◆ CS4 (tworzenie infrastruktury sprzyjającej rozwojowi usług towarzyszących oraz zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), ◆ CS5 (utworzenie nowych miejsc pracy). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	
Całość inwestycji ogólnodostępna dla społeczeństwa, bez barier architektonicznych. Obiekty będą w pełni dostępne dla osób z niepełnosprawnością, przez zaprojektowanie wind na wszystkie kondygnacje użytkowe oraz toalet przystosowanych dla osób z niepełnosprawnością, a zagospodarowanie terenu zostanie zaprojektowane bez schodów i progów.	
Szacunkowe ramy finansowe	
50 000 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Potencjalne źródła finansowania
Wkład własny – 5 000 00, 00 zł EFRR – 45 000 000,00 zł

9.Nazwa przedsięwzięcia	
Jesteśmy razem – wolny czas z rodziną.	
Podmiot/y realizujący/e	
Urząd Gminy Borki Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Borkach	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Stara Wieś, 33A (budynek Klubu Pasji) – obszar rewitalizacji	
Opis problemu	
Niezadawalająca sytuacja rodzin z terenu gminy zaliczonego do terenu obciążonego zwiększonym ryzykiem wykluczenia społecznego i niedostosowania społecznego.	
Cel główny	
Wsparcie rodzin w organizowaniu wspólnych inicjatyw w obszarze organizacji czasu wolnego dla rodzin.	
Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej	
<p>Działania polegać będą na organizacji szkolenia dla rodziców, spotkania z pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, psychologiem, pielęgniarką środowiskową, pedagogiem szkolnym, przedstawicielami biblioteki, domu kultury i instytucji wspierających rodziny.</p> <p>Integracja międzypokoleniowa, rozwiązanie problemów w sferze braku wolnego czasu dla dzieci i rodziny, pozwoli na wyeliminowanie problemów wychowawczych, zapobieganiu wandalizmowi.</p>	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Dzieci pochodzące z rodzin zmagających się z uzależnieniami, ◆ Duże rodziny, ◆ Dzieci i młodzież, rodzice. 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniu.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami:	
◆ CS1 (ograniczenie problemów społecznych, realizacja zajęć integracyjnych).	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Szacunkowe ramy finansowe	
100 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny – 15 000,00 zł EFS – 85 000,00 zł	
10. Nazwa przedsięwzięcia	
Razem damy radę.	
Podmiot/y realizujący/e	
Urząd Gminy Borki Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borkach	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Teren gminy (zrewitalizowany teren zielony przy rzece Bystrzyca w Borkach oraz dla warsztatów Klub Pasji w Starej Wsi 33A) <i>Obszar rewitalizacji</i>	
Opis problemu	
Utrudniony dostęp do usług, np. transportowych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych, bariery w komunikacji i integracji społecznej.	
Cel główny	
Wsparcie w dostępie do o usług, np. transportowych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych.	
Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej	
W ramach projektu planowana jest organizacja pikniku integracyjnego, warsztatów oraz spotkań międzypokoleniowych. Spotkania z pracownikami socjalnymi GOPS, osobistym asystentem osoby niepełnosprawnej i osobą realizującą usługi opieki wytchnieniowej.	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia	
Osoby wykluczone komunikacyjnie, bez możliwości dotarcia na miejsce wydarzenia.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniu.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami: <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (ograniczenie problemów społecznych, realizowanie zajęć integracyjnych). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Szacunkowe ramy finansowe	
60 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny – 9 000,00 zł EFS – 51 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

11. Nazwa przedsięwzięcia	
Dbam o czystość mojej gminy.	
Podmiot/y realizujący/e	
Urząd Gminy Borki Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borkach	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Obszar rewitalizacji w Gminie Borki	
Opis problemu	
Zanieczyszczenie powietrza, problem odpadów i zanieczyszczenie wód, problemy z wodą, utrzymywanie czystości w obrębie własnych gospodarstw domowych, niewłaściwa segregacja odpadów.	
Cel główny	
Działania informacyjne mające na celu podniesienie wiedzy na temat czystego powietrza bez smogu, wody, dbania o czystość i porządek na terenie gminy, segregacji odpadów, w tym rolniczych	
Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej	
W ramach projektu zaplanowano m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ◆ pikniki integracyjne, ◆ warsztaty, ◆ konkursy, ◆ spotkania z doradcą z ochrony środowiska, ◆ szkolenia dla mieszkańców – właściwa segregacja odpadów. 	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia	
Mieszkańcy Gminy Borki, a przede wszystkim mieszkańcy obszarów rewitalizacji.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniu.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami: <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (realizowanie zajęć integracyjnych), ◆ CS2 (wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Szacunkowe ramy finansowe	
20 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny – 3 000,00 zł EFS – 17 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

12. Nazwa przedsięwzięcia	
Uwierz w siebie – bądź aktywny.	
Podmiot/y realizujący/e	
Urząd Gminy Borki Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borkach	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Obszar rewitalizacji w Gminie Borki	
Opis problemu	
Duża skala bezrobocia, brak motywacji do podjęcia pracy, brak umiejętności odnalezienia się na rynku pracy, brak chęci do doskonalenia własnych kwalifikacji oraz brak motywacji do ewentualnego przekwalifikowania zawodowego	
Cel główny	
Celem głównym projektu jest: <ul style="list-style-type: none"> ◆ zwiększenie zdolności komunikacyjnych, ◆ nabycie umiejętności autoprezentacji, ◆ zwiększenie umiejętności radzenia sobie ze stresem i przewycięzanie trudności życiowych, ◆ zwiększenie gotowości i motywacji do poszukiwania pracy. 	
Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej	
Warsztaty z doradcą zawodowym, psychologiem, spotkania z przedstawicielem urzędu pracy, szkolenia z trenerami umiejętności społecznych i komunikacyjnych, szkolenia z obsługi komputera i kompetencji cyfrowych. Integracja, podniesienie kompetencji uczestników	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia	
Mieszkańcy Gminy Borki, a przede wszystkim mieszkańcy obszarów rewitalizacji.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniu.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami: <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1(wzrost społecznego zaangażowania i partycypacji społecznej w działaniach władz lokalnych oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia i ubóstwa). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Szacunkowe ramy finansowe	
60 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny – 9 000,0 zł EFS – 51 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

13. Nazwa przedsięwzięcia	
Śpiew łagodzi obyczaje.	
Podmiot/y realizujący/e	
Koło Gospodyń Wiejskich "Jutrzenka" z Woli Chomejowej	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Wola Osowińska – budynek OSP Wola Chomejowa – Wiejski Dom Kultury Sitno – Wiejski Dom Kultury	
Opis problemu	
Brak integracji międzypokoleniowej, Brak wsparcia KGW, Brak zainteresowania się pracą i działalnością kół gospodyń wiejskich, Brak zrozumienia potrzeby przekazywania tradycji pieśni wiejskiej, tradycyjnej, tzw. starodawnej	
Cel główny	
Przybliżenie pieśni wiejskich obrzędowych.	
Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej	
Zorganizowanie warsztatów z osobą od emisji głosu oraz z etnografem. Osoba od emisji głosu przeszkoli, nauczy i wyćwiczy śpiew wiejski tradycyjny i obrzędowy. Etnograf zajmie się zachowywaniem i kultywowaniem tradycji kultury ludowej. Zbada kulturę danej grupy koła, opisz i zanalizuje społeczne, historyczne i etniczne aspekty jej działalności (zainteresowania, uzdolnienia, wierzenia, obyczaje), przedmioty codziennego użytku, sztukę nieprofesjonalną, rękodzieło oraz doradzi w sprawie stroju ludowego oraz motywów na nim wszytych. Po cyklu spotkań i warsztatów planowane jest zorganizowanie przeglądu pieśni tradycyjnej wraz z nagrodami. Rozwiązanie problemu niskiej aktywności społecznej, wykluczenia społecznego osób starszych, pokaże to mieszkańcom, że wszyscy są wartościowi i potrzebni z punktu funkcjonowania lokalnej wspólnoty	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia	
Mieszkańcy Gminy Borki, a w szczególności obszarów rewitalizacji.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniu.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami: <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (wspieranie działań organizacji zrzeszających lokalne społeczności) 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Szacunkowe ramy finansowe	
50 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny: 7 500,00 zł EFS: 42 500,00 zł	

Projekty uzupełniające

1. Nazwa przedsięwzięcia	
Kontynuacja - utworzenie terenu relaksu i widowisk przestrzennych przy budynku byłej plebanii-etap II.	
Podmiot/y realizujący/e	
Gmina Borki, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki	
Borki Obszar rewitalizacji	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. ◆ Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej. 	
Cel ogólny	
<p>Jest to kontynuacja/ uzupełnienie już zrealizowanego etapu I, który obejmował utwardzenie terenu, oświetlenie terenu oraz posadowienie obiektów małej architektury. Zagospodarowany w ten sposób teren przy budynku byłej plebanii stanowi kompleks kulturalno – rekreacyjny Gminy Borki bezpośrednio przy szkole podstawowej. By stał się miejscem w pełni przyjaznym, funkcjonalnym i bezpiecznym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji dla, dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów, odbiorców i uczestników wydarzeń należy stworzyć tam dodatkową możliwość korzystania poprzez rozbiórkę istniejącego budynku nieużytkowanej plebanii, która stwarza zagrożenie budowlane. W to miejsce planowana jest budowa drewnianej altany na planie dwunastokąta zdolnej pomieścić około 30 osób (klasy szkoły podstawowej) stwarzając możliwość prowadzenia lekcji na świeżym powietrzu lub zajęć rękodzielniczych np. lepienia z gliny. Dodatkowo planuje się wykonanie opaski z kostki brukowej wokół budynku gospodarczego, co zapobiegłoby jego podmakaniu. Stworzy to możliwość spędzenia czasu wolnego w sposób kreatywny i twórczy. Zwiększy i ułatwi możliwości korzystania z dóbr kultury, rekreacji i sportu.</p>	
Zakres realizowanych zadań	
<p>Zakres prac obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Roboty budowlane/rozbiórkowe. ◆ Zagospodarowanie terenu (budowa altany wraz z dojściem do niej, nadanie nowej funkcji dla nieczynnej studni głębinowej poprzez stworzenie tam zegara słonecznego, założenie trawników i nasadzenia zieleni niskiej oraz rabat kwiatowych). ◆ Instalacje/ urządzenia OZE. 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba wspartych budynków i terenów publicznych. ◆ Liczba nowych usług.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Poprawa stanu terenów publicznych. ◆ Stworzenie mieszkańcom miejsca rekreacji. ◆ Poprawa mieszkańcom miejsca świadczenia usług społecznych/kulturalnych. ◆ Zwiększenie aktywności społecznej.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami:	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

<ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (aktywizacja mieszkańców), ◆ CS2 (instalacja urządzeń OZE), ◆ CS3 (zwiększenie liczby przestrzeni sprzyjających lokalnym społecznościom), ◆ CS4 (utworzenie miejsca do spotkań dla mieszkańców oraz dostępność obiektu dla osób z niepełnosprawnościami).
Partnerzy w realizacji
Nie dotyczy
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
Z uwagi na zrealizowany projekt „Dostępna Szkoła” w ZPO Borki oraz w ramach tego projektu zapewniony już dostęp dla OzN do zrewitalizowanej przestrzeni, chcemy kontynuować dalsze potrzeby dostępności tj. dostęp poprzez utwardzony teren do planowanej altany.
Szacunkowe ramy finansowe
1 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania
Wkład własny – 150 000,00 zł EFRR – 850 000,00 zł

2. Nazwa przedsięwzięcia	
Modernizacja budynków stanowiących mienie komunalne i ich otoczenia (2 budynki ośrodka zdrowia, GOKiS, istniejąca izba regionalna ginących zawodów).	
Podmiot/y realizujący/e	
Gmina Borki, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki	
Wola Osowińska Obszar rewitalizacji	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. ◆ Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej 	
Cel ogólny	
Modernizacja i budynków, w którym realizowane są działania społeczne celem polepszenia oferty zdrowotno-turystyczno -kulturalno-społecznej dla mieszkańców Gminy Borki.	
Zakres realizowanych zadań	
W ramach projektu wykonane zostaną następujące prace: <ul style="list-style-type: none"> ◆ Roboty budowlane w budynkach; ◆ Zagospodarowanie terenu (montaż oświetlenia, ławek, koszy, zieleń niska); ◆ Instalacje/ urządzenia OZE; 	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba wspartych budynków użyteczności publicznej na rewitalizowanym obszarze. ◆ Liczba zamontowanych urządzeń OZE.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących ekologiczne postawy.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej. ◆ Organizacja wydarzeń promujących ekologiczne postawy - włączenie społeczne osób z obszaru rewitalizacji. ◆ Poprawa atrakcyjności przestrzennej Gminy
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (aktywizacja mieszkańców), ◆ CS2 (instalacja urządzeń OZE), ◆ CS3 (zwiększenie liczby przestrzeni sprzyjających lokalnym społecznościom), ◆ CS4 (utworzenie miejsca do spotkań dla mieszkańców oraz dostępność obiektu dla osób z niepełnosprawnościami), ◆ CS5 (wzrost rozwoju lokalnej przedsiębiorczości). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.</p>	
Remontowane budynki będą dostosowane do potrzeb OzN poprzez budowę podjazdów, utwardzenia dojazdu do budynków.	
Szacunkowe ramy finansowe	
2 000 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny – 300 000,00 zł EFRR – 1 700 000,00 zł	

3. Nazwa przedsięwzięcia
Urządzenie ścieżek rowerowych.
Podmiot/y realizujący/e
Gmina Borki, organizacje pozarządowe.
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki
Borki, teren wzdłuż rzeki Bystrzycy. Obszar rewitalizacji
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej. ◆ Zwiększenie poziomu aktywności społecznej.
Cel ogólny
Celem projektu jest promocja turystyki rowerowej oraz zdrowego stylu życia.
Zakres realizowanych zadań
Zakres rzeczowy obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ◆ Urządzenie ścieżek rowerowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

◆ Infrastruktura rowerowa.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	◆ Liczba wybudowanych/przebudowanych tras.
Wskaźniki rezultatu	◆ Liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami:	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (zwiększenie liczby przestrzeni sprzyjających lokalnym społecznościom), ◆ CS4 (utworzenie miejsca do spotkań dla mieszkańców oraz dostępność obiektu dla osób z niepełnosprawnościami), ◆ CS5 (wzrost rozwoju lokalnej przedsiębiorczości). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	
<p>W ramach projektu planuje się zapewnienie dla wózków inwalidzkich dojazdu/dojścia do planowanej ścieżki rowerowej poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Przed wjazdem na ścieżkę planuje się mapy lokalizacyjne (akustyczne, synteza mowy) ścieżki – wspierające orientację w terenie, sygnalizacja dotykowa (zmienna faktura nawierzchni w pobliżu słupów, latarni, skraju ścieżki, przejścia dla pieszych czy skrzyżowania, pojemników na odpady lub wiat przystankowych), sygnalizacja wzrokowa (słupy ze znakami i opisami – szyldy powinny znajdować się wysoko, aby uniknąć ryzyka uderzenia głową).</p>	
Szacunkowe ramy finansowe	
5 000 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
<p>Wkład własny – 250 000,00 zł EFRR – 4 750 000 zł</p>	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

4. Nazwa przedsięwzięcia	
Budowa gminnego stadionu sportowego	
Podmiot/y realizujący/e	
Gmina Borki, organizacje pozarządowe	
Adres planowanego przedsięwzięcia i nr działki	
Stara Wieś dz. nr 1062, 1064, 1065	
Obszar rewitalizacji	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami	
<p>Tereny zielone niezagospodarowane - zdegradowane boisko trawiaste. brak oświetlenia. Przedsięwzięcie będzie miało wpływ na zmniejszenie problemów w sferze społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna. ◆ Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej. 	
Cel ogólny	
Poprawa warunków do rozwijania sportów młodzieżowych i rozwijania tężyzny fizycznej	
Zakres realizowanych zadań	
Przebudowa obszaru na boiska trawiastego, montaż bramek, piłkochwyty, zadaszonych trybun, rozbudowa zaplecza szatniowego, oświetlenie terenu, wyposażenie w infrastrukturę do nawadniania.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki produktu	◆ Powierzchnia terenu objętego rewitalizacją.
Wskaźniki rezultatu	◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
<p>Projekt jest powiązany z celami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (stworzenie mieszkańcom miejsc rekreacji oraz organizacja imprez sportowych i zajęć sportowych), ◆ CS4 (zwiększenie liczby miejsc spotkań mieszkańców poprzez stworzenie strefy rekreacyjnej), <p>CS5 (tworzenie infrastruktury sprzyjającej rozwojowi usług towarzyszących).</p>	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

OzN muszą otrzymać czytelną i jasną informację co do kierunku, w którym ma się udać i miejscu docelowym. Dlatego planuje się, aby w miejscach znajdujących się na drodze do obiektu (np. na drodze publicznej) zapewnić możliwość oznakowania poprzez umieszczenie schematu organizacyjnego danego kompleksu boiska.

Należy zapewnić odpowiednią ilość miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych w zależności od wielkości obiektu oraz dostosować do wymagań ustalonych w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

Główne wejścia/wyjścia do obiektu powinny być czytelnie oznaczone kontrastowym kolorem i/lub podświetlone oraz widoczne ze znacznej odległości,

Drogi ewakuacji powinny być czytelnie oznakowane przy równoczesnym zastosowaniu dublowania sygnałów (opisowe, dźwiękowe) i przy zastosowaniu symboli,

System informacji o obiekcie powinien być rozstawiony w łatwych do lokalizacji sektorach obiektu, ułatwiając orientację i poruszanie się.

Szacunkowe ramy finansowe

2 000 000,00 zł

Potencjalne źródła finansowania

Wkład własny – 300 000,00 zł

EFRR – 1 700 000,00 zł

5. Nazwa przedsięwzięcia

Aktywny i bezpieczny Senior.

Podmiot/y realizujący/e

Urząd Gminy Borki
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borkach

Lokalizacja przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji w Gminie Borki

Opis problemu

Duża liczba osób w wieku emerytalnym na terenie gminy, potrzebująca szeroko pojętego wsparcia.

Cel główny

Celem głównym jest zwiększenie świadomości na temat zagrożeń współczesnego świata: bezpieczeństwo w sieci, we własnym domu i środowisku oraz wyczulenie na zagrożenie oszustwem i wyłudzeniem w obszarze bankowości i nie tylko. Jak zachowywać się w sytuacji zagrożenia epidemicznego. Jak dbać o własną sprawność fizyczną w jesieni życia.

Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej

Spotkania i pogawędki z policjantem, strażakiem, pielęgniarką, dietetykiem, pracownikiem banku, przedstawicielem SANEPIDU, pracownikami socjalnymi.

Aerobik, taniec towarzyski, zumba, rozegranie meczu piłki siatkowej czy nożnej, nordic walking

Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia

Seniorzy

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniu.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami: <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (wzrost świadomości na temat współczesnych zagrożeń). 	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Szacunkowe ramy finansowe	
30 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny – 30 000,00 zł	

6. Nazwa przedsięwzięcia	
Przemoc nie zna płci i wieku.	
Podmiot/y realizujący/e	
Urząd Gminy Borki Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borkach	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Obszar rewitalizacji w Gminie Borki	
Opis problemu	
Zwiększenie poziomu agresji wśród dzieci i młodzieży, brak empatii w kontaktach z osobami starszymi, z osobami z niepełnosprawnościami, gorzej sytuowanymi materialnie	
Cel główny	
Przywrócenie zasad właściwego zachowania w społeczeństwie, wspólne działania na rzecz poprawy trudnej sytuacji, np. integracja społeczna	
Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej	
Pikniki, warsztaty, wspólne gry i zabawy sportowe, wycieczki, spacer, zwiedzanie terenu, spotkania ze specjalistami (psycholog, pedagog, policjant, kurator)	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia	
Mieszkańcy Gminy Borki, a przede wszystkim mieszkańcy obszarów rewitalizacji.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Liczba organizowanych wydarzeń. ◆ Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniu.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami: <ul style="list-style-type: none"> ◆ CS1 (ograniczenie problemów społecznych takich jak alkoholizm, przemoc w rodzinie itp.). 	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Partnerzy w realizacji
Nie dotyczy
Szacunkowe ramy finansowe
100 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania
Wkład własny – 100 000,00 zł

7. Nazwa przedsięwzięcia	
Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży.	
Podmiot/y realizujący/e	
Gmina Borki, placówki szkolne	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Gmina Borki, placówki szkolne	
Opis problemu	
<p>Jest to pomysł na spędzanie czasu wolnego po szkole oraz na integrację młodzieży szkolnej. Zajęcia pozalekcyjne planuje się jako zajęcia sportowe, umuzykalniające, rękodzieła. Warto odkrywać i rozwijać talenty m.in. w ramach zajęć dodatkowych poza lekcjami, poza programem wynikającym z obowiązku szkolnego. Celem tych zajęć jest ujawnianie zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz propagowanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu. Dzięki tej formie zajęć dzieci i młodzież mają możliwość zaspokojenia, rozwijania i pogłębiania zainteresowań.</p> <p>Zajęcia pozalekcyjne są ujmowane jako wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci, są one organizowane po lekcjach na terenie szkoły przez personel pedagogiczny.</p> <p>Uczeń realizuje swoje potrzeby oraz uczy się gospodarować czasem wolnym, przede wszystkim, dlatego iż są one dodatkową i dobrowolną formą pracy wychowawczej. Uczeń rozwija swoje zainteresowania, które są właściwością psychiczną, która przybiera postać ukierunkowanej aktywności poznawczej. Przejawia się ona w selektywnym dostrzeganiu cech przedmiotów, związków między nimi, w dążeniu do zbadania tych przedmiotów oraz w przeżywaniu różnorodnych uczuć związanych ze zdobywaniem wiedzy.</p> <p>Poza pogłębianiem zainteresowań dzieci istotnym celem zajęć pozalekcyjnych jest uzupełnianie i pogłębianie nauki szkolnej nowymi treściami i formami. Ponadto zajęcia pozalekcyjne pomagają wykręcić i rozwijać indywidualne, twórcze uzdolnienia i upodobania dzieci.</p>	
Cel główny	
Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna	
Opis przedsięwzięcia i wpływ przedsięwzięcia na rozwiązanie problemów w sferze społecznej	
<p>W ramach projektu zorganizowane zostaną:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Zakup sprzętów dydaktycznych. ◆ Organizowanie zajęć wyrównawczych. ◆ Organizowanie zajęć sportowych. 	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia	
Dzieci i młodzież zamieszkująca obszar wskazany do rewitalizacji	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Wskaźniki rezultatu	◆ Ilość osób korzystających.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

	◆ Ilość zorganizowanych zajęć.
Powiązanie z celami rewitalizacji:	
Projekt jest powiązany z celami: CS1 (aktywizacja dzieci i młodzieży)	
Partnerzy w realizacji	
Nie dotyczy	
Szacunkowe ramy finansowe	
50 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Wkład własny: 50 000,00 zł	

6. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

W procesie wdrażania projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych istotne jest dywersyfikacja źródeł finansowania.

Finansowanie z różnych źródeł (komplementarność finansowa) sprawia, że realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie efektywna i bezpieczna (zwiększa szanse na powodzenie i pełną realizację założeń).

Dywersyfikacja źródeł finansowania daje możliwość korzystania zarówno z funduszy komercyjnych, jak i niekomercyjnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez różnorodne grupy podmiotów tj. przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. Do pierwszego rodzaju źródeł finansowania (tj. komercyjnych) zalicza się przede wszystkim kredyty, pożyczki, obligacje komunalne. Ponadto wskazuje się, że niektóre działania mogą być wspierane przez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów prywatnych i pozarządowych. Na etapie realizacji zapisów GPR bardzo istotna jest współpraca różnych podmiotów gwarantująca powodzenie wdrażanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wspomniany drugi rodzaj obejmuje źródła niekomercyjne. Wśród nich największe znaczenie mają środki własne budżetu gminy, fundusze europejskie, środki budżetu Państwa. Należy wspomnieć o tym, że fundusze europejskie są wyposażone w dedykowane działania, które można wykorzystać planując i realizując działania rewitalizacyjne. Poniższa tabela prezentuje przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z wartością, okresem realizacji oraz źródłami finansowania.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Tabela 30 Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla projektów podstawowych

	Tytuł projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Lata realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania	Wkład własny zł	Środki unijne (EFRR/ESF)	Środki publiczne/krajowe
1	Przebudowa z głęboką termomodernizacją oraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku po byłej zlewni mleka w m. Stara Wieś na muzeum/galerię dawnego życia wiejskiego wsi lubelskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w obiekty małej architektury i niską zielenią ozdobną	Infrastrukturalny	Gmina Borki	2025-2027	8 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	1 200 000,00 zł	6 800 000,00 zł	
2	Przebudowa budynku tzw. „Pilawy” tj. byłego zaplecza szatniowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania na harcówkę w msc. Borki	Infrastrukturalny	Gmina Borki	2025-2027	3 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	450 000,00 zł	2 550 000,00 zł	
3	Utworzenie Centrum opiekuńczo – mieszkalnego powstałego w wyniku przebudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej w miejscowości Wrzosów, gm. Borki wraz z projektem zagospodarowania terenu wokół budynku	Infrastrukturalny	Gmina Borki	2025-2030	15 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie,	2 250 000,00 zł	12 750 000,00 zł	
4	Rozbudowa i odbudowa budynku zabytkowego dworu w Woli Osowińskiej ul. Parkowa wchodzącego w skład zespołu dworsko – parkowo – kościelnego	Infrastrukturalny	Gmina Borki	2025-2030	18 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie,	2 700 000,00 zł	15 300 000,00 zł	
5	Rozbudowa i wyposażenie budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Borkach – poprzez stworzenie Multiteki	Infrastrukturalny	Gmina Borki	2025-2030	10 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie,	150 000 000,00 zł	8 500 000,00 zł	
6	Odtworzenie północnej części historycznego zespołu architektonicznego folwarku wraz z infrastrukturą oraz zagospodarowanie terenu	Infrastrukturalny	Przedsiębiorca	2024	15 000 000,00	wkład własny, środki fundusze europejskie	750 000,00 zł	14 250 000,00 zł	
7	Remont historycznego spichlerza z XIX wieku oraz zagospodarowanie wokół niego terenów	Infrastrukturalny	Przedsiębiorca	2025-2026	5 000 000,00	wkład własny, środki fundusze europejskie	500 000,00 zł	4 500 000,00 zł	
8	Odtworzenie południowej części dawnego układu folwarku przez budowę obiektów w zespole architektonicznym	Infrastrukturalny	Przedsiębiorca	2025-2026	50 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	5 000 000,00 zł	45 000 000,00 zł	
9	Jesteśmy razem – wolny czas z rodziną	Nieinfrastrukturalny	UG Borki/ GOPS Borki	2023-2030	100 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	15 000,00 zł	85 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

10	Razem damy radę	Nieinfrastrukturalny	UG Borki/ GOPS Borki	2023-2030	60 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	9 000,00 zł	51 000,00 zł	
11	Dbam o czystość mojej gminy	Nieinfrastrukturalny	UG Borki/ GOPS Borki	2023-2030	20 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	3 000,00 zł	17 000,00 zł	
12	Uwierz w siebie – bądź aktywny	Nieinfrastrukturalny	UG Borki/ GOPS Borki	2023-2030	60 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	9 000,0 zł	51 000,00 zł	
13	Śpiew łagodzi obyczaje	Nieinfrastrukturalny	Koło Gospodyń Wiejskich "Jutrzenka" z Woli Chomejowej	2023-2030	50 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	7 500,00 zł	42 500,00 zł	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Borki

Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla projektów uzupełniających

Lp.	Tytuł projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Lata realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania	wkład własny zł	środki fundusze europejskie	środki publiczne/krajowe
1.	Kontynuacja - utworzenie terenu relaksu i widowisk przestrzennych przy budynku byłej plebanii- etap II	Infrastrukturalny	Gmina Borki	2025-2030	1 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie,	150 000,00 zł	850 000,00 zł	
2.	Modernizacja budynków stanowiących mienie komunalne i ich otoczenia (2 budynki ośrodka zdrowia, GOKIS, istniejąca izba regionalna ginących zawodów	Infrastrukturalny	Gmina Borki, organizacje pozarządowe, JST, przedsiębiorcy	2023-2030	2 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie,	300 000,00 zł	1 700 000,00 zł	
3.	Urządzenie ścieżek rowerowych	Infrastrukturalny	Gmina Borki, organizacje pozarządowe.	2023-2030	5 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	250 000,00 zł	4 750 000,00 zł	
4.	Budowa gminnego stadionu sportowego	Infrastrukturalny	Gmina Borki, organizacje pozarządowe.	2023-2030	2 000 000,00 zł	wkład własny, środki fundusze europejskie	300 000,00 zł	1 700 000,00 zł	
5.	Aktywny i bezpieczny Senior	Nieinfrastrukturalny	Gmina Borki / GOPS Borki	2023-2030	30 000,00 zł	wkład własny,	30 000,00 zł		
6.	Przemoc nie zna płci i wieku	Nieinfrastrukturalny	Gmina Borki / GOPS Borki	2023-2030	100 000,00 zł	wkład własny,	100 000,00 zł		
7.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	Nieinfrastrukturalny	Gmina Borki GOPS Borki	2023-2030	50 000,00 zł	wkład własny,	50 000,00 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Borki

W przypadku niepozyskania dotacji na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wnioskodawcy podejmą próbę sfinansowania realizacji projektów korzystając m.in. z preferencyjnych unijnych pożyczek, kredytów krajowych, dotacji z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich czy Fundacji Kronenberga oraz programów krajowych. Należy jednak mieć na uwadze, że planowany zakres projektów lub czas ich realizacji będzie zależny od uzyskania innych źródeł wsparcia.

7. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji to jeden z podstawowych programów operacyjnych gminy. Planowane działania w ramach GPR powinny wpisywać się w rozwojową politykę prowadzoną przez Gminę oraz wizję, która przedstawia pożądany efekt całego procesu. Jednocześnie planowane działania rewitalizacyjne powinny być spójne z założeniami głównych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin i Powiatu Radzyńskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin i Powiatu Radzyńskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku to jeden z podstawowych dokumentów planowania rozwoju powiatu oraz gminy Borki. Dokument ten został przyjęty uchwałą nr LV/240/2022 Rady Gminy Borku w dniu 26 maja 2022 r.

Wyżej wymieniony dokument obejmuje jednostki samorządu terytorialnego, które zawarły Porozumienie w sprawie opracowania i wdrażania strategii rozwoju ponadlokalnego. Dokument został opracowany dla powiatu radzyńskiego i siedmiu gmin z jego obszaru: Miasto Radzyń Podlaski, Borki, Czemierniki, Komarówka Podlaska, Radzyń Podlaski, Ulan-Majorat, Wołyń. Obszar powiązanych ze sobą funkcjonalnie jednostek samorządu terytorialnego został poddany wyczerpującej analizie w ujęciu dynamicznym i porównawczym w kluczowych dla jego rozwoju sektorach. Diagnoza została opracowana z wykorzystaniem statystyki publicznej i właściwych opracowań analitycznych.

Wspólne planowanie działań rozwojowych wychodzi naprzeciw trendom rozwojowym, jakie obserwowane są od kilku lat w politykach i działaniach Unii Europejskiej w odniesieniu do adresowania różnego rodzaju wsparcia finansowego. Sformułowana wizja w dokumencie, która ma zostać osiągnięta w wyniku realizacji strategii ponadlokalnej brzmi:

Jednostki samorządu terytorialnego tworzące Obszar Funkcjonalny aktywnie współdziałają na rzecz rozwoju obszaru, wzmocnienia aktywności społecznej i gospodarczej, opierając swoją aktywność zasady partnerstwa i zintegrowanego rozwoju oraz kompleksowość interwencji. Potrzeby socjalne mieszkańców obszaru funkcjonalnego są pełni zaspokojone i mogą się oni cieszyć z życia na atrakcyjnych przyrodniczo i infrastrukturalnie terenach, zbudowanych zgodnie z myślą zrównoważonego rozwoju i poszanowania środowiska naturalnego.

Na podstawie analizy oraz projekcji misji i wizji w Strategii Rozwoju zostały wytyczone trzy obszary priorytetowe, które brzmią następująco:

Cel strategiczny 1 Szczęśliwi mieszkańcy

Cele operacyjne:

- 1.1. Wsparcie opieki zdrowotnej i senioralnej
- 1.2. Stworzenie nowych miejsc pracy
- 1.3. Wsparcie systemu edukacji

1.4. Rozwój aktywności społecznej

Cel strategiczny 2 Aktywizacja przestrzeni

Cele operacyjne:

- 2.1. Budowanie atrakcyjności inwestycyjnej
- 2.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- 2.3. Rozwój infrastruktury turystycznorekreacyjnej
- 2.4. Poprawa dostępności komunikacyjnej

Cel strategiczny 3 Czyste środowisko

Cele operacyjne:

- 3.1. Zwiększenie wykorzystania OZE
- 3.2. Budowanie odporności na zmiany klimatu
- 3.3. Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym
- 3.4. Ochrona zasobów przyrodniczych

Strategia rozwoju wskazuje na kluczowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców, dlatego też spójność Gminnym Programem Rewitalizacji jest niezwykle ważna. Gminnym Programem rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030 wskazuje na potrzebę kontynuowania działań zapisanych w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin i Powiatu Radzyńskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku.

Zapisana w GPR wizja, cel nadrzędny oraz cele strategiczne i operacyjne z kierunkami działań rewitalizacyjnych są zbieżne z założeniami i zapisami Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin i Powiatu Radzyńskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku oraz stanowią ich uszczegółowienie.

Program Rozwoju Gminy Borki na lata 2021-2027

Program Rozwoju Gminy Borki na lata 2021-2027 jest dokumentem o charakterze wdrożeniowym i uszczegóławiającym postanowienia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin i Powiatu Radzyńskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 opracowanej dla powiatu radzyńskiego i siedmiu gmin z jego obszaru: Miasto Radzyń Podlaski, Borki, Czemierniki, Komarówka Podlaska, Radzyń Podlaski, Ulan-Majorat, Wołyń. Dokument został przyjęty uchwałą nr LIX/253/2022 przez Radę Gminy Borki w dniu 29.09.2022 r.

Program Rozwoju jako dokument wykonawczy do Strategii Ponadlokalnej zawiera krótką charakterystykę gminy, z uwzględnieniem jej przewag konkurencyjnych oraz listę przedsięwzięć o charakterze indywidualnym, które wpisują się w cele i priorytety rozwojowe strategii ponadlokalnej. Należy również zaznaczyć, że Program Rozwoju Gminy Borki w powiązaniu ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego stanowi podstawę do ubiegania się o środki zewnętrzne przy realizacji projektów indywidualnych prowadzących do osiągnięcia celów ponadlokalnych.

Wizja opracowana w dokumencie formułuje *Gminę Borki jako jednostkę samorządu terytorialnego tworząca Obszar Funkcjonalny Gmin i Powiatu Radzyńskiego, aktywnie realizuje przedsięwzięcia indywidualne i współdziała na rzecz rozwoju obszaru, wzmocnienia aktywności społecznej i gospodarczej, opierając swoją aktywność o zasady partnerstwa i zintegrowanego rozwoju oraz kompleksowość interwencji. Potrzeby społeczne mieszkańców gminy i obszaru funkcjonalnego są w pełni zaspokojone i mogą się oni cieszyć z życia na atrakcyjnych*

przyrodniczo i infrastrukturalnie terenach, zbudowanych zgodnie z myślą zrównoważonego rozwoju oraz poszanowania środowiska naturalnego.

Określony w dokumencie cel strategiczny nr 2 zaznacza, iż celem operacyjnym jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych (cel 2.2) poprzez następujące działania:

- ◆ Rewitalizacja fizyczna budynków użyteczności publicznej.
- ◆ Rewitalizacja zdegradowanych zabytków.
- ◆ Wsparcie dla społeczności zamieszkałej na zdiagnozowanych obszarach problemowych.
- ◆ Rewitalizacja przestrzeni publicznej.
- ◆ Zagospodarowanie terenów zdegradowanych

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borki

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borki został przyjęty uchwałą nr XL/267/2018 z dnia 28 sierpnia 2018 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borki sporządzono w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz. U. z 2015 r. poz. 199 z późn. zm).

Podstawą dokonania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borki była uchwała Rady Gminy Borki Nr XXII/158/2017 z dnia 20 lutego 2017 r. w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borki.

Podstawowym kierunkiem i strategicznym celem rozwoju gminy Borki jest dążenie do zapewnienia jej mieszkańcom wyższego poziomu życia, poprzez stworzenie warunków do rozwoju społecznego, gospodarczego oraz rozwoju systemu infrastruktury technicznej. Podstawą tej działalności jest zrównoważony rozwój integrujący wielokierunkowe działania gospodarcze z zachowaniem wymogów ochrony środowiska, w tym trwałości procesów przyrodniczych oraz poszanowaniem dóbr dziedzictwa kulturowego.

Cel ten sprowadza się do zapewnienia gminie trwałej konkurencyjności w regionie poprzez wykorzystanie podstawowego zasobu jakim jest przestrzeń i optymalnego jej zagospodarowania zgodnie z potrzebami mieszkańców i warunkami wynikającymi z ograniczeń prawnych.

W dokumencie założono trzy cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1 Społeczny

- ◆ harmonijne kształtowanie przestrzeni jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku w zgodzie z wymogami ochrony środowiska,
- ◆ należyta ochrona dóbr dziedzictwa kulturowego, poprzez rewitalizację zespołów dworsko-parkowych, ochronę obiektów zabytkowych oraz możliwość prowadzenia obserwacji archeologicznej,
- ◆ rozwój infrastruktury społecznej, w tym bazy usług stopnia podstawowego,
- ◆ zapewnienie właściwego wyposażenia w infrastrukturę techniczną terenów osadniczych,
- ◆ poprawa stanu dróg i zwiększenie dostępności komunikacyjnej,
- ◆ przeciwdziałanie skutkom bezrobocia agrarnego poprzez tworzenie pozarolniczych miejsc pracy,
- ◆ przeciwdziałanie wkluceniom społecznym, takim jak: ubóstwo, niepełnosprawność, patologiom rodzinnym, alkoholizmowi, narkomanii.

Cel szczegółowy 2 Gospodarczy

- ◆ wykorzystanie w optymalny sposób położenia gminy względem ważnego szlaku komunikacyjnego (planowana trasa ekspresowa S19 będąca częścią międzynarodowej trasy komunikacyjnej „Via Carpatia”),
- ◆ tworzenie warunków do przyciągania kapitału z zewnątrz – tworzenie rezerw terenów pod rozwój przedsiębiorczości, rozwój infrastruktury,
- ◆ wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw o niskiej uciążliwości dla środowiska,
- ◆ wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności budowa farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, biogazowni rolniczych,
- ◆ podnoszenie dochodowości i konkurencyjności gospodarstw rolnych, poprzez rozwój spółdzielczości, tworzenie lokalnych grup producenckich, korzystanie z program pomocy unijnej.
- ◆ wielofunkcyjny rozwój osadniczych obszarów wiejskich

Cel szczegółowy 3 Ochrona środowiska przyrodniczego

- ◆ bezwzględna ochrona najbardziej cennych zasobów przyrodniczych, dotyczy głównie doliny rzeki Tyśmienica;
ochrona dolin rzecznych (rz. Bystrzycy, Bystrzycy Małej i Bystrzycy Górnej) pełniących funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych,
- ◆ ochrona kompleksów leśnych, a w szczególności pełniących funkcję lasów wodochronnych oraz kompleksów tworzących Obszar Chronionego Krajobrazu „Annówka”,
- ◆ ochrona zabytkowych założeń parkowych oraz obiektów i urządzeń hydrotechnicznych (odbudowa przekształconych stawów),
- ◆ ochrona gleb III kl. bonitacyjnej oraz gleb pochodzenia organicznego,
- ◆ ochrona wód powierzchniowych i wód podziemnych przed degradacją poprzez realizację programów rozbudowy sieci inżynierii sanitarnej oraz budowę indywidualnych oczyszczalni ścieków,
- ◆ realizacja programu małej retencji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borki na lata 2021-2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została przyjęta uchwałą nr XXXV/171/2020 Rady Gminy Borki z dnia 29 grudnia 2020 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który opisuje, wyjaśnia i wartościuje ten fragment rzeczywistości, od którego zależy stworzenie perspektyw godnego życia zarówno jednostki, jak i grupy społecznej jako całości. Jest planem działania ukierunkowanym na realizację przedsięwzięć w obszarze polityki społecznej w wymiarze długofalowym; zaś w praktyce powinien stanowić skuteczny instrument przejścia od fazy interpretacji zjawisk i procesów społecznych do fazy społecznej przemiany.² Określona w dokumencie misja jest następująca: *Gmina Borki zaspokaja ich potrzeby mieszkańców, stwarza im możliwości rozwoju i przeciwdziała problemom społecznym.* Wypełnienie przyjętej w Gminie misji jest uwarunkowane realizacją wymienionych poniżej celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1 Aktywizacja zawodowa i edukacyjna mieszkańców prowadząca do eliminacji ubóstwa

Cele szczegółowe:

- ◆ Upowszechnianie edukacji przedszkolnej
- ◆ Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży
- ◆ Promocja przedsiębiorczości i postaw proaktywnych
- ◆ Poprawa aktywności fizycznej dzieci i młodzieży
- ◆ Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy
- ◆ Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet
- ◆ Poprawa sytuacji bytowej osób i rodzin żyjących w biedzie
- ◆ Promocja aktywności zawodowej.

Cel szczegółowy 2 Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców

Cele szczegółowe:

- ◆ Upowszechnianie postaw proaktywnych
- ◆ Ocena stanu potrzeb społecznych
- ◆ Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne
- ◆ Promocja działalności organizacji pozarządowych
- ◆ Poprawa stosunków międzyludzkich – kształtowanie „dobrych relacji sąsiedzkich”
- ◆ Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy
- ◆ Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym
- ◆ Poprawa sprawności osób starszych i niepełnosprawnych
- ◆ Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym
- ◆ Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.

Cel szczegółowy 3 Przewycięzanie i zapobieganie występowaniu patologii społecznych

Cele szczegółowe:

- ◆ Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych prowadzące do pozostania dziecka w rodzinie, w szczególności:
  - ◆ pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewycięzeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji,

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borki na lata 2021-2025

- ◆ zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- ◆ pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych, umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- ◆ Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:
  - ◆ objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
  - ◆ wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie,
- ◆ Ograniczanie spożycia napojów alkoholowych
- ◆ Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami
- ◆ Wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży
- ◆ Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych w zakresie nowoczesnych strategii oraz metod rozwiązywania problemów uzależnień a także wzmacnianie efektów leczenia
- ◆ Współpraca z Policją w zakresie poprawy bezpieczeństwa
- ◆ Zwiększenie bezpieczeństwa środowiska rodzinnego
- ◆ Propagowanie w społeczności lokalnej abstynencji i trzeźwości.

Realizacja powyższych celów odbędzie również możliwa dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych tzw. projektów miękkich (nieinfrastrukturalnych). Zapisy GPR stanowią uszczegółowienie założeń polityki socjalnej gminy, dlatego też GPR jest komplementarna z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Borki na lata 2021- 2027.

Poniższa tabela przedstawia wizje/misje jakie określono w poszczególnych dokumentach dla Gminy Borki. Warto podkreślić spójność wizji Gminy Borki w Gminnym Programie Rewitalizacji z wizjami przedstawionymi w pozostałych dokumentach.

Tabela 31 Opis wizji sformułowanych w dokumentach strategicznych Gminy Borki

	Nazwa dokumentu	Wizja	
1.	Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin i Powiatu Radzyńskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku	Jednostki samorządu terytorialnego tworzące Obszar Funkcjonalny aktywnie współdziałają na rzecz rozwoju obszaru, wzmacniania aktywności społecznej i gospodarczej, opierając swoją aktywność zasady partnerstwa i zintegrowanego rozwoju oraz kompleksowość interwencji. Potrzeby socjalne mieszkańców obszaru funkcjonalnego są pełni zaspokojone i mogą się oni cieszyć z życia na atrakcyjnych przyrodniczo i infrastrukturalnie terenach, zbudowanych zgodnie z myślą zrównoważonego rozwoju i poszanowania środowiska naturalnego.	„Gmina Borki przyjaznym i komfortowym miejscem, przyciągającym bogactwem turystycznym i wciąż żywymi lokalnymi tradycjami” Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030
2.	Program Rozwoju Gminy Borki na lata 2021-2027	Gmina Borki jako jednostka samorządu terytorialnego tworząca Obszar Funkcjonalny Gmin i Powiatu Radzyńskiego, aktywnie realizuje przedsięwzięcia indywidualne i współdziała na rzecz rozwoju obszaru, wzmacniania aktywności społecznej i gospodarczej, opierając swoją aktywność o zasady partnerstwa i zintegrowanego rozwoju oraz kompleksowość interwencji. Potrzeby socjalne mieszkańców gminy i obszaru funkcjonalnego są w pełni zaspokojone i mogą się oni cieszyć z życia na atrakcyjnych przyrodniczo	

		i infrastrukturalnie terenach, zbudowanych zgodnie z myślą zrównoważonego rozwoju oraz poszanowania środowiska naturalnego.	
3.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borki na lata 2021-2025	Gmina Borki zaspokaja ich potrzeby mieszkańców, stwarza im możliwości rozwoju i przeciwdziała problemom społecznym	

8. Mechanizmy włączania różnych grup interesariuszy w procesie rewitalizacji. Partnerstwo i partycypacja.

Na etapie przygotowania i wdrożenia GPR, Gmina Borki dołożyła wszelkiej staranności służącej przygotowaniu dokumentu, zapewniając koordynację i integrację działań przy jego tworzeniu. Gmina Borki realizując zadania zaplanowane w GPR, planuje uzyskać efekt spójności przestrzennej prowadzonych projektów, niwelacji zjawisk kryzysowych oraz trwałej poprawy warunków życia mieszkańców na tym obszarze. Plany inwestycyjne zawarte w GPR, tworzone były w warunkach pełnej partycypacji społeczności lokalnej przy opracowywaniu programu jak i projektów rewitalizacji, co daje podstawę do wspólnego działania mieszkańców i władz lokalnych.

W celu zagwarantowania skuteczności i efektywności GPR, program zawiera mechanizm monitorowania realizacji zaplanowanych działań rewitalizacyjnych. Monitoring będzie prowadzony w sposób zgodny z przyjętymi w GPR założeniami, w wyniku czego gmina będzie posiadała wiedzę o wpływie realizowanych projektów na osiąganie założonych celów rewitalizacji.

Najważniejszym elementem zaplanowanej rewitalizacji jest **zaangażowanie mieszkańców**, którzy są nieocenionym źródłem wiedzy o problemach występujących na terenie gminy, ale również źródłem inspiracji dla rozwiązania tych problemów. Udział mieszkańców w procesie rewitalizacyjnym nazywany jest **partycypacyjnym modelem rewitalizacji** i oznacza, że administracja samorządowa używa zróżnicowanych narzędzi, zarówno w celu pozyskania informacji od mieszkańców, jak również umiejętnego włączania ich w działania istotne z punktu widzenia interesu wspólnoty samorządowej.

Podczas opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030 podjętych zostało wiele działań skierowanych do mieszkańców Gminy, a szczególnie obszarów rewitalizacji.

W celu zapewnienia właściwej partycypacji społecznej zorganizowano spotkania konsultacyjne, które prowadzone moderowane były przez zewnętrznych ekspertów. Doradcy udzielali informacji z zakresu problematyki rewitalizacji oraz zaangażowani byli w proces pozyskiwania informacji od mieszkańców poprzez przeprowadzanie z mieszkańcami wywiadów w formie ankiet.

W ramach tej działalności prowadzono telefoniczne i bezpośrednie rozmowy na temat opracowania kart projektów z potencjalnymi beneficjentami Programu Rewitalizacji tj. mieszkańcami, przedsiębiorcami. w procesie partycypacji społecznej zorganizowano spotkania z mieszkańcami w celu omówienia problemów występujących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Podczas spotkań informacyjnych w procesie partycypacji:

- ◆ prezentowano obszar wyznaczony do rewitalizacji,
- ◆ dyskutowano na temat problemów występujących na obszarze rewitalizacji,
- ◆ opracowano wizje i cele rewitalizacji,
- ◆ opracowano działania projekty rewitalizacyjne,
- ◆ konsultowano przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

W trakcie warsztatów na bieżąco zapisywane były wszystkie zgłaszane opinie, uwagi, pomysły i propozycje, a następnie po uporządkowaniu umieszczone zostały w protokołach ze spotkań.

Ponadto aktualne informacje z procesu tworzenia Programu Rewitalizacji zostały udostępnione na stronie internetowej-Gminy Borki.

Partycypacja na etapie opracowania diagnozy

◆ **Spotkanie w Urzędzie Gminy Borki**

Przed przystąpieniem do zbierania danych do opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Urzędzie Gminy Borki odbyło się spotkanie, którego celem było przeprowadzenie wywiadu grupowego Wójta Gminy Borki z pracownikami Urzędu Gminy Borki. Celem spotkania była wstępna diagnoza zdegradowanych przestrzeni do wyznaczenia obszaru rewitalizacji w gminie.

◆ **Konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji (publikacja na stronie UG Borki w dniu 29.03.2022 r).**

W kwietniu 2022 roku przeprowadzono konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Informacja o konsultacjach społecznych została opublikowana na 7 dni przed ich rozpoczęciem na stronie UG Borki w zakładce Aktualności. w ramach konsultacji społecznych (zgodnie z ustawą o rewitalizacji) zebrano uwagi za pomocą formularzy papierowych i elektronicznych (1 forma konsultacji), a także możliwe było zgłoszenie uwag w postaci ustnej do pracowników Urzędu Gminy Borki (2 forma konsultacji). Udostępniono formularz do zgłaszania uwag w formie papierowej i elektronicznej nt. granic obszaru rewitalizacji. 6 kwietnia 2022 roku przeprowadzono spotkanie konsultacyjne (3 forma konsultacji) na którym omówiono zasad wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i zaprezentowano wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Każda z form konsultacji społecznych została podsumowana dokumentem pt. „Informacja podsumowująca przebieg konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Borki w sprawie: wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Borki”, która została opublikowana na stronie BIP Urzędu Gminy Borki.

Ogłoszenie o przeprowadzeniu konsultacji

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1372), art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485) oraz w związku z uchwałą Rady Gminy Borki nr XII/72/2019 r. z dnia 22.08.2019 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Borki **Wójt Gminy Borki zarządził konsultacje** projektu Uchwały Rady Gminy Borki w sprawie: wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Borki.

Źródło: <https://www.gminaborki.pl/category/aktualnosci/page/16/>

Etapy opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji

- ◆ **Warsztat pogłębiający - spotkanie dotyczące problemów występujących na obszarze rewitalizacji - 10.11.2022 roku** (publikacja na stronie 04.11.2022 r.)

W dniu **10.11.2022 roku** Urzędzie Gminy Borki odbyło się spotkanie, na którym omawiano obszary kryzysowe w Gminie Borki, które wymagają pilnej interwencji – analiza obszarów problemowych (społecznych, przestrzennych, gospodarczych, środowiskowych i technicznych) na obszarze rewitalizacji.

Na warsztatach pojawili się mieszkańcy oraz ich reprezentanci sołectw w Gminie Borki, przedsiębiorcy, przedstawiciele urzędu gminy. Dyskusja dotyczyła zagadnień problemowych w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w Gminie Borki, które uznano za wymagające pilnej interwencji. Analiza objęła sferę społeczną, funkcjonalno-przestrzenną, techniczną, środowiskową oraz gospodarczą.

URZĄD
GMINY BORKI

Borki, dnia 26 października 2022r.

ZAPROSZENIE

WÓJTA GMINY BORKI

wraz z firmą

EKO-GEO CONSULTING MAREK BIŁYK

do udziału w warsztatach dotyczących „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki”.

Warsztaty odbędą się 10.11.2022 r. w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy Borki ul. Wojska Polskiego 41, 21-345 Borki godzina 16:00

Celem spotkania jest rozmowa z mieszkańcami oraz głównymi interesariuszami (przedstawiciele sołectw, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych itp.) na temat obszarów wyznaczonych do rewitalizacji w Gminie Borki. Omówimy problemy i sytuacje kryzysowe występujące na wyznaczonym na terenie Gminy Borki obszarze rewitalizacji.

Zachęcamy do zastanowienia się, jakie problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej występują w obszarze rewitalizacji.

- ◆ **Uspołeczniony proces zbierania kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

W dniach od 07.12.2022r do 28.02.2023 r na stronie Urzędu Gminy Borki udostępniono formularz do składania propozycji przedsięwzięć w obszarze rewitalizacji.

Wypełnione karty można było składać:

- ◆ drogą elektroniczną na adres: wioletta.labus@gminaborki.pl w tytule podając treść: „Zgłoszenie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego”

- ◆ drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Borki, ul. Armii Wojska Polskiego, 21-345 Borki z dopiskiem: „Zgłoszenie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego”
- ◆ bezpośrednio w Urzędzie Gminy Borki, w godzinach pracy urzędu.

URZĄD
GMINY BORKI

Borki, dnia 07 grudnia 2022r.

SZANOWNI MIESZKAŃCY

Po zakończonych warsztatach dotyczących „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki” udostępniamy formularz przedsięwzięcia w wersji edytowalnej do wypełnienia przez mieszkańców oraz wszystkich interesariuszy, którzy zechcieliby przedstawić swoje pomysły do przedsięwzięć, które mogłyby być realizowane na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji.

Zachęcamy do wypełnienia i przesłania formularza na adresy mailowe w nim podane lub dostarczenie osobiste do Urzędu Gminy pok. Nr 9.

Wójt Gminy Borki

(-)

Radosław Szałata

- ◆ **Badanie ankietowe wśród mieszkańców** (publikacja na stronie 14.12.2022 r.)

W dniach **od 14.12.2022 do 15.02.2023** przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Borki dotyczącą zdiagnozowania problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych obserwowanych w obszarze rewitalizacji. Ankieta dostępna była w formie papierowej w Urzędzie Gminy Borki oraz elektronicznej na stronie Urzędu Gminy Borki.

14 GRUDNIA 2022 PRZEZ RRI RRI

Ankieta dla mieszkańców – Konsultacje społeczne Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2023-2030

Szanowni Państwo,

W związku z pracami nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-

2030 zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniżej ankiety.

Poniższa ankieta jest anonimowa i ma na celu pogłębioną analizę problemów

obserwowanych w obszarze rewitalizacji.

Zapraszamy do wypełnienia.

<https://forms.gle/T5LMw9u8ump53Pt66>

Spotkanie-tworzenie celów i wizji obszaru rewitalizacji (publikacja 24.01.2023)

W dniu 02.02.2023 r. w Urzędzie Gminy Borki odbyło się spotkanie, na którym mieszkańcy wspólnie tworzyli wizję i cele obszarów rewitalizacji w Gminie Borki.

ZAPROSZENIE DO UDZIAŁU W SPOTKANIU

Raport ze spotkania z dnia 2 lutego 2023 r.

ZAPROSZENIE DO UDZIAŁU W SPOTKANIU

Wójt Gminy Borki zaprasza mieszkańców, przedsiębiorców, lokalnych liderów oraz partnerów społecznych do udziału w kolejnym spotkaniu służącym opracowaniu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030”.

Spotkanie odbędzie się **02.02.2023 r.** w godzinach **16.00-18.00** w sali konferencyjnej (parter) budynku Urzędu Gminy Borki, przy ul. Wojska Polskiego 41. Sala jest dostępna dla osób z ograniczeniami w poruszaniu się.

Celem spotkania jest przedyskutowanie celów i stworzenie wizji – czyli obrazu przyszłości dla obszaru rewitalizacji.

Jak według Ciebie powinien wyglądać obszar rewitalizacji w 2030 roku? Z czym powinien się kojarzyć? Co - jako mieszkańcy - chcielibyśmy osiągnąć?

Każdy głos jest ważny. Wszystkie opinie przeanalizujemy i wykorzystamy do stworzenia spójnej wizji. Bo łatwiej jest iść razem wiedząc, dokąd idziemy...

Spotkanie poprowadzą konsultanci z firmy EKO-GEO Consulting, którzy z Urzędem Gminy Borki opracowują Gminny Program Rewitalizacji.

Podziel się swoim pomysłem!!!!

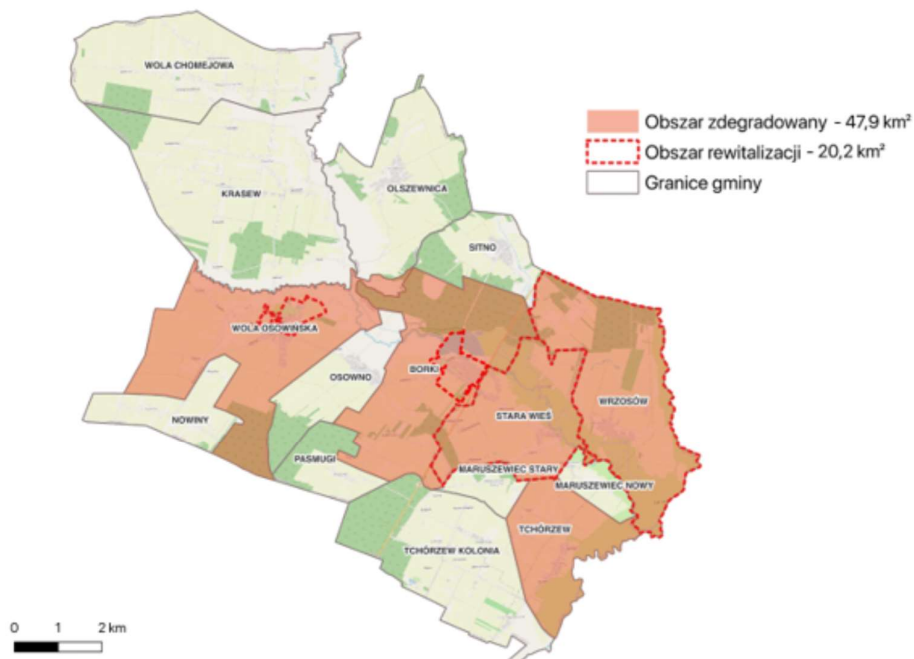
Zachęcamy wszystkich mieszkańców Gminy Borki oraz osoby zainteresowane do **aktywnego udziału w spotkaniu**. Wypełnij kartę projektu i zgłoś zadanie rewitalizacyjne do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki.

Mapa marzeń- opracowanie wizji obszaru rewitalizacji

W styczniu 2023 roku Urząd Gminy Borki przesłał do szkół z obszaru rewitalizacji tzw. „mapę marzeń”.

Stwórzmy razem „mapę marzeń” w Gminie Borki

Urząd Gminy w Borkach przygotowuje Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030. Dokładny zasięg obszaru został zaznaczony na poniższej mapie **czerveną przerywaną linią**.

Jej celem było stworzenie wizji – czyli obrazu przyszłości.

„Pomyślmy o tym obszarze za 10 lat: Jak według Ciebie powinien wyglądać obszar rewitalizacji w 2030 roku? Z czym powinien się kojarzyć? Jakie cechy powinny wyróżniać ten teren w porównaniu do reszty gminy? Jakie problemy społeczne tego obszaru powinny być rozwiązane? Co - jako mieszkańcy – chcielibyśmy osiągnąć?”.

9. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych- komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna planowanych przedsięwzięć przejawia się między innymi w ich lokalizacji na całym obszarze rewitalizacji (Rozdział 15. Załącznik graficzny). Projekty stanowią odpowiedź na główne problemy zidentyfikowane w trakcie prac nad Programem, a ich lokalizacja częściowo warunkowana jest występującymi zasobami. Zróżnicowanie przedsięwzięć nawiązuje do charakterystycznych cech i funkcji każdego z sołectw objętych obszarem rewitalizacji. Dzięki temu zróżnicowaniu projekty wzajemnie się uzupełniają i oddziałują na zidentyfikowane wyzwania w sposób skoncentrowany i kompleksowy. Pozwoli to na rozwiązywanie problemów „u źródła”, zapobiegając ich przenoszeniu w inne części gminy. w szczególnym przypadku, jakim będą projekty remontu w budynkach komunalnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, gmina zorganizuje mieszkania zastępcze dla osób, które będą musiały opuścić wynajmowane lokale. Stosunkowo bliskie sąsiedztwo poszczególnych przedsięwzięć sprawia, że z ich efektów będą mogli na równych prawach korzystać mieszkańcy całego obszaru rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na ich dopełnieniu tematycznym. Wybrane do realizacji projekty odpowiadają na różne problemy: społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe, razem tworząc zintegrowaną koncepcję działań. Co istotne, część zadań w sferze technicznej (np. remonty obiektów) uwzględnia rozwiązania przyjazne środowisku (np. zwiększenie wykorzystania OZE, wykorzystanie technik skierowanych na oszczędzanie zasobów). Działania zostały zaplanowane w taki sposób, aby projekty rewitalizacyjne o charakterze infrastrukturalnym (w tym modernizacja obiektów użyteczności publicznej) dla których dominującą sferą interwencji jest sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa, stanowiły trwałą bazę dla realizacji projektów społecznych (kulturalnych, integracyjnych, aktywizujących mieszkańców).

Przedstawienie planowanych działań i ich powiązań w ramach matrycy komplementarności pozwala jeszcze lepiej dostrzec w jakim stopniu poszczególne działania uzupełniają się w realizacji tych samych celów strategicznych.

Tabela 32 Spójność projektów z celami strategicznymi GPR

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	CS1 (s)	CS2 (ś)	CS3 (f-p,)	CS4 (t)	CS5 (g)
1.	Przebudowa z głęboką termomodernizacją oraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku po byłej zlewni mleka w m. Stara Wieś na muzeum/galerię dawnego życia wiejskiego wsi lubelskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w obiekty małej architektury i niską zielenią ozdobną	x	x	x	x	x
2.	Przebudowa budynku tzw. „Pilawy” tj. byłego zaplecza szatniowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania na harcówkę w msc. Borki	x	x	x	x	

3.	Utworzenie Centrum opiekuńczo – mieszkalnego powstałego w wyniku przebudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej w miejscowości Wrzosów, gm. Borki wraz z projektem zagospodarowania terenu wokół budynku	x	x		x	x
4.	Rozbudowa i odbudowa budynku zabytkowego dworu w Woli Osowińskiej ul. Parkowa wchodzącego w skład zespołu dworsko – parkowo – kościelnego	x	x		x	x
5.	Rozbudowa i wyposażenie budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Borkach – poprzez stworzenie Multiteki	x		x	x	x
6.	Odtworzenie północnej części historycznego zespołu architektonicznego folwarku wraz z infrastrukturą oraz zagospodarowanie terenu	x	x		x	x
7.	Remont historycznego spichlerza z XIX wieku oraz zagospodarowanie wokół niego terenów	x	x	x	x	x
8.	Odtworzenie południowej części dawnego układu folwarku przez budowę obiektów w zespole architektonicznym	x	x	x	x	x
9.	Jesteśmy razem – wolny czas z rodziną	x				
10.	Razem damy radę	x				
11.	Dbam o czystość mojej gmin	x	x			
12.	Uwierz w siebie – bądź aktywny	x				
13.	Śpiew łagodzi obyczaje	x				
14.	Kontynuacja - utworzenie terenu relaksu i widowisk przestrzennych przy budynku byłej plebanii- etap II	x	x	x	x	
15.	Modernizacja budynków stanowiących mienie komunalne i ich otoczenia (2 budynki ośrodka zdrowia, GOKiS, istniejąca izba regionalna ginących zawodów	x	x	x	x	x
16.	Urządzenie ścieżek rowerowych	x			x	x
17.	Budowa gminnego stadionu sportowego	x			x	x
18.	Aktywny i bezpieczny Senior	x				
19.	Przemoc nie zna płci i wieku	x				
20.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	x				

Źródło: opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Jednym z elementów GPR jest system zarządzania programem wraz z założeniami monitorowania rezultatów i sposobami wdrażania korekt w realizowanych działaniach. Przewidziano niezbędne ramy dla efektywnego współdziałania instytucji i podmiotów oraz wzajemnej koordynacji ich działań. Wypracowane spójne procedury zarządzania programem rewitalizacji w oparciu o istniejące struktury administracyjne i systemy zarządzania gminą pozwolą na zachowanie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej oraz skuteczne wdrożenie powiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych. System realizacji i wdrażania GPR oraz szczegółową strukturę zarządzania jego realizacją przedstawiono w rozdziale 10.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa projektów ujętych w GPR polegać będzie na kontynuacji części działań zapoczątkowanych w ramach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023. Dotyczy to aspektu związanego z kulturą w wymiarze infrastrukturalnym (projekt pt. przebudowa budynku tzw. „Pilawy” tj. byłego zaplecza szatniowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania na harcówkę w miejscowości Borki czy rozbudowa i odbudowa budynku zabytkowego dworu w Woli Osowińskiej ul. Parkowa wchodzącego w skład zespołu dworsko – parkowo – kościelnego)

Ponadto, projekty wskazane w niniejszym GPR będą stanowiły dopełnienie działań rewitalizacyjnych realizowanych do chwili obecnej. Dzięki kontynuacji poprzednich projektów oraz realizacji nowych zintegrowanych inicjatyw skoncentrowanych na jednolitym obszarze rewitalizacji, możliwe będzie wzmocnienie dotychczas uzyskanych efektów i przyspieszenie procesu wyprowadzania wskazanego terenu ze stanu kryzysowego.

Komplementarność źródeł finansowania

Przyjęty układ działań rewitalizacyjnych zakłada ich finansowanie z różnych źródeł, w tym w szczególności z:

- ◆ budżety własne podmiotów zgłaszających;
- ◆ środki strukturalne dostępne w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, programy krajowe);
- ◆ środki z budżetu krajowego (np. Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego).

Poza środkami publicznymi angażowane będą środki prywatne przedsiębiorstw, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, osób prywatnych oraz organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację projektów. Przełoży się to na akumulację kapitału na rzecz rozwiązania najistotniejszych problemów oraz da impuls dla prorozwojowej aktywizacji zasobów wewnętrznych obszaru.

10. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Zarządzanie gminnym programem rewitalizacji to proces, w którym głównym celem jest zbudowanie odpowiedniego partnerstwa między koordynatorem procesu – Urząd Gminy Borki, a innymi podmiotami uczestniczącymi w rewitalizacji bezpośrednio lub pośrednio. Właściwe zarządzanie programem ma ułatwić realizację poszczególnych przedsięwzięć, a tym samym doprowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem stanowiącym operacyjną podstawę do wdrażania projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez następujące grupy podmiotów:

- ◆ Podmioty wykonawcze, czyli jednostki realizujące przedsięwzięcia wskazane w GPR należące zarówno do sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego,
- ◆ Podmioty zarządzające, czyli podmioty odpowiedzialne za wdrożenie, monitoring i ewaluację Gminnego Programu Rewitalizacji.

Wdrażanie GPR, oparte jest na wsparciu realizacji projektów stworzonych z myślą osiągnięcia celów spójnych z celami strategicznymi oraz operacyjnymi przewidzianymi w GPR. Lista projektów zaplanowanych do realizacji w ramach wdrażania GPR Gminy Borki na lata 2023-2030 ma charakter listy otwartej. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w programie rewitalizacji lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne

mają bardzo zróżnicowany charakter. Do zakwalifikowania dowolnego projektu jako projektu spełniającego kryteria projektu rewitalizacyjnego, niezbędne będzie wskazanie w jaki sposób projekt proponowany przez podmiot wykonawczy, realizuje cel strategiczny bądź cele operacyjne GPR ze szczególnym uwzględnieniem informacji o tym w jaki sposób pomaga rozwiązywać problemy wskazane w diagnozie obszaru przygotowanej na potrzeby GPR.

Projekty podstawowe uzupełniają się wzajemnie oraz zaplanowane są do realizacji w sposób nie stwarzający konfliktu realizacji kilku zadań na tym samym obszarze w tym samym czasie. Dodatkowo przedsięwzięcia mogą być realizowane przez różne podmioty, co dodatkowo wzmacniać będzie ryzyko niespójności czy wręcz ich sprzeczności. Dotyczy to sytuacji, gdy podmioty te faktycznie są od siebie niezależne, ale może zdarzyć się także w rozległej strukturze komórek Urzędu Gminy i jednostek mu podległych. Stąd potrzeba zaplanowania efektywnych mechanizmów faktycznej koordynacji i integracji różnorodnych przedsięwzięć (zarówno „twardych” jak i „miękkich”), a także łagodzenia napięć, jakie mogą zaistnieć między poszczególnymi działaniami/przedsięwzięciami czy też rezultatami realizacji. Pogrupowanie projektów w działania pozwala w jasny sposób dostrzec w jaki sposób projekty powiązane są ze sobą oraz ułatwia sprawny nadzór nad ich realizacją.

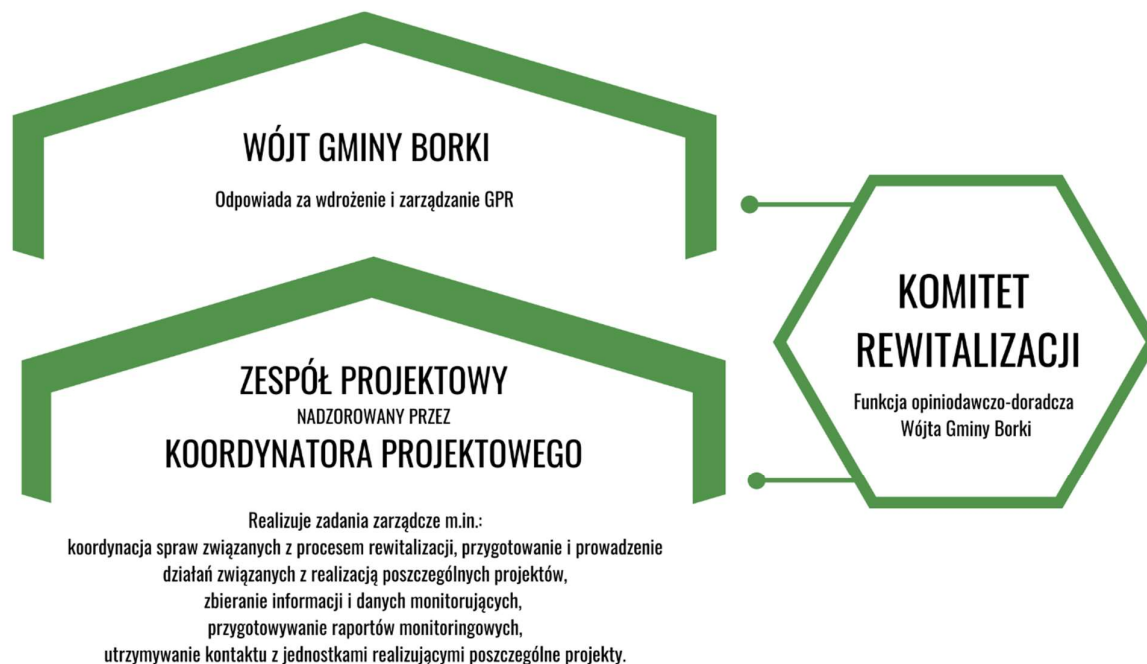
Pierwszym etapem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki jest jego przyjęcie przez Radę Gminy w drodze uchwały. Podobnie będzie się odbywała ewentualna aktualizacja Programu.

Za realizację Programu odpowiada **Wójt Gminy Borki** wraz z **pracownikami Urzędu Gminy**. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż pracownicy samorządowi posiadają odpowiednie doświadczenie w zakresie realizacji dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy oraz prowadzenia różnego rodzaju inwestycji infrastrukturalnych i społecznych, w tym współfinansowanych ze środków unijnych. Swoim doświadczeniem i wiedzą gwarantują należyłą realizację Programu. Pracownicy Urzędu wejdą w skład **powołanego Zespołu Projektowego**.

W skład **Zespołu Projektowego** wejdą pracownicy komórek organizacyjnych Urzędu Gminy. Z pracowników Urzędu Gminy wyłoniony zostanie również Koordynator projektowy. Pracownicy odpowiadają za koordynację spraw związanych z procesem rewitalizacji, przygotowanie i prowadzenie działań związanych z realizacją poszczególnych projektów zapisanych w Programie (w tym przygotowanie dokumentacji, przeprowadzenie postępowań przetargowych, promocja projektów), składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych, kontrolowanie stopnia realizacji celów Programu i cykliczne sporządzanie raportów, monitoring i ocenę postępów we wdrażaniu dokumentu, aktualizację i ewaluację Programu.

Poglądowa struktura zarządzania GPR została przedstawiona na poniższym grafie.

Rysunek 30 struktura zarządzania GPR

Źródło: opracowanie własne

Komunikacja z interesariuszami oraz **informowanie i promocja** GPR odbywa się przy wykorzystaniu następujących kanałów: strona internetowa Gminy i funkcjonująca na niej zakładka dotycząca rewitalizacji, spotkania i konferencje organizowane przez Urząd Gminy i Radę Rewitalizacji. Celem komunikacji i promocji jest podniesienie świadomości społecznej na temat konieczności podjęcia działań rewitalizacyjnych i korzyści z nich płynących oraz włączenie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w przygotowaniu i realizacji procesu rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy Borki w sprawach dotyczących prowadzenia oceny rewitalizacji oraz będzie pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Borki.

Zasady wyznaczenia składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa się w drodze uchwały przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia jego uchwalenia. W przypadku Gminy Borki Komitet Rewitalizacyjny zostanie powołany w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od uchwalenia niniejszego GPR. Podjęcie uchwały poprzedzone będzie konsultacjami społecznymi, tak aby zapewnić wyłanianie członków Komitetu przez interesariuszy.

Wójt Gminy Borki niezwłocznie po podjęciu przez Radę Gminy Borki uchwały określającej zasady wyznaczenia oraz działania Komitetu Rewitalizacji, powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji.

Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Wójt Gminy Borki poprzez przekazanie odpowiednich zadań do realizacji przez **Zespół Projektowy**.

Jakkolwiek przyszła uchwała Rady Gminy o zasadach wyznaczania składu i zasadach działania Komitetu będzie przedmiotem odrębnych konsultacji społecznych, to warto w niniejszym programie zawrzeć propozycję podstawowych reguł dotyczących funkcjonowania Komitetu, jako punktu wyjścia do przyszłych dyskusji na temat treści tej uchwały.

Szczegółowy zakres obowiązków na poszczególnych stanowiskach w Komitecie Rewitalizacji określony zostanie w stosownym zarządzeniu.

Komitet powinien spotykać się nie rzadziej niż raz na pół roku oraz co roku dokonywać oceny realizacji programu i podejmować opinię na temat jego ewentualnej aktualizacji.

Komitet jest typowym organem o charakterze opiniująco-doradczym, nie będąc jednocześnie organem gminy, do jego zadań należy doradzanie organom gminy wykonującym zadania w zakresie rewitalizacji poprzez:

- wyrażanie opinii na temat dokumentów przygotowanych przez gminę lub na temat podejmowanych przez nią działań,
- formułowanie opinii z własnej inicjatywy, stając się w ten sposób aktywnym uczestnikiem włączającym się w proces realizacji programu rewitalizacji.

Koszty zarządzania wdrożeniem programu rewitalizacji

Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji nie generuje istotnych kosztów, ponieważ proces rewitalizacji jest zadaniem własnym gminy i prowadzony jest w związku z tym głównie poprzez Urząd Gminy Borki przy współpracy z interesariuszami. Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Urzędu Gminy Borki, w ramach obowiązków służbowych, w związku z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu.

Komitet Rewitalizacyjny powołany przez Wójta Gminy Borki jako ciało doradcze, funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Gminy Borki i gminnych jednostek organizacyjnych, jak również wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych oraz mieszkańców. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacyjnego będzie miała charakter społeczny i honorowy, zatem również nie wymaga rezerwowania w Budżecie Gminy żadnych środków finansowych.

Harmonogram działań zarządczych

Wdrażanie GPR to proces złożony i strategicznie zaplanowany na kilka lat. W celu łatwiejszego zobrazowania działań zarządczych niezbędne jest zaplanowanie ich w odpowiednim przedziale czasowym. Poniżej znajduje się harmonogram przedstawiający powyższe działania.

Tabela 33 Harmonogram działań zarządczych

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030								

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (działanie ciągłe)								
Ocena stopnia realizacji z możliwością dokonywania w nim stosownych zmian (po upływie 3 lat)								
Ewaluacja śródkresowa wraz z raportem								
Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Na koniec każdego roku poczynając od 2024 r. sprawozdania przekazywane będą Radzie Gminy Borki i Komitetowi Rewitalizacji).								
Ewaluacja ex-post wraz z raportem (po zakończeniu procesu wdrażania GPR)								

Źródło: opracowanie własne

11. System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Aby zapewnić prawidłową realizację Programu Rewitalizacji, zaplanowany zostanie system monitorowania postępów i oceny prac. Dzięki prowadzonemu systematycznie monitoringowi, możliwa będzie wczesna diagnoza pojawiających się trudności, mających wpływ na realizowane przedsięwzięcia, ich terminowość i osiągnięcie celów Programu.

Monitoring będzie się opierał na pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących poszczególnych przedsięwzięć zapisanych w Programie, nadzorze prowadzonych inwestycji (w tym ich kontrola finansowa i poprawność wydatkowanych środków), obserwowaniu zmian zachodzących w wyniku realizacji działań. Głównymi obszarami monitorowania i oceny Programu będą:

- ◆ Cele i kierunki działań założone w dokumencie,
- ◆ Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisane do Programu.

W ramach monitoringu, opracowywane będą co 2 lata sprawozdania z realizacji przedsięwzięć i celów Programu. Zawarte tam będą dane dotyczące m.in. podstawowych danych o poszczególnych inwestycjach i stopniu ich realizacji, osiągniętych efektów w wyniku wdrożenia działań, napotkanych problemach w trakcie ich realizacji. Opracowane sprawozdania będą podstawą zbiorczego podsumowania efektów wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki.

Monitoring będzie prowadzony w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Gminy, przede wszystkim przez pracowników odpowiedzialnych za wdrożenie Programu. w proces monitorowania zaangażowana będzie też Rada Rewitalizacji – będzie m.in. opiniować przygotowane sprawozdania.

Zapewnieniu efektywności i transparentności prowadzonych działań rewitalizacyjnych służyć będzie proces monitoringu i ewaluacji. Monitorowanie i ocena GPR ma charakter procesu ciągłego. Oznacza to, że proces monitorowania nie jest procesem jednorazowym dokonywanym na koniec okresu programowania, a jest realizowany na bieżąco zgodnie z harmonogramem realizacji projektów oraz w przypadku sytuacji losowych, które wymagają wprowadzenia zmian w sposobie realizacji GPR.

Ewaluacja i aktualizacja

- W trakcie realizacji Programu (tj. połowie okresu jego realizacji) – oceniane będą realizowane przedsięwzięcia, racjonalność wydawanych środków finansowych, postęp we wdrażaniu całego dokumentu i osiągnięciu założonych celów i efektów.
- Po zakończeniu realizacji Programu – kompleksowa ocena długoterminowego wpływu zrealizowanych przedsięwzięć i całego dokumentu na sytuację społeczną i gospodarczą Gminy.

Opracowany zostanie raport z ewaluacji Programu, przygotowany przez pracowników Urzędu Gminy i opiniowany przez Komitet Rewitalizacji. W przypadku, gdy Program Rewitalizacji będzie wymagał uaktualnienia lub zmiany, będzie to dokonywane przez Radę Gminy w formie uchwały, na wniosek Wójta i Radnych. Podstawą do aktualizacji Programu mogą być również wnioski poszczególnych interesariuszy rewitalizacji, składane za pośrednictwem ich przedstawicieli w Komitecie Rewitalizacji lub bezpośrednio do Urzędu Gminy.

Po zakończeniu realizacji Programu, na podstawie osiągniętych efektów i celów oraz określenia potrzeb mieszkańców i możliwości finansowych władz Gminy, podjęte zostaną kroki w celu wyznaczenia kierunków rewitalizacji na kolejne lata. Sporządzone zostanie też zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do realizacji w następnych latach.

Oprócz powyższych danych zbierane będą wskaźniki, które posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz monitorujące cele strategiczne. Przykłady wskaźników produktu i rezultatu przedstawione zostały w poniżej tabeli.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

Tabela 34 Przykłady wskaźników produktu i rezultatu

Obszary życia w mieście	Cel strategiczny	Cele operacyjne	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
społeczny	Zbudowanie silnej i zaangażowanej społeczności lokalnej oraz zrównoważony rozwój społeczny i zawodowy mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1 Wzrost liczby organizacji zrzeszających lokalną społeczność 1.2 Zwiększenie liczby przestrzeni sprzyjających lokalnym społecznościom 1.3 Wzrost społecznego zaangażowania i partycypacji społecznej w działaniach władz lokalnych 1.4 Ograniczenie problemów społecznych takich jak alkoholizm, przemoc w rodzinie itp. 1.5 Zmniejszenie poziomu bezrobocia i ubóstwa	Liczba budynków objętych rewitalizacją Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu Liczba utrzymanych miejsc pracy
środowiskowy	Poprawa stanu środowiska w obszarze rewitalizacji	2.1 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i zmniejszenie emisji spalin poprzez działania termomodernizacyjne 2.2 Stworzenie rozwiązań wspierających zwiększenie ruchu turystycznego	Liczba budynków objętych rewitalizacją Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu Liczba utrzymanych miejsc pracy
przestrzenno-funkcjonalny	Poprawa jakości życia mieszkańców	3.1 Zwiększenie liczby miejsc spotkań mieszkańców 3.2 Zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba budynków objętych rewitalizacją	Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2023-2030

			Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu Liczba utrzymanych miejsc pracy
techniczny	Wprowadzanie rozwiązań zwiększających dostępność	4.1. Zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba budynków objętych rewitalizacją Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu Liczba utrzymanych miejsc pracy
gospodarczy	Zrównoważony rozwój gospodarczy	5.1 Wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości 5.2 Budowanie lokalnej tożsamości gminy	Liczba budynków objętych rewitalizacją Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ilość planowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym: cyklicznie raz w roku. Ilość osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury Ilość zatrudnionych osób po realizacji projektu Liczba utrzymanych miejsc pracy

Ocena postępu celów strategicznych i wskaźników diagnostycznych będzie dokonywana raz do roku. Natomiast gromadzenie wskaźników bezpośrednio związanych z realizacją konkretnych projektów będzie następowało w systemie ciągłym i będzie związane z momentem zakończenia tych projektów. Powyższe dane będą prezentowane w postaci raportu.

Kolejnym etapem monitoringu wdrażania GPR jest analiza zebranych danych. Analizy dokonuje **Komitet Rewitalizacji**, który w przypadku stwierdzonych opóźnień w harmonogramie, braku zadowalających efektów formułuje rekomendacje bądź propozycje działań naprawczych. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu mogą być podstawą do wprowadzenia zmian do GPR. Formalną podstawą do wprowadzenia zmian w GPR będzie uchwała Rady Gminy. Propozycję zmian w GPR tworzy i przedstawia **Zespół Projektowy**.

Podsumowaniem realizacji GPR będzie analiza jakościowa zmian w strukturze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej i porównanie jej wyników do wniosków diagnozy przeprowadzonej na potrzeby programowania GPR na okres 2023-2030.

Podmiotem odpowiedzialnym za prawidłową realizację procesu monitorowania i oceny jest **Zespół Projektowy**.

Komitet Rewitalizacji ma funkcję opiniotwórczo-doradczą, opiniuje Raport Monitoringu i wynikające z niego rekomendacje oraz zajmuje się analizą zebranych danych.

System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Oprócz bieżącego monitoringu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzona będzie **ewaluacja dokumentu wraz ze wskazaniem jego rezultatów i oceną jego wpływu na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy**. Celem ewaluacji jest poprawa jakości i skuteczności Programu w odniesieniu do zdefiniowanych problemów na obszarach rewitalizacji. Służy oszacowaniu stopnia osiągnięcia celów, realizacji działań, a poprzez to - stopnia wdrożenia całego dokumentu.

Ewaluacja będzie prowadzona:

- ◆ W trakcie realizacji Programu (tj. połowie okresu jego realizacji) – oceniane będą realizowane przedsięwzięcia, racjonalność wydawanych środków finansowych, postęp we wdrażaniu całego dokumentu i osiągnięciu założonych celów i efektów.
- ◆ Po zakończeniu realizacji Programu – kompleksowa ocena długoterminowego wpływu zrealizowanych przedsięwzięć i całego dokumentu na sytuację społeczną i gospodarczą Gminy.

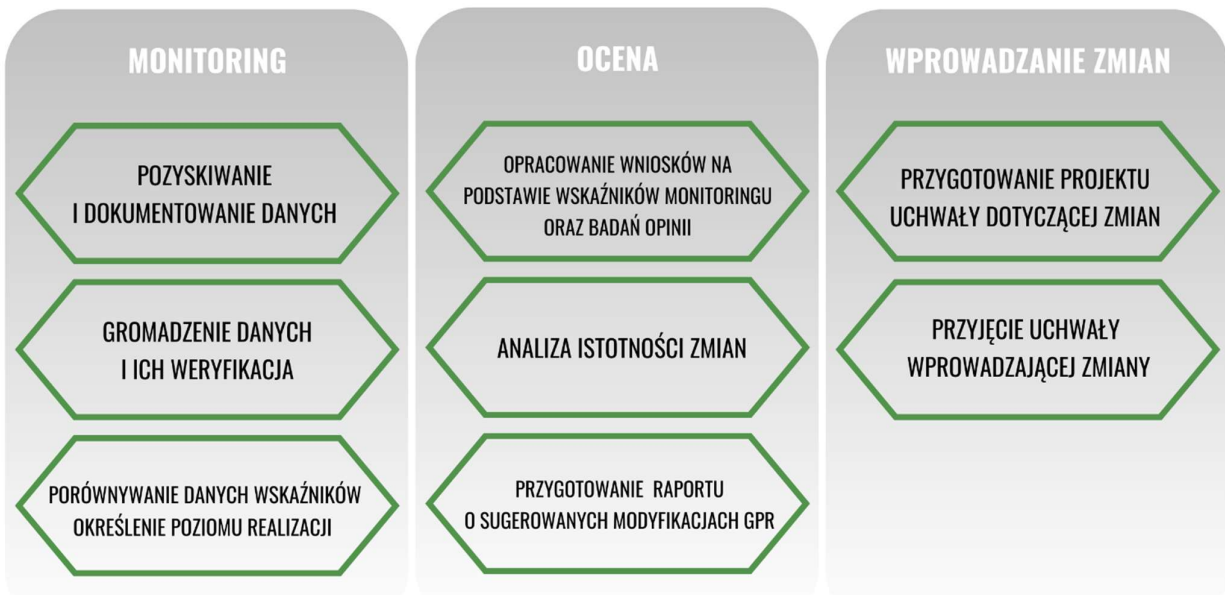
Opracowany zostanie raport z ewaluacji Programu, przygotowany przez pracowników Urzędu Gminy i opiniowany przez Komitet Rewitalizacji. W przypadku, gdy Program Rewitalizacji będzie wymagał uaktualnienia lub zmiany, będzie to dokonywane przez Radę Gminy w formie uchwały, na wniosek Wójta. Podstawą do aktualizacji Programu mogą być również wnioski poszczególnych interesariuszy rewitalizacji, składane za pośrednictwem ich przedstawicieli w Komitecie Rewitalizacji lub bezpośrednio do Urzędu Gminy.

Po zakończeniu realizacji Programu, na podstawie osiągniętych efektów i celów oraz określenia potrzeb mieszkańców i możliwości finansowych władz Gminy, podjęte zostaną kroki w celu wyznaczenia kierunków rewitalizacji na kolejne lata. Sporządzone zostanie też zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do realizacji w następnych latach.

Otoczenie programu czyli wszystko to, co może wpływać przez swoją zmianę na realizację założeń programu, możemy podzielić na kilka grup czynników oddziałujących na program: czynniki polityczne, czynniki ekonomiczne, czynniki społeczne czy czynniki technologiczne. Czynniki polityczne to przede wszystkim zmiany przepisów prawa, czynniki ekonomiczno-gospodarcze to wszelkie zmiany makroekonomiczne związane na przykład z handlem w niedzielę i święta czy licencjami, z kolei czynniki społeczne związane są z modą i zwyczajami

społecznymi, natomiast czynniki technologiczne to stopień rozwoju poszczególnych technologii. Zadaniem Komitetu Rewitalizacji jest obserwacja poszczególnych obszarów. w przypadku obserwacji istotnej zmiany w wymienionych czynnikach powinna ona stanowić przesłankę do modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Rysunek 31 Kroki w procedurze oceny realizacji i zmian w GPR

Źródło: opracowanie własne

Ocena czynników zewnętrznych powinna być sporządzana co najmniej raz na trzy lata i przedstawiana na forum Komitetu Rewitalizacji w celu omówienia poziomu istotności zjawisk zaistniałych w otoczeniu i ich ewentualnego wpływu na GPR. Na podstawie dyskusji, Komitet podejmuje decyzję o podjęciu lub zaniechaniu działań modyfikujących. w przypadku podjęcia decyzji o zasadności wprowadzenia zmian w GPR Komitet ds. Rewitalizacji przygotowuje stosowną rekomendację i przedstawia ją Wójtowi Gminy Borki.

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (DZ. U. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456)

W związku z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borki możliwe będzie wprowadzenie zmian w uchwałach definiujących politykę mieszkaniową gminy:

- ◆ Uchwała nr XVIII/112/2016 Rady Gminy Borki z dnia 23 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Borki w latach 2016- 2020
- ◆ Zarządzenie Nr 19 Wójta Gminy Borki z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia średniej miesięcznej stawki czynszu za lokale użytkowe na terenie Gminy Borki oraz place gminne.

Zarządzenie określa zasady najmu i użyczenia lokali użytkowych oraz placów gminnych stanowiących zasób Gminy Borki.

- ◆ Zarządzenie nr 18 Wójta Gminy Borki z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia stawek czynszu za najem lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

Zmiany będą dotyczyły w pierwszej kolejności elementów związanych ze sposobem i trybem gospodarowania zasobami mieszkaniowymi po zakończeniu wdrażania programów rewitalizacyjnych. Niezbędne zmiany zostaną wprowadzone również w przepisach wykonawczych do ww. uchwał. Należy jednak zwrócić uwagę, że w chwili obecnej nie przewiduje się zmian w dokumentach dotyczących polityki mieszkaniowej z uwagi na to, że obowiązujące dokumenty są zgodne z przyjętymi kierunkami procesu rewitalizacji Gminy Borki.

13. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na całym obszarze rewitalizacji, w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przewiduje się ustanowienie na okres 10 lat Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

Ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji oraz dokładny zakres jej regulacji będzie przedmiotem odrębnej uchwały Rady Gminy Borki.

14. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Polityka planistyczna obejmuje określenie kierunków zmian w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów (w tym koncepcji przekształceń), które wspierają osiągnięcie celów rewitalizacji, a także realizację inwestycji (w tym przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wynikających z uchwalenia GPR) oraz zmian studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (w tym nowych).

Kierunki zmian w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów wspierające kształtowanie GPR

Kształtowanie przestrzeni gminy powinno być zgodne z podstawowym kierunkiem i strategicznym celem rozwoju gminy Borki, jakim jest dążenie do zapewnienia jej mieszkańcom wyższego poziomu życia, poprzez stworzenie warunków do rozwoju społecznego, gospodarczego oraz rozwoju systemu infrastruktury technicznej. Sprowadza się to do zapewnienia gminie trwałej konkurencyjności poprzez wykorzystanie podstawowego zasobu jakim jest przestrzeń i optymalnego jej zagospodarowania zgodnie z potrzebami mieszkańców i warunkami wynikającymi z ograniczeń prawnych.

Poprawa jakości zamieszkania, dostępu do usług i wzbogacanie funkcjonalne obszarów rewitalizacji

Borki – działania obejmują rozbudowę i przebudowę istniejących obiektów (biblioteki publicznej, „Pilawy”) w celu nadania nowych funkcji i stworzenia warunków infrastrukturalnych do realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym, co wpłynie na poprawę dostępności i jakości świadczenia usług społecznych, kulturalnych, turystycznych na rzecz lokalnej społeczności. Zakres zadań dotyczy rozbudowy budynku biblioteki, rozbiorczy istniejącego magazynu/pustostanu, remontu pomieszczeń istniejącej biblioteki oraz wyposażenie Multiteki. Budynek „Pilawy” zostanie poddany kompleksowemu remontowi wraz ze zmianą sposobu użytkowania

i adaptacji pomieszczeń na miejsce spotkań harcerzy. Zostaną również zagospodarowane tereny wokół obiektów, co podniesie jakość przestrzeni zamieszkania.

Stara Wieś – działania obejmują przebudowę i zmianę sposobu użytkowania obiektu po byłej zlewni mleka w celu stworzenia warunków infrastrukturalnych do realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym. w efekcie działań powstanie muzeum/galeria dawnego życia wiejskiego wsi lubelskiej oraz zostanie zagospodarowany teren wokół obiektu w obiekty małej architektury i niską zieleń ozdobną. Wpłynie to na poprawę dostępności i jakości świadczenia usług społecznych, kulturalnych i turystycznych.

Wola Osowińska – działania obejmują modernizację budynków ośrodka zdrowia, GOKiS, izby regionalnej ginących zawodów, a także rozbudowę i odbudowę budynku zabytkowego dworu wchodzącego w skład zespołu dworsko-parkowo-kościelnego. Celem działań jest stworzenie warunków infrastrukturalnych do realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym, co wpłynie na poprawę dostępności i jakości świadczenia usług społecznych, kulturalnych, turystycznych.

Wrzosów – działania obejmują przebudowę i zmianę sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku w celu utworzenia Centrum opiekuńczo-mieszkalnego stanowiącego uzupełnienie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, poprzez stworzenie dodatkowej usługi w postaci zapewnienia możliwości zamieszkiwania w formie pobytu całodobowego lub pobytu wyłącznie dziennego.

Kształtowanie terenów rekreacyjnych i przestrzeni publicznych

Borki – działania dotyczą urządzenia ścieżek rowerowych oraz utworzenie terenu relaksu i widowisk przestrzennych przy budynku byłej plebanii. Celem działań jest stworzenie przyjaznych, funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych i terenów rekreacji.

Stara Wieś – dotyczą rewitalizacji zdegradowanego boiska trawiastego, czego oczekiwanym efektem jest ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i aktywizacja społeczna oraz poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej.

Wola Osowińska – działania związane z modernizacją lub remontem istniejących obiektów obejmują również zadania dotyczące zagospodarowania terenów w sąsiedztwie tych inwestycji. Tego typu działania przyczyniają się do powstawania nowych oraz poprawy atrakcyjności już wykształconych terenów/przestrzeni publicznych.

Działania związane z kształtowaniem obszaru rewitalizacji

Borki – działania obejmują remont i odtworzenie historycznego zespołu folwarcznego wraz z infrastrukturą oraz zagospodarowaniem terenu, co ma na celu zapobieganie dalszej degradacji obiektu zabytkowego oraz wzmocnienie tożsamości kulturowej przez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych. Celem tych działań jest również zwiększenie konkurencyjności gospodarki gminy oraz poprawa jej atrakcyjności inwestycyjnej.

Stara Wieś – celem działań związanych z przebudową byłej zlewni mleka na muzeum jest ratowanie dziedzictwa kulturowego.

Wola Osowińska – celem działań związanych z rozbudową i odbudową budynku zabytkowego dworu jest ratowanie dziedzictwa kulturowego.

Zmiany w obowiązujących dokumentach planistycznych

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borki jest aktem kierownictwa wewnętrznego, a jego ustalenia wiążą samorząd gminy w zakresie prowadzonej polityki przestrzennej i winny być uwzględnione w procesie sporządzania/zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w indywidualnych decyzjach związanych z gospodarką przestrzenną. Głównym celem tego dokumentu jest prowadzenie harmonijnej polityki zrównoważonego rozwoju przestrzennego.

Mając na względzie określoną w Studium politykę przestrzenną oraz charakter działań rewitalizacyjnych określonych w Programie nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borki* w zakresie zmiany funkcji i przeznaczenia terenów. Jednakże najbliższa aktualizacja Studium powinna uwzględnić wyniki delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określonego w *Uchwale Nr LV/239/2022 Rady Gminy Borki z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Borki*.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obszar rewitalizacji tylko w części jest pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. w granicach obszaru rewitalizacji obowiązują ustalenia dwóch planów miejscowych przyjętych uchwałami nr:

- XL/268/2018 Rady Gminy Borki z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Borki w miejscowościach: Borki, Wola Osowińska i Wrzosów,
- LXI/259/2022 RADY GMINY BORKI z dnia 27 października 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Borki pn. „Borki Stawy”.

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne w zdecydowanej większości stanowią projekty dotyczące renowacji, remontu, modernizacji lub modernizacji energetycznej istniejącej tkanki urbanistycznej, czy też przedsięwzięć społecznych (działania miękkie). Część przedsięwzięć zakłada odbudowę historycznych założeń parkowo-pałacowych i realizację nowych obiektów, małej architektury oraz nadanie nowych lub zmianie funkcji istniejących obiektów. Analiza zakresu tych projektów oraz ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykazała, że nie zachodzi potrzeba dokonywania zmian obowiązujących planów miejscowych.

15. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Mapa przedstawiająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji stanowi załącznik nr 1 i nr 2 do dokumentu.

Spis tabel

Tabela 1 Lista projektów podstawowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023	15
Tabela 2 Lista projektów uzupełniających ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Borki na lata 2017-2023	18
Tabela 3 Zestawienie wskaźników użytych do delimitacji obszaru zdegradowanego.....	21
Tabela 4 Podsumowanie wskaźników we wszystkich sferach	22
Tabela 5 Podział obszaru zdegradowanego na jednostki do analizy.	24
Tabela 6 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze społecznej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji.....	25
Tabela 7 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji	26
Tabela 8 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze środowiskowej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji	26
Tabela 9 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze technicznej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji	27
Tabela 10 Wskaźniki pogłębiające analizę w sferze gospodarczej w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji	28
Tabela 11 Podsumowanie delimitacji obszaru rewitalizacji – liczba wskaźników niekorzystnych względem wartości dla obszaru zdegradowanego.....	28
Tabela 12 Jednostki rewitalizacji wraz z charakterystyką.....	30
Tabela 13 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji w Gminie Borki	34
Tabela 14 Wskaźnik obciążenia osobami starszymi oraz wskaźnik obciążenia demograficznego na obszarze rewitalizacji w Gminie Borki.....	34
Tabela 15 Szczegółowe dane w zakresie liczby bezrobotnych w odniesieniu do obszarów rewitalizacji zostały przedstawione w tabeli poniżej.	36
Tabela 16 Uprawnieni do zasiłku na 100 mieszkańców oraz uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji	37
Tabela 17 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców i 100 osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji	39
Tabela 18 Poziom bezpieczeństwa w gminie Borki w podziale na sołectwa mierzony liczbą założonych niebieskich kart na 1000mieszkańców oraz liczbą interwencji na 100 mieszkańców.	40
Tabela 19 Charakterystyka powierzchni terenów przeznaczonych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną na 100 mieszkańców wraz z liczbą obiektów społeczno-kulturalnych przypadających na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa w gminie Borki w 2020 r.....	42
Tabela 20 Ilość azbestu do unieszkodliwienia (w kg) na 100 mieszkańców oraz dzikie wysypiska na 10 000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji.....	44
Tabela 21 Liczba szamb na 100 mieszkańców, liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców, liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców	45
Tabela 22 Wykreśleni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz aktywni przedsiębiorcy ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	48
Tabela 23Zarejestrowani przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców, wykreśleni przedsiębiorcy w 2020 r. na 1000 mieszkańców i stosunek wykreślonych przedsiębiorców w 2020 r. do zarejestrowanych przedsiębiorców w 2020 r.	49
Tabela 24 Wykaz zabytków na obszarze rewitalizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	54
Tabela 25 Wykaz instytucji kulturalnych i edukacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z opisem stanu technicznego	55
Tabela 26 Podsumowanie pogłębionej analizy.....	60
Tabela 27 Schemat przedstawiający wizję i cele strategiczne	67
Tabela 28 Wykaz projektów podstawowych	71

Tabela 29 Wykaz projektów podstawowych uzupełniających.....	72
Tabela 30 Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla projektów podstawowych.....	103
Tabela 31 Opis wizji sformułowanych w dokumentach strategicznych Gminy Borki.....	110
Tabela 32 Spójność projektów z celami strategicznymi GPR.....	119
Tabela 34 Harmonogram działań zarządczych.....	124
Tabela 35 Przykłady wskaźników produktu i rezultatu.....	127

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Zespół Parkowy w miejscowości Wola Osowińska przed rewitalizacją.....	7
Zdjęcie 2 Zespół Parkowy w miejscowości Wola Osowińska w trakcie rewitalizacji.....	8
Zdjęcie 3 Zespół Parkowy w miejscowości Wola Osowińska w porze jesiennej po rewitalizacji.....	8
Zdjęcie 4 Skate Park w miejscowości Borki po rewitalizacji.....	9
Zdjęcie 5 Centrum Integracji w miejscowości Wrzosów po rewitalizacji.....	9
Zdjęcie 6 Instalacje fotowoltaiczne.....	11
Zdjęcie 7 Budowa i modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego i drogowego w Gminie Borki w trakcie realizacji.....	12
Zdjęcie 8 Budowa i Modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego i drogowego w Gminie Borki po realizacji.....	12
Zdjęcie 9 termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Tchórzewie Kolonia po rewitalizacji.....	13
Zdjęcie 10 Termomodernizację budynku usługowo – mieszkalnego w Woli Osowińskiej po rewitalizacji.....	13

Spis rysunków

Rysunek 1 Etapy tworzenia GPR.....	20
Rysunek 2 Podział obszaru zdegradowanego na jednostki analityczne.....	23
Rysunek 3 Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji w Gminie Borki.....	31
Rysunek 4 Podobszar rewitalizacji – Borki I.....	31
Rysunek 5 Podobszar rewitalizacji – Stara Wieś.....	32
Rysunek 6 Podobszar rewitalizacji – Wola Osowińska I.....	32
Rysunek 7 Podobszar rewitalizacji – Wrzosów.....	33
Rysunek 8 Wskaźnik obciążenia osobami starszymi w gminie Borki w 2020 r.....	35
Rysunek 9 Długotrwale bezrobotni na 100 mieszkańców oraz długotrwale bezrobotni na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Borki 2020 roku.....	36
Rysunek 10 Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjny w gminie Borki w 2020 r.....	37
Rysunek 11 Uprawnieni do zasiłku na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.....	38
Rysunek 12 Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym w gminie Borki w 2020 r.....	38
Rysunek 13 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Borki w 2020 r.....	39
Rysunek 14 Liczba interwencji policji na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.....	41
Rysunek 15 Liczba założonych niebieskich kart na 1000 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.....	41
Rysunek 16 Powierzchnia terenów w m ² zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową, turystyczną na 100 mieszkańców.....	43
Rysunek 17 Obiekty o funkcjach społeczno- kulturalnych na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.....	43

Rysunek 18 Ilość azbestu do unieszkodliwienia liczona w kg na 100 mieszkańców	44
Rysunek 19 Dzikie wysypiska na 1000 mieszkańców w gminie Borki w 2020 roku.	45
Rysunek 20 Liczba szamb na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.	46
Rysunek 21 Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub posiadających oczyszczalnie przydomowe na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.	47
Rysunek 22 Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w gminie Borki w 2020 r.	47
Rysunek 23 Aktywni przedsiębiorcy na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Borki w 2020 r.	48
Rysunek 24 Wykreśleni przedsiębiorcy na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Borki w 2020 r.	49
Rysunek 25 Zarejestrowani przedsiębiorcy na 1000 mieszkańców w sołectwach gminy Borki w 2020 r.	50
Rysunek 26 Wykreśleni przedsiębiorcy na 1000 mieszkańców w sołectwach gminy Borki w 2020 r.	50
Rysunek 27 Stosunek wykreślonych do zarejestrowanych przedsiębiorców w sołectwach gminy Borki w 2020 r.	51
Rysunek 28 Schemat tworzenia wizji oraz celów GPR	66
Rysunek 29 Cel strategiczny i cele operacyjne.....	69
Rysunek 30 struktura zarządzania GPR	123
Rysunek 31 Kroki w procedurze oceny realizacji i zmian w GPR	130

Spis wykresów

Wykres 1 Stan realizacji projektów z listy podstawowej	19
Wykres 2 Stan realizacji projektów z listy uzupełniającej.....	19